

ZOR ZAMANLAR

*Sağlık Çalışanlarının Anılarında
Covid-19 Mücadelesi*

Sağlık Şehitlerimizin Aziz Hatırasına Saygıyla...

www.turksagliksen.org.tr

TÜRK SAĞLIK-SEN

**“SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ANILARINDA
COVID-19 MÜCADELESİ”
ANI YARIŞMASI ESERLERİ**

www.turksagliksen.org.tr

Aralık 2021

ÖNSÖZ

Pandeminin bilinmezliği, salgının kesintisizliği, yasakları ve tedbirleri ile yaşadığımız bu dönemde her yaşta insan-
da silinmez izler bıraktı; bırakmaya da devam ediyor. Acı,
hüzün, sevinç, kızgınlık, umursamazlık, ümitsizlik ve ümitvar
olma gibi karışık duygu durumlarının yaşandığına hep be-
raber şahit olduk.

Sağlık çalışanları bu dönemin hem kahramanı hem mağ-
duru olarak tarihe geçtiler.

Kahraman oldular; çünkü şifa dağıtmak için hayatlarını
ortaya koymaktan bir an bile imtina etmediler. Yüz bin-
lercesi hizmet üretirken virüs nedeniyle hastalandı. Şehit
oldular; can verdiler. Salgınla mücadelede her şeylerini
ortaya koydular.

Kahramanlık destanı yazan sağlık çalışanlarının bekledi-
ği ise sadece çalışma şartlarının iyileştirilmesi, mali ve özlük
haklarındaki kayıpların giderilmesi idi.

Ne yazık ki bu yönde adımlar atılmadı. Sözlerin yerini ic-
raat almadı. Sağlık çalışanları sorunlar yumağının içinde bı-
rakıldı. Hayatları da dâhil her şeyden fedakârlık eden sağlık
çalışanları, esnek mesai ve izin gibi birçok haktan mahrum
bırakıldı.

Kısacası kahraman sağlık çalışanları bedelde en önde,
ödülde ise en geride bırakıldılar.

Çok anı biriktirdiler; çok şeyler yaşadılar. Çaresizce bek-
leyen hasta yakınlarına tanık oldular, yoğun bakımda ken-
dilerinden yardım isteyen gözlere baktılar.

Ellerinden kayıp giden hayatları gördüler. Can verdiler, can parelerini kaybettiler. Şifa dağıtırken hastalığı en yakınlarına bulaştırmaktan endişelendiler.

Kısacası tarih yazdılar...

Biz de Türk Sağlık-Sen olarak onların bu tarihe attıkları imzayı, kendi yaşadıklarını, anılarını, kendi cümleleri ile geleceğe taşımak, topluma anlatmak ve bir eser olarak da gelecek kuşaklara aktarmak için "Sağlık Çalışanlarının Anılarında Covid-19 Mücadelesi" anı yarışmasını gerçekleştirmiştik.

İşte elinizdeki bu eser bu yarışmada jürinin yaptığı değerlendirmeye göre dereceye giren, övgüye layık bulunan her biri çok kıymetli anıların bir kitap haline getirilmesidir.

Yarışmamıza katılan eser sahibi tüm sağlık çalışanlarına bir kez daha teşekkürlerimi sunarken, pandemi ile mücadelede şehit olan tüm sağlık çalışanlarımızı rahmet ve minnetle anıyorum.

Önder KAHVECİ
Genel Başkan

İÇİNDEKİLER;

VAKİT ÇOK GEÇ	9
Tuncay HIZARCI	
BİR SAĞLIK ÇALIŞANININ PANDEMİYLE İMTİHANI	19
Türkan Ölmez AYTEKİN	
KÖKÜ BENDE BİR SARMAŞIK	28
Elif Bilge GÜNEBAKAN	
BEN SENİN GÖZLERİNE BAKAMAM KI.....	34
İbrahim ŞAŞMA	
YİNE ÇİÇEKLER AÇACAK	44
Nihal YILDIRIM	
CEVİZ AĞACI.....	49
İsmail ÇEVİK	
YOK O ÖYLE DEĞİLDİ.....	55
Nihan ÖZANT	
KÖYDE.....	64
Gülseren GÜLOĞLAN	
YAŞAM NOTU	71
Harun ÖZKAN	
CESARET AĞACI.....	81
Emine Gamzenur ASLAN	
BASTON	86
Gülay PAMUK	
SESSİZ HARFLER.....	92
Sibel PAŞAOĞLU ŞAHİN	

CENNETİMDE BULUŞMAK ÜZERE	96
Derya Pınar AKDAŞ	
Kübranur BEYBOĞA	100
DÜNYA ESKİSİNDEN DAHA İYİ OLSUN	105
Seda Sevim SÖNMEZ	
KEŞKE DEMEDEN	110
Fırat SARI	
UMUT	118
Murat S. ARSLANTÜRK	
Dilara TUNCER	127
COVID-19 SÜRECİM	132
Ayşegül ÜÇLER	
COVID -19'LA 24 SAAT	138
Hasibe GÜL	
SADECE İNSAN	144
Gamze ERDOĞAN	
SESSİZCEM	148
Sevda ÇAKAR	
COVID-19 - ÖN CEPHELERDEN ANILAR	154
Semih KARAKOÇ	
AYDINLIĞA AÇILAN KORİDORLAR	160
Hazal AKYÜZ	
BAŞKANLA SON 40 DAKİKA	167
Zekiye ARMAĞAN	

Sağlık Şehitlerimizin Aziz Hatırasına Saygıyla...

Tuncay HIZARCI

Birincilik Ödülü

VAKİT ÇOK GEÇ

Boz bulanık renkleriyle, yerlerini kaptıkları ağaçlara inat gökyüzüne doğru uzanan yüzsüz, mekân hırsız beton binalar, bir zamanlar içinde kuş cıvıltılarına eşdeğer coşkunlukta, varoluşun başlangıcından sesler sunan, fakat şimdi terk edilmiş hissiyatı uyandıran ıssız, yabansı çocuk parkları, kaskatı kesilmiş gibi duran bedenlerin, donuk yüzlerin kendilerini gitmeleri gereken yere götürmelerini sağlayan çelikten araçları bekledikleri aynı ıssız ve yabansılıktaki otobüs durakları, insanlar, zifiri asfalt yollar, sokak lambaları, elektrik direkleri, araçlar, dükkânlar, kısaca şehirdeki canlı cansız her şeyin Ankara ayazına teslim olduğu yeni bir sabah... Üzerimde sıcak yatağımdan ayrılmanın vermiş olduğu huzursuzluk... Görenlerin işe değil de bir sirk gösterisine gittiğimi sanacakları ayazın kırmızıya çevirdiği şiş burnumla, ellerim montumun cebinde, otobüs durağında bekliyordum. Daha önceden aşına olduğum birkaç yüz de sağımda ve solumda saygı duruşunda bulunuyor gibi dikilmiş benimle birlikte bekleyiştaydı. Geliyor mu diye otobüse bakmak için baykuş misali montlarına gömülü kafalar arada bir ileri uzanıyor, netice alamayınca eski yerlerine tekrar geri dönüyordu. Arada bir göz göze gelmenin vermiş olduğu huzursuzluğun sonucu olarak, sadece gideceği otobüsü bekleyen, başkasıyla konuşması yasak sadık bir yolcunun en nihayetinde vereceği tepkiyle bakışlar derhal başka yöne çevriliyor, aslında sana bakmamıştım mesajı vermek adına yerini çanta ya da ceplerde bir şey unutmuş muyum arayışına bırakıyordu. Her zaman, sabahın köründe nereye gidiyor diye düşündüğüm, kendi kendine konuşup her şeyden dert yanan, kısa boylu, tıknaz, sarışın teyzenin

dışında takım tamamdı. Salgın tehlikesinden dolayı herkes birkaç adım birbirinden uzakta, yüzler ekşitilmiş, gözler boş yola çivili halde hiç bitmeyecek gibi süren bekleyişin içindeydik. Yüzlerimizde alışık olmadığımız, bizi virüsten koruyan ancak Ankara'nın ayazına kayıtsız kalan maskelerimizi arada bir çekiştiriyor, insanlık olarak böyle bir salgına hazır olmadığımızı beden dilimizle dile getiriyorduk.

Bir ara küçük bir karınca ilüti gözüme. Herhalde takım arkadaşlarını kaybetmiş olmanın dehşeti içindeydi ki büyük bir huzursuzlukla sağa sola gidiyor, ne yapacağını, nereye gideceğini bilmez şekilde durakta bekleyenlerin ayaklarına çarpıyor, sendeliyor ve tekrar yoluna koyuluyordu. Kim bilir belki de o da bizim gibi ayazdan muzdaripti. O küçük bedeni nasıl oluyordu da insanı bile tir tir titreten soğuşa dayanabiliyordu aklım almış değildi. Bu küçücük beden o gün orada, ayaklarımızın altında olağan bir çabayla yaşamak için mücadele ediyor, üzerine kapanan ayakkabının (bu kez kesin öldü sandığım anda) altından her defasında sağ çıkmayı başarıyor, inatla yaşamaya devam ediyordu. Ancak o, kendisine bir seyirci bulduğundan habersiz mücadelesini sürdürürken ben pürdikkat onu seyre dalmış halde nerdeyse otobüsü kaçıracaktım. Neyse ki son anda kendimi atabildim de hemen arkamdan kapısı kapanan otobüse, herhangi bir sorun yaşanmadı. Bir süre sonra kısa süreli dostluk kurduğum karıncayı arkamda bırakmış, hemen hemen bomboş yolda, kafam cama yaslı halde çalıştığım hastaneye doğru yol almaya başlamıştım. Koskoca şehrin o terk edilmiş gibi duran içler acısı hali yüreğimde bir burukluk yaratmıştı. Evet şimdi o boş yollara, boş duraklara, iç karartan ıssızlığa her ne kadar alışmış olsak da salgının patlak verdiği o ilk yıl beni öylesine sarsmış, öylesine dehşete düşürmüştü ki, insan ister istemez bir bilimkurgu filminin içinde hissediyordu kendini. Şimdi gözlerimin önünde uzanan bu şehir, tüm neşesini kaybetmiş hüznölü bir çocuk gibi, hala esaretinden kurtulamadığımız salgının derin yası içindeydi sanki.

Hastaneye vardığımda kapı girişindeki güvenlik görevlisi Bay Joker'e selam vermedim çünkü asık suratıyla fazlasıyla meşguldü. Kendisine böyle bir lakap takmamı tuhaf bulmasına rağmen yine de yeni isminden memnun olacak ki ona bu şekilde hitap etmeme karşılık içten bir gülümsemeyle karşılık verir hep. Gerçi en güzel lakapları takım arkadaşlarıma taktığımı ara sıra sitemkâr şekilde dile getirse de Bay Joker (ya da kısaca Bay Jo) ismini sevdiği de aşikâr. Tıpkı Bay Jo gibi hastanede hemen herkesin bir lakabı vardır. Pek tabi hepsi de benim tarafımdan oluşturuldu. Bunu sadece arkadaşlarıma değil hastalara da yaparım. Bir keresinde mide küçültme ameliyatı için hastaneye gelen elli yaşlarındaki teyzeye Madam Bovary ismini takınca önce mutlu olmuş,sonra merak ettiği bu kadının yani Emma'nın, aslında zayıflama macerasında değil de yaşadığı sıkıcı ve sıradan taşra hayatından kurtulmak için mücadeleye girişmiş bir kadın olduğunu öğrenince kendisiyle hiçbir alakası olmadığı için biraz hayıflanmıştı. Ancak hiçbirisi de hiç uymuyorsa bile film ya da roman kahramanına benzetilmekten şikâyetçi değil. Bir kahramana benzetilmeye karşı çıkacak kaç, hani kaç kişiye rastlayabilir ki insan şu hayatta? Yeryüzünde sürüp giden varlığımızın gün gelip sona ereceği ana dek hemen hemen hepimizin göz ardı ettiği, yalnızca çok az kişinin (ki bu bir istisna) farkında olduğu biricikliğimizin önemini bir kenara iterek ve yahut hiç farkına bile varmayarak başka bedenlere, başka hayatlara duyduğumuz o özentiden kurtulabildiğini kim savunabilir ki? Bütün bunlara ek olarak, kendi karmaşık öykülerimizdeki baş karakter (aslında başkahraman) olmaktan sıyrılıp başka kahramanlar olma arzumuza kim nasıl karşı çıkabilir? Daha iyi olana öykünmenin çekiciliği hep ağır bastığı için vasfı daha yüksek olanların isimlerini alma talebi dışında elbette kimsenin karşı çıktığı yoktu.

Dünyaya dışarıdan bakmanın nasıl bir duygu olduğunu deli gibi merak ettiğim için hep astronotlara özenmiş olan bana gelecek olursak; hani biri çıkıp da bana Yuri Gagarin

lakabı taksa, ona karşı çıkmak yerine içten içe büyük mutluluk duyardım açıkçası! Ancak her ne kadar Ay'dan Dünya'ya bakmak kadar sayılmasa da, (kanımca) Ay'dan Dünya'ya bakmanın yerini tutacak nitelikte bir yerde çalışan biriyim. Hiç kimsenin temelli ikamet yeri olmayan, basma perdeler yerine güneşin ağarttığı düz desen naylon perde çekili pencere, ilaç kokan, kimi zaman geçmiş ve geleceğin hesaplaşmasının yapıldığı, yaşam ve ölümün daha derin düşünüldüğü, kimi zaman umudun kimi zaman da hüznün kıyasıya kapıştığı, geçici misafirhane niteliğinde her defasında yeni misafirini ağırlayan hastanelerden birinde çalışan bir Porter'ım. Bir Porter ne mi yapar? Bir Porter; doktor ve hemşirelere çeşitli görevlerde yardımcı olur. Yani efendim işte getir götür işleri! Başlıca en aranan özelliğimiz; ağır kaldırma yeteneğimizin olup olmamasıdır. En nihayetinde bir hastanın diğer odaya taşınması mı gerekiyor biz yaparız. Hasta yatağının temizlenmesi mi lazım, yardıma biz koşarız. Hasta ameliyata mı girecek onun hazırlanmasına yardım ederiz. Gerekirse hastaya refakatçilik yaptığımız bile olur. Bunun için bir Porter'da aranan ikinci önemli özellik ise kibar, güler yüzlü olmak ve iyi bir konuşma yeteneğine sahip olmaktır. Yani kısaca Porter'a karşılık olarak "Dostane Hamallar" da diyebilirsiniz. Bizim gibi dostane hamallar sadece kendi işini yapmakla kalmaz, bir yandan görevlerini yerine getirirken bir yandan da tıpkı diğer hastane personelleri gibi çok şey görür, çok şeye tanık olur. Hatta öyle anlara öyle hayatlara tanık oluruz ki; bir an da kendimizi ne ara aldığımızı unuttuğumuz karton bardaktaki çoktan soğumaya başlamış çay ya da kahveyi elimizde sıkı sıkıya tutmuş halde, gözlerimiz camdan dışarı dikili, zihnimizin tanık olduğu o olağanüstü şeyleri ölçüp tartarken ve bu olağanüstülükteki yerlerimizi sorgularken buluruz. Elbette bir hastane penceresinden dışarı bakarken, var oluşun anlamı ya da anlamsızlığı üzerine kafa yormak için illa orada çalışıyor olmak gerekmez. Çoğu kişinin bu duygunun ne demek olduğunu, evinin sıcak ortamından çok uzakta, kokulu yumuşaticılarla yıkanmış buram buram

temizlik kokan çarşaf lar yerine; ilaç, serum bazen de kusmuk kokan yataklarda, ayağında hastane terliğı, sırtında çamur rengi battaniyeyle, gözler tıpkı odanın bir önceki sahibinin (ve daha önceki sahiplerinin) de yaptığı gibi kirli cama dikili halde, dışarıda, gözlerinin önünde akıp giden hayatlara bakarken, bu keşmekeş içerisinde kendi yerini tıpkı Ay'dan Dünya'ya bakarmışçasına sorguladığı olmuştur muhakkak. İşte tam da böyle anlarda öyle bir hü zün kaplar ki içini insanın; dokunduğ un, baktığın, bulunduğ un her şey ya da her yer bu hü zünden nasibini alır. Böyle bir durumda yapman gereken iki şey vardır; derin düşüncelerde kaybolarak, kirli batakhaneler gibi geçmişin acı veren anılarına, geleceğ in içinden çıkılmaz hiçliğ ine daha fazla gömülmeden derhal silkinip, büyük bir umutla tekrar hayata sıkı sıkıya sarılmak veyahut gözler ayakuçlarına ya da cama dikili halde bu derin düşüncelerde kaybolmaya devam etmek! Böylesine durumlara o kadar çok tanık oldum ki; her defasında elimden geldiğ ince o bitmek bilmez hüznün ayakuçlarından ya da pencere camlarından uzak durmasını sağlamak için elimden geleni yaptım ve yapmaya da devam ediyorum. Bu yüzden onlara isimler vererek somurtkan yüzlerde bir parça da olsa gülümseme yaratmayı kendime borç bildim. Onlar da hastaneye gelen kaçıncı Madam Bovary, Raskolnikov, Martin Eden, Doktor Who, Cevdet Bey ve Oğulları, İnce Memed vs vs olduğ unu bilmeden gözlerini ayakuçlarından ve kirli camlardan çekip bir nebze de olsa mutlu oluyorlar.

Ancak içlerinde biri vardı ki; nedenini bilmediğ im bir şekilde içten içe beni kendisine derin bir saygı ve sevgi duymaya itmişti. Üstelik bunun için hiçbir çaba sarf etmeden. Adı Mehmet idi. Uzun boylu, iri kemikli babacan bir tipi vardı. Yana doğru özenle taradığı (bazense karışık dururlardı hep) nerdeyse hiç dökülmemiş gibi duran saçları, dışarı çıkık elmacık kemikli, belirgin yüz hatları olan, masmavi gözlü bir adamdı. Tıpkı siyah beyaz bir filmde gördüğ üm, sonradan biraz araştırınca adının James Stewart olduğ unu

öğrendiğim aktöre benziyordu. Ancak ona James Stewart adını vermedim. Altmışlı yaşlarda olmasına rağmen dinç bir vücuda sahip olsa da, yatağının kenarında, sırtı biraz çıkık, kafası öne doğru eğilmiş, bakışlar tek bir noktaya dikili, ellerini bacak arasında birleştirmiş halde hafif yana doğru dönük, içindeki hastalığı bu şekilde dışarıya vuran oturuşu (tipi hiç benzemese bile) Dostoyevski'ye benzediği için ona Dostoyevski adını takmıştım. Bunu ona da dile getirdiğimde hiçbir şey konuşmamış sadece hafifçe gülümsemişti. Ne yaparsam yapayım o tek yöne sabitlenmiş, derin düşünceli bakışlarını başka yöne çevirmeyi başaramamıştım hiç. Bir şey söyleyecek olsa dahi bu şekilde oturduğundan taviz vermeden yapardı. Sanki insanların gözlerine bakarak konuşmaktan ürüyor gibi bir hali vardı. Annesinden azar işiten çocuğun masum bakışlarına benzetirdim bazen bu halini. Bazen ise derin düşüncelere dalmış bir filozofun bakışlarına. Ancak gün geçtikçe gözlerindeki parıltı donuklaşmaya başlamıştı. Ona refakatçilik yapan eşi de, büyük bir umutla kocasının gözlerinde bir hayat parıltısı arar, elinden geldiğince onu neşelendirmeye çalışırdı. Öyle bir içtenlik ve saygıyla kocasının yüzüne bakardı ki; kocası o bitmek bilmez sessizliğinden sıyrılıp da ondan bir şey yapmasını istediğinde bunu kendine verilen görevmiş gibi kusursuzca yerine getirmek için çırpınır, eşinin değil de küçük bir çocuğun vazifesini yerine getirip uslu durduğu için bir aferin almak adına babasının gözlerine bakması gibi bakardı kırk yıllık hayat arkadaşının gözlerinin içine. Onun bu fedakâr tavrı karşısında saygıdan önünde eğilmek gelirdi içimden. Ne bileyim, daha önce birbirine bu kadar uyumlu, bu kadar güzel bir çift görmemiştim herhalde.

Nasıl olduysa bir gün Dostoyevski'yi güldürmeyi başarmıştım, üstelik artık vazgeçme aşamasındayken hem de! Çalışma arkadaşına sürekli Şemsettin diye hitap etmem dikkatini çekmiş olacak ki, o hiç bitmek bilmeyecekmiş gibi duran sessizliğini en nihayetinde bozup, dudak kıvrımında belli belirsiz bir gülümsemeyle, deniz mavisi

gözlerini gözlerime dikerek arkadaşşıma neden böyle bir isim takmış olduğumu sormuştu. Ondan böylesine bir hareketlilik beklemeyen ben ise ilk başta afallayıp sonra arkadaşşıma Şemsettin ismini ne için verdiğimi anlatmaya girişmiştim. Aceleyle Savaş Dinçel'in o vakur sesiyle seslendirdiği şiiri açıp Mehmet abiye dinlettim." Böyle zamanlar tehlikelidir Şemsettin ya gel cebime saklan, ya bırak şapkana saklanayım. Kim vurduya gider insan fırsat yok ki kendimi savunup aklanayım. Bir ara sende kedilerden korkuyordun çünkü kendini işkembe zannediyordun. Öyle bir şeyi ben de atlat-tım, iskemle sandım kendimi bir süre, üzerime oturacaklar diye korkulardaydım..." Mehmet ağabeyi bir an gözlerini kısıp gülmeye başladı. En çok da işkembe-iskemle olayına gülmüştü. Bir de Savaş Dinçel'in gözlerini sağa sola kaydırıp " Laf aramızda Şemsettin, laf aramızda... Laf aramızda... Laf aramızda kaldı Şemsettin, çıkamıyor, kendini ifade edemiyor!" demesine. O günden sonra ne zaman beni görse, dudak kıvrımındaki o içten gülümsemeyle yüzüme bakar, "Nerelerdesin Şemsettin, yüzünü gören cennetlik" derdi. Mehmet ağabeyinin biraz olsun mutlu olduğunu görünce ben de mutlu olur, " Ne yapayım, kedilerden kaçıyordum " derdim, birlikte gülüşürdük. Eee işkembe olmak öyle kolay değildi aynı zaman da iskemle de... Her ne kadar bu ismi arkadaşşıma vermiş olsam da, ondan çıkıp dönüp dolaşarak benim olmuştu artık. Yeni Şemsettin bendim.

Hastaneye girince artık o bilindik ilaç ve serum kokularına yeni bir koku daha eklenmişti. Eller her ne kadar bolca dezenfektana bulansa da hayatını daha da garantiye almak isteyen hasta ve hasta yakınlarının (bazen personelin bile) ölümsüzlük iksiriymiş gibi tepeden tırnağa sürüldüğü, genelde bayramlardan alışık olduğumuz ancak artık her daim burun direklerimizi sızlatan o kolonya kokusu! Bu hastanede kurallara iki kat daha uyulduğunun kolonya kokulu göstergesi gibiydi sanki. Her ne kadar hastanede kurallara uymaya çalışsa da insanlar (ki bazıları binlerce uyarımıza rağmen yine de dikkat etmez) dışarıda her şey daha

farklıydı. Gel gelelim hala da öyle. Bizler onlar için elimizden gelen tedbiri alsak bile insanların çoğunun virüsü ciddiye aldığı yok açıkçası. Maske ve dezenfektandan ellerinden geldiğince uzak durmalarına rağmen sanki virüsün kaynağı bizlermişiz gibi sağlık çalışanı olduğumuzu duyduklarında tiksineye benzer bir ifade belirir yüzlerinde. Hemen de yanımızdan uzaklaşırlar. Bu ilk başlarda ağırıma gidiyor olsa da şimdi alıştım artık. Hem insan nelere alışmıyor ki değil mi? Her neyse! Birbirine geçmiş bu kokular ciğerlerime inmeye başlamışken her sabah yaptığım gibi kantinden bir bardak kahve alıp, üzerimdeki uyuşukluğu atmak için merdivenleri çıkmaya başlamıştım. Tam kantine yöneldiğim sırada Mustafa ağabeyi gördü beni. Etrafına bakınarak yürürken birini aradığını fark etmiştim. Beni görünce arayışının son bulduğuna sevinmiş olacak ki, bir yandan kelimeleri yutarak konuşurken, diğer yandan öne düşüp onunla gitmemi istemişti. Bir iş yaptıracaktı ama ne? Daha bir kahve içip kendime gelmemişken hemen işe koyulmak canımı sıkıyordu. Arkasına takılıp yürümeye başladım. Önce asansöre yöneldi, ben de onu takip ettim. Ancak acil çağrı verildiği için asansörü kullanamadık. Hastalardan birinde ani kalp krizi vb. olunca görevli hemşire odada bulunan butona basar. Gerekli personel ve doktorun derhal o odaya ulaşabilmesi için asansörler gereksiz yere kullanılmaz. Mustafa ağabeyi ile mecbur merdivenlere yöneldik. Bana bir şeyler anlatıyordu ama hem çok hızlı konuştuğu için anlamıyordum hem de aklım acil çağrı da kalmıştı. Aca ba ne olmuştu? Merdivenleri indikçe indik. Alt bölümdeki kapı girişine geldiğimizde Mustafa ağabeyi özel kıyafetleri giymemiz gerektiğini söyledi. Beyaz tulumları giyiniş, kalın beyaz eldivenlerimizi ve başlıklarımızı taktık. Bu halimizle karşımızdaki kapıya açınca dünyadan başka bir atmosfere girecekmiş gibiydik. İçeri girdiğimizde aniden vücuduma hücum eden titreme ve ensemden hissettiğim soğuk aslında hiç de alışık olmadığım bir atmosfere girdiğimi bildirdi beynime. Morgun içindeydik. Yan taraftaki teneşir masasında çenesi bağlı ölü yatmakta. Ölüden yana bakmamaya

çalışarak, gözlerim Mustafa Ağabeyi de, ne yapacaksak hemen yapıp çıkma telaşındaydım. Mustafa ağabeyi terlekleli sedyeyi teneşirin yanına çekti. Ölünün yan taraf-taki bölüme götürülmesi için sedyeye almamız lazımdı. Korktuğumu belli etmemeye çalışarak yanaştım teneşire. Eğilip omuz kısımlarından tuttuğum sırada ölüyle yüz yüze gelmiştik. Bir an da beni sersemletip, şaşkına çeviren bu görüntü karşısında dehşet içinde kalmıştım. Şaşırdım, sendeledim. Mehmet ağabeyi, çenesi bağlı, yüzü kireç renginde, bir gözü yarı aralık yüzüme bakıyordu. Baştan aşağı buz tutan bedenimde kalbime volkan gibi ateş akmaya başladı o an. Zihnim uğuldarken, ne yapacağımı ne söyleyeceğimi bilemez halde öylece baktım bana bakan o yarı aralık göze. Mustafa ağabeyi korktuğumu sanıp konuşmaya çalıştı benimle. O da halimi görüp telaşlanmıştı. Arada kan bağının olmadığı bir insanın ölümünün bu kadar sarsıcı olacağını düşünmemiştim hiç daha önce. Nasıl olurdu aklım almış değildi. Oysa önceki gün konuşmuştuk. İyi görünüyordu, her zamanki gibi şakalaşmıştık, gülmüştü. Aslında böylesi duruma defalarca rastlamış olsam da ne bileyim Mehmet ağabeyi için bu durumu yakıştıramamıştım. Sonradan öğrendiğime göre kahvaltısını güç bela yapmış. Sonra lavaboya gitmiş. Lavabodan çıkıp yatağına doğru ilerlediği sırada yüzükoyun devrilmiş yatağa. Kalbi durmuş.

Yaşamak için başkalarının ayaklarına çarparak, telaş içinde sağa sola koşturmamız her ne kadar benzer olsa da, küçücük vücuduna rağmen soğuğa meydan okuyan o karıncadan daha güçsüzmüş insan sonradan daha iyi anladım. Hayaller kurup, planlar yaparken bugün var yarın yok olmanın yıkıcı gerçekliği hep ötelenir durur ya zihnimizin en izbe yerine, işte o izbe yerden o gerçekliği çekip çıkaran başka ölümlere yapmış olduğumuz tanıklıktan başkası değildir. İsmet Özel'in de bir şiirinde dediği gibi; " Bize ne başkasının ölümünden demeyiz çünkü başka insanların ölümü en gizli mesleğidir hepimizin. Başka ölümler çeker bizi ve başkaları ölümü çeker bizim için..." Ne kadar da haklı! Başka

lmlerdeki var oluşumuzu sorgulatan o ürperti, o telaş, tekrar bir ölümle yüz yüze gelene kadar zamanla azalıp soğur kalır içimizde. Sonra yine başka bir ölüm, sönmüş olan o ateşi körükleyip uyandırır.

Mehmet ağabeyinin odası ondan hiçbir iz kalmayacak şekilde temizlenip yeni misafiri için hazırlandı hemen. Bir süre sonra da o odada başka birinin hikâyesi başladı. Ancak ne zaman aklıma gelse bir hüzün kaplıyor hala içimi. Mustafa ağabeyi, onun sedyedeki cansız bedenini diğer bölüme götürürken son bir defa bakmıştım arkasından ölümünün beni bu kadar sarsacağını dşnemediğim o insana. İskemle ya da işkembe olmaktan korkarak geçirdiğimiz hayatlarımız bir gün son bulunca söylenecek başka söz kalmıyormuş meğerse insana; " Vakit çok geç şemsettin, vakit çok geç... Geldiler!

Türkan Ölmez AYTEKİN
İkincilik Ödülü

BİR SAĞLIK ÇALIŞANININ PANDEMİYLE İMTİHANI

Aralık ayı bizim ailenin hüzün ayıdır. Eşim 1996 yılının Aralık ayında iki can dostunu şehit vermişti görev yaptığı karakolda. Karakolun adı Siyah Kaya idi, Şırnak'ta bir sınır karakolu. Vatani görevini yapıyordu, tıpkı o karakolda görev yapan ve güzel yurdumun her bir köşesinden gelen 310 vatan evladı gibi. Eşimle evleneli 20 yıl olmuştu. Bu 20 yıl süresince her yıl aralık ayı geldiğinde, bizim eve bir hüzün çöker, şehit olan iki canın, dostun resimleri albümden çıkar, resimlere uzun uzun bakılır, yürekler daha hızlı çarpar, gözler buğulanır, hatta yaşanan olayın travmasının getirmiş olduğu yük, bazen taşınmaz olur, dolar, dolar ve birden bastıran Kırkikindi yağmurları gibi gözlerden yaşlar iner, sel olurdu. 20 yıldır her Aralık'ta bir cümlesini dahi değiştirmeden o yaşanan günleri anlatır, heyecanlanır, o anları tekrar yaşar, kan ter içinde kalır, sanki bayılacak gibi olurdu. İlk önceleri ben, daha sonraları da çocuklar, bir sonra ki cümleyi bildikleri halde, sanki ilk defa dinliyormuş gibi yapar ve eşimin bu heyecanına ortak olmaya çalışırlardı. Bu hikâyede beni en çok etkileyen o karakolda görev yapan ve belki de hayatın da düşünlerde atılan tabanca sesinden başka silah sesi duymayan gençlerin, tam on iki gün, evet, bir dakika sonra hayatta kalıp kalmayacağınızın dahi belli olmadığı on iki koca gün boyunca, havan ateşi altında kalmalarıydı. Bir havan mermisi çıktı sesinden sonra düşme süresi beş dakikaymış yere düşmeden önce müthiş bir uğultu sesi çıkarıyormuş. Bir ve iki dakika sonra sizin veya arkadaşlarınızın bulunduğu bölgeye düşmesi muhtemelmiş. İşte beni asıl etkileyen kısım buydu. Bir insan sonun da ölümünde ihtimal dâhilinde olduğu bir görevi yerine getirirken ki

hisleri, duyguları nelerdi. Ya da o görevin gerektirdiği sorumlulukları yapabilmesinin asgari psikolojik koşulları, sınırları neydi. Bu soruyu düşünür yanıtlarını arar ve bu yanıt verilebilmesinin ancak insanın böyle bir sorumluluk ve görevi yüklenmesiyle karşılık bulabileceğini düşünürdüm.

Okumanın, araştırmanın ve sorgulamanın insanı geliştirebileceğini, kendini geliştiren insanın da, çevresine, insanlara, ülkesine daha iyi hizmet edeceğine küçüklüğümden beri inanırım. Bu inançla, elimden geldiğince okumaya çalışırım. Özellikle de kendi alanım olan sağlık konusunda. Kırıkkale Delice Sağlık Meslek Lisesin de okurken de çok değerli hocalarımızın da tavsiyesi bu yöneydi. Belki de okuduğunuz ve aklınız da kalacak bir bilginin zamanı geldiğin de hayat kurtarıcı bir işlevi olacaktır derlerdi. Bu yüzden mesleki olsun, edebi olsun sağlıkla ilgili ne bulursam okumaya çalışırım. Jose Saramago'nun Körlük ve Albert Camus'un Veba kitaplarını okurken de tıpkı eşimin anılarını dinlerken kafamda oluşan sorular tekrarlanıyor, aynı soru aklıma geliyor, acaba büyük bir öldürücü salgın ve pandemi de bir anne, bir eş, bir sağlık çalışanı ve her şeyden önce bir insan olarak yapabileceklerimin sınırını sorguluyordum. Hem fiziki hem de psikolojik. Hep aklımı kurcalayan ve sonucunu merak ettiğim bu sorunun cevabını almak için çok da uzun bir süre beklemeyeceğimi, bütün bu soruların cevabını çok kısa bir zaman zarfın da bulabileceğimi nerden bilebilirdim.

Yine aylardan Aralık, 2019 yılı, televizyonların haber kanalları ve gazetelerde bulaşıcı bir hastalık ile ilgili hem tuhaf, hem de tedirgin edici haberler düşmeye başladı. Konu sağlık olunca mesleğin getirmiş olduğu hassasiyet nedeniyle daha da dikkatli oluyor insan. Çıkan haberler beni tedirgin ediyordu, evde tedirgin olanın sadece ben olmadığını, 10 yaşında ki oğlumun Çin'in uzaklığını sormasından ve bu kadar uzaklıktan bu hastalığın ülkemize gelip gelemeyeceğini sorgulamasından ve endişeli bakışlarından anlayabiliyordum. Her ne kadar evdekileri rahatlatıcı

cevaplar versem de, bu salgının ülkemize de geleceğini ve insanlarımızın yaşantılarını etkilemekle kalmayıp, yaşamsal bir sağlık sorunu olabileceğini ve bunun da sadece bir zaman meselesi olduğunu hissederekten, bir sağlık emekçisi olarak kendimi hem psikolojik hem de fiziksel olarak hazırlamaya çalışıyordum.

Covid 19'un ülkemize gelmesi de, bulaşma hızı da, benim kendimi pandemiye hazırlama sürem de, tahminlerimin çok ötesinde kısa sürdü. 23 yıllık mesleki tecrübemin ve böylesine bir büyük salgın yaşamamış, tecrübe etmemiş benim kuşak sağlıkçıların bu salgınla başa çıkmakta yeterli olup olmayacağını test edileceği günler vardı önümüzde.

Ağustos 2020 tarihin de, salgın ile mücadele kapsamında filyasyon ekipleri oluşturulmasına karar verildi. Bu bağlamda filyasyon ekibinde görevlendirildim. En zor ve en sıkıntılı olan ise zaten tedirgin ve kaygılı olan çocuklara bu durumun açıklamasını yapmak, onların kaygılarını ve endişelerini gidermenin bir şekilde yolunu bulmak, uygun bir dille anlatmaktı. Eşim bu konuda bana destek vermiş, yapılacak olan mücadelenin gerekliliğini çocukların anlayacağı uygun bir dille anlatmıştı. Endişelerinin ve kaygılarının artarak devam ettiğini, ama beni üzmemek için ikna olmuş gibi davrandıklarını gözlerinden anlamama rağmen, ben de onların ikna olmadıklarını anlamamış gibi yapmak zorunda kaldım. Ve ilk olarak bu hastalıkla ilgili, özellikle de bu hastalığa bağlı ölümlerin haberleştirildiği televizyon haberlerini ve programlarını çocuklara izletmemekle işe başladık. Özellikle sağlık çalışanlarının. Ki gün be gün hayatını kaybeden sağlık çalışanları inanılmaz hızla artıyordu. Bu şekilde davranarak en azından bu hastalığa karşı psikolojik üstünlüğü kaptırmamak, mücadele azminin kırılmamasını sağlamak ilk hedefimizdi. En azından evde bunu başarmak zorundaydık.

2020 yılının Ağustos ayıydı. Hava sıcaklığı 35 derece ve ilk filyasyon görevine hazırlanıyoruz, ekip koruyucu elbise, maske, siperlik ve eldivenden oluşan koruyucu ekipmanlarını giydi, düşünün 35 derece sıcaklık, içerisine hava almayan bir elbise bir de üstüne eldiven, maske. Ama kimsenin bu fiziksel zorlukları dert ettiğini sanmıyorum. Herkesin odaklandığı konu bu hastalığın bir an önce kontrol edilerek başta sevdiklerimiz olmak üzere kimseye zarar gelmeden bu derdi savuşturmak. Tek dileğimiz de kimse sevdiğinden ayrı kalmasın, yakınlarının acısını yaşamassın, tek bir can bile yitip gitmesin. Bu duygularla göreve başlıyorduk. Bu amaçla her türlü fedakârlığı yapmaya hazırdık. Biz hazırdık hazır olmasına da, acaba toplum bu fedakârlığa hazır mıydı, kendinden istenilenleri yapabilecek miydi, eğer toplum bizim yaptığımız fedakârlıklara karşılık vermezse, bu bilinçle hareket etmezse bu işi yeteri kadar ciddiye almazsa, toptan mücadele edilmesi gereken bu süreçte başarılı olma şansının da olmadığını ve zor günlerin bizi beklediğinin de farkındaydık.

Ağabey sözcüğü Türkçe de en sevdiğim sözcüklerdendir. Anlamı bana göre çok büyüktür, hatta Anadolu insanı bu sözcüğü kısaltarak kullanır. Abi der, belki kolayına geldiği için, belki de daha samimi olduğuna inandığı için. Hatta bazı yerlerde bu sözcüğü hak ettiğine inanılan, samimi, güvenilir, babacan kişilere Abim denir. Saygı duyar, güvenir o kişiye hep öyle hitap eder. İşte her sabah ekipmanlarımızı giyip, filyasyona başlarken, Ünal Abim de kapıda “Aman gençler dikkatli olun, kendinizi koruyun, bu hastalık şakaya gelmez, çocuklarınız var, onlar için kendinizi koruyun” der ve mahcup bir şekilde sanki suçluymuş gibi “kronik hastalığım var, yoksa bu mücadelede sizi yalnız bırakır mıydım” demeyi ihmal etmezdi. Ve her seferinde bizim arkamızdan gözlerini kapatarak mırıldanırdı. Zannederseniz Ünal Abim bizim için dua ediyordu. Kim bilir o da belki bu mücadeleye bu şekilde destek verdiğini düşünüp bu şekilde katkı sağladığını düşünüyordu. İl sağlık müdürlüğünde

şofördü emekliliğine gün sayıyordu “Artık yorulduym diyordum, emekli olup kendime ve sevdiklerime vakit ayıracağım” derken heyecanlanıyordu, biz de onun heyecanına katılıp, umarım bizde emekli olacağımız günleri görürüz dediğimizde karşılık olarak bize “Olur gençler olur yeter ki can sağ olsun” derdi. Ve her sabah bizlere nasihatlerle ve dualarla uğurlayan Ünal Abi’mi o sabah kapıda göremedim yoktu, bir şeylerin ters gittiğini tahmin ettim. Zaten tahminimde yanılmadığımı da anlamak için çok zaman geçmesi de gerekmedi. Çok dikkat etmesi ve kılı kırk yarmasına rağmen maalesef bu hastalıktan kaçamadı, kronik hastalıkları ve yaştan getirdiği zaafllara bağlı olarak hastalık etkisini artırmış ve kısa sürede entübe edilerek maalesef hayatını kaybetmişti. Bu kayıp başta olmak üzere sağlıkçılardan verilen her kayıp bizim moral ve motivasyonumuz üzerinde korkunç bir etkisi oluyordu. Hiç unutmam bir aile hekiminin Covid 19’a yakalanıp durumunun ağırlaşması üzerine yakınlarına “Çocuklarım daha çok küçük, onları koruyup gözetirsiniz değil mi” diyerekten hayatını kaybetmesi, âdeta beynimize çakılan paslı bir çivi, yüreğimize saplanan zehirli bir ok olmuştu. Ama her şeye rağmen biz bu moral ve motivasyon bozukluğunu bir şekilde görevin vermiş olduğumuz sorumluluk duygusuyla üstesinden gelebilirdik, ama ya evdekiler, çocuklar, onların psikolojisi korumak adına daha ne kadar sağlık personelinin can kaybını saklayabilir, art arda sağlık çalışanları kayıplarını, ölüm haberlerini veren haber kanallarını el çabukluğuyla değiştirebilirdik ki...

Artık mahalle mahalle sokak sokak Covid 19 u kovalıyorduk. Her evin kapısını çaldıkça, insanlarımızın bu hastalık karşısında ki hal ve tavırlarını gördükçe, hareket tarzlarını inceledikçe, açılan bir kapının bizleri bu hastalığı yenmede umuda sevk ettiğini, bir sonra ki kapının da bizleri umutsuzluk girdabına soktuğunu fark edebiliyorduk. Kimi insanımız bu hastalığı hafife alırken, kimi insanımız da büyük bir ciddiyetle bütün önlemini alıyordu, ama bizi asıl endişelendiren vurdumduymazlıkla hareket eden insanlardı.

Mesela bir kapıyı açıp pozitif hastayı ilacını vermek için aradığımız da hastanın evde olmadığı ve hastaneye gittiği söyleniyor, hastaya telefonla ulaşıldığında da kendisi, dışarı çıkmışken birkaç taziye evine uğramak için izin istiyor, hatta konuşmasında da şimdi taziye evinde olduğu ve bunu bizden saklamaya çalıştığı gibi bir izlenim veriyordu. Böylesi durumlar da hepimiz boşa kürek çeken sandalcıya ya da havanda su döven aşçı haleti ruhiyesine bürünüyor, yorgunluğumuz birkaç kat daha artıyordu. Karamsarlık ve ruh hali bir sonraki çaldığımız kapıya kadar sürüyor açılan kapıdan hastalığın ciddiyetini anlayan, ona göre önlemlerini alan, toplum sağlığını tehlikeye atmamak için kendini izole eden insanlarımızı görüyor, umudumuz, güvenimiz, yerine geldiği gibi bütün yorgunluğumuzu da geçici de olsa unuttuyorduk. Bu ruh ve duygu değişimleri bütün filyasyon dönemi boyunca devam etti.

Bütün bu zorlu süreçte ve mücadele de bir sağlık emekçisi olarak beni ve arkadaşlarımızı en çok zorlayan ve yoran sanılanın aksine ne gece yarılara kadar ev ev dolaşmanın getirdiği fiziksel yorgunluk ne de yukarıda anlatmaya çalıştığım değişken ruh halleriydi. Asıl yorucu olan yitip giden can kayıplarıydı. Bir kapıyı çalılıyorsunuz, elinizde hastanın ilacının vermek için hazırlanıyorsunuz ve kapıyı açan kişi hastanın kaybedildiğini ya da yoğun bakıma yatırıldığını söylüyor. Hele bir gün hiç unutmam, kapıyı açan yaşlı teyze sesi titreyerek, gözü yaşlı “Geç kaldınız yavrularım geç kaldınız, amcamızı kaybettik” derken hissettiği acıyı ta yüreğimde duymuştum. Bütün bunların üstüne her gün karşılaştığınız, beraber okuyup beraber mezun olduğunuz, mesai arkadaşlarınızı de tek tek kaybetmeye başlayınca teyzenin acısını ta derinliklerine kadar hissedenden yürek, bu sefer de boğulacak gibi oluyor, âdeta nefes almakta güçlük çekiyordu.

Bütün bu zorlu süreç boyunca beni ve arkadaşlarımızı en çok zorlayan bir diğer konuda sevdiklerimize bu

hastalığın bizim vasıtamız yoluyla bulaşabilme ve onları bu nedenden dolayı kaybetme düşüncesi oldu. Bu düşünce her birimizin üzerini adeta kâbus gibi çökmüştü. Benim çocukların yaşları büyük olduğu için kendilerinden uzak durmamın ve kendilerine sarılamamamın nedenini makul şekilde anlattığım da ikna edebiliyordum. Ama arkadaşlarımın yaşları küçük olan çocukları vardı. Düşünün 6,8,10 yaşın da ki çocuklara kendilerine sarılmamayı, öpüp koklayamamayı nasıl ve ne şekilde anlatıp izah edeceksiniz ki. İzlediniz mi bilmiyorum ama Charlton Heston'ın sinema klasikleri arasına girmiş bir filmi vardı. Benhur. 1959 da çekilen filmde Benhur, Romalılar tarafından esir alınarak yurdundan koparılır, uzun yıllar ve türlü maceralardan sonra yurduna döner, çok sevdiği annesi ve kız kardeşine uzun aramalardan sonra bulur, ama annesi ve kız kardeşi Cüzzam (Lepra) hastalığına yakalanmıştır. Benhur çok istemesine rağmen onlara sarılamaz, uzaktan ağlayarak onları seyreder. Hiç şüphesiz bizim durumumuz Benhur kadar kötü ve ümitsiz değildi ama gözümde filmde ki sahneler canlanmıştı. Çünkü bazı filyasyon ekibinde ki arkadaşlarımın sevdiklerine çocuklarına sarılamadığı için ağladıklarına şahit olmuştum

Anılarımı yazmaya eşimin askerlik anılarından küçük bir alıntı yaparak başlamıştım, belki bazı okuyucuların tuhafına gitmiş hatta kim bilir, belki de bazı okuyucular yadırgamış olabilir burada ki tek amacım yaşanan bu süreçte bizler yani sağlık çalışanların tıpkı o karakolda görev yapan, yüzlerce Mehmetçik gibi ön cephede mücadele ettiğimizi vurgulamak ve yaptığımız işin ne kadar kutsal olduğunun bilinmesini sağlamaktı. Onlardan tek farkımız, bizim tankımız, topumuz, tüfeğimiz de koruyucu elbisemiz, maskemiz, eldivenimiz, aşımız, ilacımızdı.

Lise yıllarında okuduğum ve etkilendiğim kitapların başında "Türk'ün Ateşle İmtihanı" vardı. Halide onbaşıya hayranlığım belki bir kadın olmasının etkisi, belki de Türkün var olup olmama mücadelesine tanıklık etmesi ve bunu

hayranlık uyandıracak bir dille okuyucuya aktarması. Okuyucuda silinmez bir iz bırakması. Bu iz o kadar etkiliydi ki, filyasyon ekibinin biraz da benim önerimle “Sağlığının pandemiyle imtihanı sloganı ile göreve başlaması bize bu mücadele de güç katıyordu. Bu ayrıntıyı anılarım da yazmamı garipseyen okuyucular çıkabilir, ama ben Halide onbaşıya haksızlık etmemek için yazmak ihtiyacı hissettim, Anılarımın başlığını da Kim bilir belki de Polatlı Dua Tepeden bakan Halide onbaşı kulağıma fısıldamıştır.

Üç ay normal filyasyon süresi dolduktan sonra ihtiyaç olduğundan görev sürem üç ay daha uzatıldı. Toplam da 6 ay süren filyasyon sürem sonuna gelirken artık fiziki olarak yorulmaya başlamıştım. Benden yaşça genç olan mesai arkadaşlarım gençliğin de vermiş olduğu enerjiyle fiziki olarak zorlanmıyorlardı. Ama benim yaşın getirmiş olduğu bazı handikapları aşmakta zorlanmaya başladığımı hissediyordum. Özellikle de sol bacağımın artık beni taşımakta zorlandığını hissediyordum, ama yine de beni taşımakta inat etti bacağım. Ta ki görevi devredene kadar. Her ne kadar görevimi başarıyla tamamlamamın bana vermiş olduğu gurura gölge düşüremese de, muayeneye gittiğim doktorumdan bacağımın çok zorlandığını, ameliyatın çözüm olabileceğini öğrendim.

Her nöbet bitiminde eşim ve çocuklarım karşıma geçer “hele anlat bakalım memleketimizden insan manzaralarını” derler bende anlatırdım. Büyük bir hevesle zenginini, fakirini, ihtiyarını, gencini, öfkeliğini, mülayimini, bencilini, egoistini, naifini yani bizim insanımızı bir Sait Faik edasıyla anlatır da anlatırdım, içimi boşaltır kendimi iyi hissederdim, şimdi anlıyorum ki onlar da tıpkı benim eşimin askerlik anılarını dinler gibi dinliyorlar, beni rahatlatmak için konuşuyorlarmış. Yani bir nevi terapi gibi. Artık eşim evde anı konusunda rakipsiz değildi, anlatma sırası bendeydi. Bu sürecin sonun da oğluma, kızıma, sevdiklerime korkusuz ve endişesiz sıkı sıkı sarılmak umudunu hiç kaybetmedim.

Pandemiden sonra onlara sıkı sıkı sarılacağım hem de her akşam. Bence sizde aynısını yapın. Onlara sarılmak için bir nedene ihtiyaç duymayın. Sarılın her gün onlara, hem de sıkı sıkı, hiç bırakmayın.

Elif Bilge Günebakan
Üçüncülük Ödülü

KÖKÜ BENDE BİR SARMAŞIK

Ne içindeyim zamanın, Ne de büsbütün dışında; Yekpare, geniş bir ânın parçalanmaz akışında. Anne... Anne lütfen biraz dur. Sabahın bu saatinde nereye gidiyoruz Allah aşkına? Daha uyuyalı ne kadar oldu ki zaten? Senin de çok uykun var biliyorum. Neden böyle zor nefes alıyorsun sen? Üstünde ne var senin bu kadar ağır? Her gün aynı şey, aynı telaş, aynı yorgunluk. Neden anne? Neden sürekli birilerinin yanına gidiyoruz? Anne! Beni duyuyor musun?

Duymuyorsun belli ki. Bir tekme atsam şimdi sana şöyle. Şaka şaka. Kıyamam ben sana. Ama bazen çok sıkılıyorum kusura bakma. Bugün 21 Ekim. Yağmur yağıyor. Biz yine sabahın köründe yollarda... Koca şehirde girmediğimiz sokak kalmamışken neredeyse, şimdi bir de dağ yolları, köy patikaları... Lütfen neden sürekli koşuşturduğumuzu bana anlatabilir misin? Bir şeyler biliyorum ama senden duymak istiyorum. Bana bebek muamelesi yapma lütfen, ben her şeyi hissediyorum. Bak daha çok var eve dönmemize, vakit geçmez böyle susarak. Gece yarısından evvel girmiyoruz ki eve. Nereden baksan on beş saat var daha. Ohoo. Yandık yine. Hadi bir yerlere gidiyoruz anladık. Peki neden beşinci kata bile yürüyerek çıkıp bizi yoruyorsun benim güzel anneciğim? Neden asansöre kalabalık binmek yasak? Hep böyle mi oluyor yoksa? Yaşamak ne zahmetliymiş... 20.000 adım diyorum bugün için. Var mısın bahse? Tamam, 15.000 olsun, alıştık zaten.

Biz bu kadar adım atarken dün gittiğimiz evdeki kadın neden tek bir adım atamıyordu peki? Çok soru sordum değil mi? Kusura bakma, merak ediyorum. Normal olmayan

şeyler var çünkü. Yatalak. Hıh, aklıma geldi kelime. Yatalak. Yatalak kadın da pozitif. İyi işte ne güzel! Pozitif kötü bir şey mi? Bence değil. Keşke herkes pozitif olsa. Ama siz negatif çıkınca derin bir oh çekiyorsunuz. Dedim ya, yolunda gitmeyen bir şeyler var. İnsanlar çok korkuyor, bunu hissediyorum. Ben de çok korkuyorum. Ama sen varsın. İyi ki de varsın. Ben de iyi ki var mıyım anne? Tamam, bir de benimle uğraşma şimdi bu kadar karmaşanın içinde. Zaten insanlar sürekli tersliyorlar sizi. Neden bu saatte geldiniz, bu ilaçları kullanmayacağım, benim bir şeyim yok, iyiyim, bize karışmayın. İyi olsa sen bilirsin ki. Sen doktorsun çünkü. İyi olsa ayağına kadar böyle koş a koş gider miyiz hiç? Hey, dün anneme kızan sinirli adam! Annem senin iyiliğin için orada. Tam olarak konuyu anlayamasam da, bundan eminim. Siz iyi olun diye uğraşıyoruz burada. Karantinada kalamazmış. Ne demek bilmiyorum, ama annem dediyse kalacaksınız. 14 gün. Otur evinde. Otur ki başkaları da pozitif olmasın. Sosyal mesafe. Lütfen, buna dikkat edelim. Benimle bile mesafe koydu annem arasına size test yapmak, ilaç getirmek için. Beni duyacak hali yok ki. Altı saat uyku, sonra hop bir daha yollara. Her yeri ezberledim. Say deseler sayarım apartman isimlerini, kapı numaralarını, sokak köşelerini.

Bir garip rüya rengiyle

Uyuşmuş gibi her şekil

Rüzgârda uçan tüy bile

Benim gibi hafif değil.

Ama şimdi bir nefeslenip bir şeyler atıştırsak harika olacak. Vallahi acıktım. Sen de acıktın anne biliyorum. Aynı anda acıkıyoruz. Fark etmez, sen ne yersen bana uyar. Bunun için bile mi vaktimiz yok? Şaka yapıyorsun. Savaşa mı gidiyoruz ya, bu ne böyle? Vallahi başım döndü. Hem açlıktan hem koşturmaktan. Allah aşkına iki dakika duralım. Yok, beni duymuyor, koşturmaya devam.

Bir uçurumdan geçtiğimizi hissediyorum şimdi. Hem mecazi hem gerçek bu cümle. Bugün yol biraz uzun. Yeni yerler göreceğiz. On sekiz haftadır yaptığım analizlere bakılırsa, çıkardığım sonuç şu ki; etrafta bir hastalık var. Korona ya da Tovid gibi bir şey ismi. Duyabildiğim kadarıyla yani. Tam anlayamıyorum. Bulaşıcı ve bazen öldürebiliyor. Başka da bir şey bilmiyorum. Nereden geldi, nasıl ortaya çıktı, ne zaman bitecek pek bir fikrim yok. Ama yavaş yavaş onları da çezeceğim. Ee ben de işin içinde sayılırım artık bir bakıma. Bu çıkıp gezmemizin adı da filli bir şeyler. Tam söyleyemiyorum onu. Kapı kapı gezip insanlar iyi olsun diye uğraşıyoruz. Ama ne gezmek. Dur durak yok. Annem mahvoluyor. Yanındaki arkadaşları da öyle. Ne fedakar insanlarmış! Ağlayasım geldi bak. Ama benim yerime gökyüzü ağlıyor şimdi. Bu bol dönemeçli dağ yolunda, tıkr tıkr cama vuruyor göğün gözyaşları. Ne çok gözyaşı var etrafta. Geçen sefer gittiğimiz bir evdeki yirmi yaşındaki çocuk öldü mesela. Ne çok ağladı annesi. Hani dedi, bu yaşlılara vuruyordu, benim oğlum gencecikti daha. Daha yapacak bir sürü işi vardı. Hayalleri vardı. Dünya kucağını açmış onu bekliyordu, ama bu illet onu toprağın kucağına bıraktı acımadan. Küçücük, görmediğimiz bir virüs yavrumu aldı elimden. Ah. Annem ne çok ağladı o gece. Ağlanmayacak gibi değildi ki. Ölüm, karantina, hastane, ilaç... Dünya bunlardan ibaret bir yere döndü. Eskiden ne güzelmiş oysa. Şimdi dışarıya bile çıkamıyor insanlar. Dünya koca bir hapis haneye dönüştü. Görünmez parmaklıklar var hayatla insan arasında. Dünya, içi hastalık dolu bir ev gibi şimdilerde. Bir ev ne kadar dışa kapalı olabilir ki? Ya da şöyle düzeltelim sorumu: Hiç bitmeyecekmiş gibi duran bir karantinanın hayaletini andıran koca bir evde nasıl yaşanmalıdır? Hastalık yüzünden içindeki eşyalar maskeli birer hatıraya dönüşmüş kocaman bir evde, bütün varlığınıza, etraftaki her şey eskide kalmış gibi yaşadığınızı düşünün. Düşünmekte zorlandınız mı? Öyleyse kelimelerle şeklini canlandırmaya çalıştığım o evi biraz daha detaylı anlatayım sizlere:

Kapıyı, anahtarınızla insanı rahatlatan bir simetri duygusu eşliğinde açtınız, adımınızı yavaşça koridora attınız ve tüm vücudunuzla evin içindesiniz artık. Girişteki duvarın üzerinden bir levha asılı. Üzerinde “Maskesiz Girilmez!” yazıyor. Arkanızı dönüyorsunuz, fakat bakıyorsunuz ki kapı çoktan kilitlemiş bile. Meraklı adımlarla yürüyorsunuz ağır ağır. Misafir odasını görüyorsunuz sağ tarafta. Altının gerçeğini sahtesinden ayıran titiz bir sarraf gibi dikkatle baktığınız o oda o kadar dağınık ve o kadar korkutucu ki, dün geceki rüyasını unutmuş bir uyurgezer gibi bakıyorsunuz içeriye ve oradan kaçır adımlarla uzaklaşarak koridora geri dönmek istiyorsunuz. Ama koridorda o kadar çok nefes alamayan insan var ki, adım atacak yer yok. Kendi evinizde bir hırsız gibi parmak uçlarınızda yürüyorsunuz şimdi ve balkona çıkmaya karar veriyorsunuz aniden. Ağır ağır geri yürüyor ve balkon kapısının önünde duruyorsunuz bir nöbetçi gibi. Bulanık mideniz, dönen başınız ve allak bullak olmuş zihninizle sizi bu hengamenin içinden balkonda temiz hava almanın kurtaracağını düşleyerek balkona yönlendiriyorsunuz. İçinizde bir umut var şimdi. Sanki o balkon size tüm gördüklerinizi unutturacak... Göğsünüzde titreyen yavru bir serçeyle deminki pis koridoru geçip balkon kapısını açıyorsunuz sonra usulca; ama hayalleriniz orada da birer viraneye dönüşüyor tekrar. Balkon kapısı açılmıyor çünkü. Ürpertici bir inlemenin içinde buluyorsunuz kendinizi. Ne yapacağınızı bilemez halde geri dönüyorsunuz telaşla. Duvara yaslanıp derin bir nefes alıyorsunuz ve burada yaşayacak olan ailenizi, yani annenizi, babanızı, kardeşinizi; hatta burayı miras bırakacağınız çocuklarınızı düşünüyorsunuz korku dolu gözlerle. Her yan virüs ve hastalık dolu... Gitgide artan kalabalık da cabası. Tüm ev, yani daha doğrusu adına ev dediğimiz bu korkunç yer devasa bir ümitsizliğe dönüşüp gövdenizin tam ortasına yuva kuruyor olanca kasvetiyle ve siz başka gidecek yeriniz olmadığınızı kederle anımsıyorsunuz o duvarın dibinde...

Başım sükûtu öğüten

Uçsuz, bucaksız değirmen;

İçim muradına ermiş

Abasız, postsuz bir derviş.

Bu hikaye bir yerden tanıdık geliyor mu size? Böyle bir sahneyle karşılaştınız mı daha evvel? İyi düşünün. Böyle bir eve neden gireyim ki demeyin hemen. İçinizdeki tedirginliği düşünün en baştan. O evin neden o halde olabileceğini, bin yıldır el değmemiş, kimselerin anlatmadığı ve anlatılmaya anlatılmaya unutulup gitmiş uzak bir veba efsanesi gibi neden orada öylece durduğunu, bir insanın neden öyle bir evde yaşamak zorunda kalacağını tartın aklınızın terazisinde. Bunca kelimeyle hafızanızda kendiliğinden var olan o evin ne anlattığını düşünün sonra. İnsanoğlu için sağlığın ne ifade ettiğini, yaşamının hiç geçmeyecekmiş gibi duran ama kıvrılarak akan o zamanla kesişip kesişmediğini, yaşamak için nelere ihtiyaç duyduğumuzu, Dünya denilen gezegenin insanın elinden onca zaman neler çektiğini tahayyül edin kendi kendinize.

Hâlâ mı tanıdık gelmedi yukarıdaki hikaye? Bana dokunmayan yılan bin yaşasın mı diyorsunuz siz de? Yoksa sorularıyla boğdum mu sizi? Yoksa yukarıdaki hikaye yavaş yavaş tanıdık mı gelmeye başladı artık? Yavaş yavaş çözülen bir bulmaca gibi kendini tamamlayan kelimelerden ilham alarak aklınızda o evi ince ince inşa mı etmeye başladınız yoksa?

Bu inşaat yolculuğunda ben rehber olayım o zaman size. Kelimeleri ben seçeyim ve yerleştireyim zihninize. Ve yukarıdaki hikaye hâlâ tanıdık gelmezse, açık açık anlatayım her şeyi. İstedığınız gibi olsun o zaman. Distopik bir evi anlatmadığımdan emin olun ama. O evin içindeki her eşyanın bir şeyi canlandırdığını, o eşyalara verdiğimiz isimlerin ve eşyaların durumunun yarattığı karamsarlığı son derece

gerçekçi bir üslupla anlattığımı unutmayın. Hâlâ da zor geliyorsa o evin içinde gezinmek ve öyle bir ev hayal etmek, evdeki misafir odasının yerine Dünya ülkelerini; koridorun yerine hastane koridorlarını; balkon yerine eskiden rahatça gezebildiğimiz yerleri ve evin yerine de Dünya'yı koyarak en baştan okuyun hikayemi...

İşte ben o Dünya'ya gelmeye çalışıyorum. Annemin karnından size seslendiğim bu hikaye, on sekiz haftalık bir bebeğin sesi. Beni duyuyorsunuz değil mi? Anne sen de duyuyorsun biliyorum. Kaç zamandır oradan oraya koştu-rup hiç tanımadığın insanlar için elinden geleni yaparken ben de seninleydim. Her şeyi duydum, her şeyi hissettim. Ben gelene kadar umarım Dünya eski haline geri döner. Beni kucağına alacağın anın hayali ile tutunuyorum sana. Tam oradan bağlıyım ruhuna. Üzülme, bu telaş elbet bitecek. Sen elinden geleni yaptın, emin ol. Şimdi bu bol dönemeçli dağ yolunun sonuna gelmişken, burada da dokunacağın hayatlar için, onlar adına ben teşekkür ederim sana. Beni duyma için bir tekme atacağım şimdi karnına tamam mı, sakın korkma! Benden güç al ve iyileşsin Dünya! Kökü bende bir sarmaşık olmuş dünya sezmekteyim. Mavi, masmavi bir ışık ortasında yüzmekteyim.

İbrahim ŞAŞMA
Mansiyon Ödülü

BEN SENİN GÖZLERİNE BAKAMAM Kİ

Yeşile çalar gözlerini ilk gördüğümde Karadeniz olmuştu her şey, her şey yeşilin bin bir tonuna bürünmüştü. Annem gibi bakıyordu bana, onunla her göz göze gelişimizde, annem yeniden diriliyordu sanki. Ben o gözlerle her bakışımda çocukluğumu yaşadığım sokaklara düşüyor, ağustosun ortasında, ne garip zemheride kalmış gibi üşüyordum. Gözlerin kudretine ben o kadında inanmıştım. Bir kelebek kanadı naifliğindeydi gözleri ve bir aslanın gözleri kadar da keskindi. Baksam; ocağımda sayardım kendimi, baksam yüreğimin orta yerine bir Zülfikar keskinliği değerd. Her şey o gözlerde başlamıştı zaten. Her şeyin o gözlerde son bulacağını bilmeden hem de. Yunus'un yüreğini, yüreğimde taşıdığım bir demde.

Anadolu'nun orta yerinde kadim bir kentin sakiniyim. Kırkımı geçsem de yüreğimde bir çocukla oyunlar oynar dururum hala. Bir yanım hala çocuk, bir yanım hala küçücük. O yüzden bakarım insanların gözlerine. Annemin gözlerini bulur muyum diyerek ve ben o bulduğum gözlerde hala çocuk olur muyum diyerek. Böyle bir minvalde zaman akıp giderdi. Yirmi sene olmuştu, kendimi insana ve hizmete adayalı. İşimi de seviyordum, iş yerimi de. O kapıdan giren herkes, düşmanım da olsa misafirimdi benim gözümde. O kapıdan gireni tebessümle uğurlamaktı edindiğim şiarım. Bu böyle olmuştu, hep böyle olacaktı. Bana da bu yakışıyordu. Aldığım maaşım değil, mutluluğuna vesile olduğum canlar mutlu kılıyordu beni. Bazen burası bana göre değil dediğim de oluyordu. Çünkü ağlayanla ağlamayı öğretmişlerdi bana. Yananla yanmayı, acıyı pay etmeyi,

bir yüreğe değen kör bir bıçağın ateşini, kendi yüreğim-
de hissetmeyi. O yüzden mümkün mertebe Acil Servis ta-
rafına geçmemeye çalışırdım. Zira her ambulans sesinde
yüreğimden bir şeyler kopardı. Hiç tanımadığım, yüzünü
görmediğim bir çocuğun yetimliği, öksüzlüğü ve gözyaş-
ları düşerdi avuçlarıma. Bir yangının isı dolardı gönül çe-
perlerime. İşte öyle bir demde görmüştüm ben o gözleri.
Hüzün yeşiliydi, umut yeşili, Anadolu yeşiliydi. O yeşil, ay-
rılık ve gurbet yeşili, anne yeşili, sevda yeşili, fırat yeşiliydi.

Masam yine evraklarla doluydu. Pencereimin pervazın-
daki camgüzelinin toprağı kurumuştı yine. Bir kumru, iki
de bir pencereimin dış cephesini yokluyordu. Çayım da gel-
memişti daha. Bu çaycının bana bir kastı garezi mi var diye
kendi kendime söylenmeden edemiyordum. Sağ gözüm
de seçiriyordu bir iki dakikadan beri. Koridora nazır çalış-
ma odamdan oturduğum yerde gelip geçenlere bakıyor-
dum. Koşturanlara, yürüyenlere, bekleyenlere, dudakları
dua tadında kıpırdayıp gidenlere. Önceden bu koridorlara
her girdiğimde hayatımdan ansızın birisi çıkıp gidecekmiş
ve o koridorlarda sağa sola koşup, duvarları çığlık çığlığa
yumruklayacakmışım hissine kapılırdım. Farklı bir yüzü var-
dı bu duvarların. Gam yüklüydü, kasavet yüklüydü. İnsan
ruhunu daraltan bu koridorlarda rabbim kimseyi hekimlerin
ağzından çıkacak iyi ya da kötü haberleri duymak için saat-
lerce bekletmesin istiyordum. Her insanın bir gün mutlaka
tanıştığı gibi ben de bu koridorları iyi tanıyordum. Ger-
çekten batıkon kokulu bu coğrafyanın kendine ait bir rit-
mi, akışı, kuralları vardı. Ve burada her yaştan, eğitimden,
sosyal sınıftan insan aynı çaresizlik düzleminde eşitleniyor-
du. Karşımdan gelip geçen insanların en çok gözlerine ba-
kardım. Konuşmadan, dinlemeden anlardım o gözlerden
her bir şeyi. Ve baktığım gözü de asla unutmazdım. Ben
gözde kalbi görürdüm, yaşanmışlıkları, yaşanmamışlıkları,
derdi, hüznü, kederi görürdüm. O yüzden çalışarak değil
de en çok insanların gözlerine bakarak yorulurdum. Göz
ağırdı gerçekten, göz sıcaktı, közdü, lal kesilen âdemin

dilindeki tek sözdü. Göz soğuktu, zemheriydi, ayazın kendisiydi. İşte o gözler cümle şiirlerimin efendisiydi. Gözler çok değişmişti bu karantina günlerinde. Ben de çok değişmiştim. Pencere min pervazına ekmek kırıntıları koyuyordum her sabah. Gümüş pelerinli bir güvercinin tebessümü için. Biliyordum ki güvercinlerin tebessümü, insanların tebessümü içindi. Ve böylesi günlerde inanmışım mesleğimizin kutsallığına. İnsana ve insanlığa, cümle cana çok yakıştığımıza.

O yeşil gözlerin sahibesini ilk gördüğümde, içten bir gülümseme, sıcak bir dost eli ve tanıdık bir ses olmak istemişim kendisine. Yüzüne her baktığımda rahmetli annemi gördüğüm seksen yaşındaki o kadını tebessüm ettirmekle mükelleftim. Bir ışık olmam gerekiyordu ona, karanlığın hükmü sürdüğü pandemi iklimlerinde. Kadıncağzın yüzündeki hüznü kırışıklarına baktıkça dipsiz derin yarlardan düşüyordum. Bir çizgi bu kadar mı derin olurdu. Her baktığımda birer ayet gibi derinleşiyordu bu çizgiler. Falanca köyden getirmişlerdi kadını, testleri pozitif çıkınca ve ciddi semptomlar gösterince servise yatış kararı alınmıştı kadın için. Adını hasta dosyasından görmüştüm Neziha kadının. Başında Anadolu tarzında sardığı, arada bir boncuk boncuk akan terlerini sildiği kendinden geçmiş örtüsü annemdi, onun altında dağınık, sağa sola saçılmış beyaz saç telleri annemdi. Hatta yüzünde çaresizlere ait perişanlık vardı, o da annemdi. Böyle başlamıştı benim Neziha kadınla yolculuğum. Hemşirelik hizmetim süresince birçok insanla karşılaşmış, birçok vakaya tanık olmuş, acıyı, hüznü, vedaları ve yeniden dirilişleri gözlerimle görmüştüm. Bu yeşil gözlerden de göreceğim çok şey vardı benim. Kadının şifa haliyle taburcu olmasını öylesine istiyordum ki. Zira kadının dışarıda bir kızı bulunduğuna, kızının kırk elli yaşlarında olduğuna ancak bu kızın zihin yaşının beş on yaşlarında bir çocukla aynı olduğuna dair bilgi edinmişim. Zaten Neziha Kadın da sürekli kızını soruyordu, "geldi mi, guzumu getirdiler mi ziyaretime" diyerek. Her soruşunda gözleri, o yeşil gözleri

kan çanağına dönüyordu kadının. Guzum gelmedi mi derken gözlerinde vücut bulan sağanak yağmurlarda ıslanıyordum. Gelse de ziyaret yasağı nedeniyle servise alamazdım guzum dediği can yarısını. Dışarıda insanlığa kasteden bir illetin olduğunu söylüyordu ha bire. Selametle bitirsem de nöbeti devretsem hayırlısı ile diye düşünüyordum. Koridorlarda insan sirkülasyonu devam ediyor, bir odadan bir odaya hızlı adımlarla geçen personelleri izliyordum aralıklarla yine. Hastalar, hasta yakınları, ürkek adımlarla yürüyen çocuklar gözümün önünden bir film şeridi gibi geçiyorlardı. Çok şeye şahit olmuştum. Birçok yaşanmışlığın ve yarım kalan hikâyelerin en yakın tanığı olmuştum. Dedim ya yüreğim kaldırmıyordu benim. Bu kapıdan ağlayarak giren her çocuk benden bir şeyler koparıyor, duyduğum her feryat yüreğimden bir şeyler çalışıyordu. Neziha kadının hikâyesi de beni üşütmeye yetmişti. Köy yerinde yaşayan bir ana ile kızın hikâyesi idi bu. Engelli bir kız, yaşı elliye yakın olsa da daha beş yaşındaki bir çocuğun saflığındaydı. Bu yaşa kadar ayrılmamışlar birbirlerinden hiç. Bir gece olsun bile ayrı yatmamışlar bunca sene. Birbirlerine dayanak olmuşlar, güç bulmuşlar birbirlerinden. Merak ediyordum, bu kız şimdi neredeydi, kimdeydi, ne haldeydi. Hiç tanımadığım, bilmediğim, görmediğim engelli bir kız kız çocuğunun gözleri geliyordu şimdi gözlerimin önüne. Gözlerimi açtığım zaman Neziha kadının yeşilden de yeşil gözleri, gözlerimi kapattığım zaman engelli kızının görmediğim gözleri beni resmen ilhak ediyor, tüm kılcallarıma kadar işliyordu.

Usulca açtım Neziha kadının 309 numaralı odasının kapısını. Uyumamıştı. Zaten bulunduğum odadan bile duyuyordum kadının içli içli öksürüşlerini. Ağarmış saçları, alnındaki derin çizgiler sanki yaşlanmanın doğal bir sonucu değil de, derin kederini daha iyi vurgulamak için yerleşmişlerdi kadının yüzüne. O bana baktı bir süre, ben de ona. O yeşil gözlerinde annem vardı yine. Odada koyu bir sessizlik vardı. Sadece monitörün bip sesini ve Neziha kadına basınçla hava pompalanmasının ritmik sesini duyuyordum. Yaklaşık

yirmi dakika evvel serumlarını düzenlemek ve vücut sıvılarını dengelemek için saat başı idrar kontrolü için hastanın yanına girmiştım. Şimdi bana ne olmuştu da tekrar bu odaya girmiştım, kendime hesap veremiyordum. Kendi kendimi ikna ediyordum Diyordum ki kendime "Ağır Covid+ hastalarının bakımı sanıldığı gibi değil hemşire. Onlara öyle yakın olacaksın ki örneğin kapalı gözleri kurumasın diye geceleri gözlerine damla damlatacaksın. Onlarla belki hiç tanışmayacaksın bile ama nefeslerini sürekli kontrol edeceksin, yardıma ihtiyaçları var mı diye bakacaksın. Evet, zamanı gelmese de ben o yüzden girmiştım bu odaya diyerek kendi kendimi kandırmaya çalışıyordum. Ben o kadının yeşil gözlerine bakıp yüreğini hatmetmeye girmiştım içeri. Titreyen ellerini burnundaki hava maskesine götürüp maskesini usulca indirdi Neziha kadın. Gözlerimin içerisine fersiz gözleriyle bakarak seslendi.

- Guzumu mu getirdin guzum, guzumu mu getirdin?

- Getireceğim Neziha Teyzem, sen merak etme getireceğim.

- Guzum, bakma onun elli yaşına o daha gücücük,

- Biliyorum yeşil gözlü teyzem. Az sabret, en kısa sürede getireceğim yanına.

Pandemi sürecinde Neziha Kadın gibi yaşlı hastalar tek başına ve sevdiklerinden ayrı olarak hastanede kaldıkça psikolojik olarak da çöküntüye uğramaktaydı. Bunun yakın tanığıydım. O yaşlılar burada günlerce yatıyorlardı. Yanlarında kimse olmuyordu. Kendilerini çok kötü hissediyorlardı. Bizleri gördükleri anda bizimle konuşmaya çalışıyorlardı. O yeşil gözler de benden bir muştı beklercesine bana bakıyordu. Hele o yeşil gözlerin sahibesi bana "guzum" derken bedenimde bir sur üfleniyor, kalbimde kıyametler kopuyordu. Serum setinden damlayan her bir damla serum depresyon etkisi yaratıyordu yüreğimde. Ellerini avuçlarımla içerisine alıyorum. Gözlerine bakıyorum sadece kadının.

Anadolu gözlere, hüznün gözlere, derin gözlere, beni saçlarımın adedince parçaya bölen o keskin gözlere...

Neziha kadının ikinci nöbetime geldiğimde durumunun hiçte iç açıcı olmadığını görmüştüm. Derin bir uyku moduna girmişti. Birkaç saatte bir gözünü açar gibi oluyor, sonra o derin sessizliğe gömülüyordu. Gözlerinin o yeşilden de yeşil tonunu hazan mevsimi bürümüştü. Aklima kadının annemi anımsatan yeşil gözleri ve engelli kızı geliyordu. "Benim ondan başka dayanağım yok guzum" demişti bana. "O bensiz yapamaz, o bensiz su bile içemez, o bensiz soba yakamaz, o bensiz nefes alamaz guzum" demişti bana Koca bir servis gözlerimde daraldıkça daralıyordu. Sanki bütün duvarlar bir mengene misali üzerime üzerime gelmeye başlamıştı. Gözlerimi tek bir noktaya dikip bir süre bakıyorum nereye baktığımı bilmeden. Akıp giden gözyaşlarıma aldırmadan, alt çenemde biriken gözyaşlarımı silmeden. Gözlerimi her kapatışında elli yaşında engelli bir kız çocuğu bakıyordu gözlerimin içerisine. Öylece dikilmiş bana bakıyordu. Ayaklarında eski bir terlik. Yüzü güneş yanığı. Sol yanağında derin bir iz. Yüzündeki hüznün tanıdıkta biraz. Üstünde el örgüsü kahverengi yelek, ayaklarında siyah lastikten mesh vardı. Dişlerinin bir kısmı dökülmüş, elmacık kemikleri bariz elli yaşında bir çocuk. Gözlerimi her kapatışında hayal dünyamda o bana bakıyordu ben de ona. Sonra kaçırıyordu gözlerini gözlerimden. Ellerini ceketinin cebine attığını görüyordum. Bir simit parçasını üflediğini. Kenarlarından bir şeyler ayıklayıp simidi ağzına attığını. Ağzında birkaç kez çevirdiğini. O anda çalan telefonla irkilmiştim. Düş dünyamdaki o çocuk kaybolmuş kendimi tekrar Neziha kadının başında bulmuştum. En son yeşil gözlerinin yarısını görmüştüm kadının. Göğsü istemsizce inip kalkarken boğuk ve kısık bir sesle "Guzuma badem kraker aliverin guzum" demişti bana. "Guzuma badem krakeri aliverin". Sağımı ve solumu kuşatan melekler umuduma tutunmamı emrediyorlar ama benimle gözyaşı döküyorlardı. Yasak kılınmıştı umutsuzluk bana Mevlana

diyarında. Yüreğimin üzerinde, dudaklarımın, aklımin, fikrimin üzerinde koca bir dağ kütlesi vardı. Anamdan soyum, babamdan boyum olmayan bir kadın ve kadının yüzünü bile görmediğim engelli kızı beni neden böyle perişan etmişti ben de bilmiyordum. Koridorun bir ucundan bir ucuna doğru adımlıyordum. Dudaklarım benim değildi sanki, benden habersiz kıpırdıyorlardı.

- Guzuma badem krakeri aliverin. Guzuma badem krakeri aliverin. Guzuma badem krakeri aliverin diye sayıklıyordum.

Ve sonra
aynı gökyüzü aynı keder
değişen bir şey yok ki
gidip
yağmurlara durayım.
söylenmemiş sahihsiz
bir şarkıyım
belki
sararmış
eski resimlerde kalırım
belki esmer bir çocuğun dilinde.
bütün derinlikler sığ
sözcüklerin hepsi iğreti
değişen bir şey yok hiç
Ölüm hariç.
aynı gökyüzü aynı keder

(Behçet AYSAN)

Damalı sarı bir taksi tutmuştum, gitmezsem, görmezsem, bu görevi yerine getirmezsem yüreğimdeki tüm melekler ve çocuklar sırt dönerdi bana biliyordum. Neziha kadını kaybedeli yaklaşık on iki gün olmuştu. Ne yeşil gözleri çıkmıştı aklımdan, ne de guzum diye seslenişi. İçinde bulunduğum araç, asfalt yoldan, hızını biraz azaltarak toprak yola sapmıştı. Arabanın tekerlekleri toza bulanmakta ve ardında uzayan bir toz bulutu bırakmaktaydı. Şehre yirmi kilometre uzaklıktaki köyün en köhne sokaklarından birisindeydim. Ne işim vardı benim burada. Neden gelmiştim. Yüreğimdeki sesin emrine uymuş kendimi bu köyde bulmuştum. Kerpiç duvarların yılların karşısındaki acizliğiymi gördüğüm. Dokunsan yıkılacak kadar acizlerdi. Parlak meşin ayakkabımın üzerini kaplayan beyaz tozlara da alışkın değildim. Toprak damlı evlerin arasından geçip, caminin yanından bir sola, bir de sağa kıvrılarak yürüyordum sokak aralarında. Çeşmenin yanındaki çocuklar, kadınlar ve genç kızların bakışları bana doğru yönelmişti. Kınalı avuçları gayrı ihtiyari olarak merak duygularını belli edecek şekilde incecek belleri istikametinde kavuşmuştu. Elli yaşında bir kız çocuğunun, Neziha kadının yürek yangınının hangi evde olduğunu sorarak geçiştirmiştim meraklarını. Çeşmeden birkaç ev ilerideki tahta kapının önündeydim. Elimde taşıdığım bir poşet badem kraker, karşımdaki Karadağ'dan daha ağırdı sanki. Kapiya her vuruşumda çıldırtan bir sessizlik çıkıyordu karşıma. İşaret parmağımda takat kalmamış, elimin ters tarafı ile sokak kapısına vurmaya başlamıştım. Yine aynı sessizlik ve yine duvar olan bir kapı. Bu kez can alıcı gibi vurmaya başlamıştım kapiya. Bir alacaklı gibi. Şakaklarımdan aşağı kayıp gidiyordu terim. Ellerim toz toprak içerisindeydi. Hüzünkar bir gıcırta ile açılmıştı kapı. Başında ak bir tülbent, üstünde mor çiçekli bir entari bulunan yaşlı bir kadın çıkmıştı karşıma Donuk gözlerle yüzüme baktı, tanıyamadı. "Buyur," dedi. Neziha kadının kızına geldiğimi söylemiştim.

- Gel guzum, burada o. Yatılıya virecekler, gidene gadar ben bakacam garibime.

İçeri girdim. Karşıma nasıl bir insan, elli yaşında nasıl bir çocuk çıkacağını bilmiyordum. Ne diyecektim benden yaşça büyük küçüğüme. İzbe bir odanın kapısından içeri girdiğimde kesif bir nem kokusu gelmişti burnuma. Gözlerim odanın karanlığına ağır ağır alışırken Neziha kadının yürek yangınının silüetini görmüştüm önce. Yüzü pencereye doğru dönüktü, derin derin nefes almaktaydı. Zamanı da mekânı da o anda orada yutmaktaydı. Camdan dışarı ve kim bilir nereden içeri bakmaktaydı. Kapıyı açan yaşlı kadın elli yaşındaki küçük kıza seslenmişti.

- Bak kızım, hemşire gelmiş şeherden. Sana neler neler getirmiş.

Bir mevsim gelip geçmişti sanki kızın boynunu çevirip bulunduğum yöne baktığı ana kadar. Kırış kırıştı yüzü. Güneş yanıyordu. Bir hüznün abidesi olan bu kadın kimsesizliğin ve terk edilmişin en yakın tanığıydı. Mora çalar dudakları beni görünce umarsızca kıpırdadı ve titreyen bir ses tonuyla seslendi bana.

- Anam nırde?

Yüzünü görüyordum da gözlerine bakmak istemiyordum. Yüzünü görüyor ama gözlerine gözlerimi değdiremiyordum. Ben o gözlere bakarsam ölürdüm. Ben o gözlere bakarsam yanardım. Ben o gözlere bakarsam kanardım. Elimdeki badem kraker dolu poşeti uzattım kadına. Gözlerimi duvardaki isli çıraya, kırk yamalı cepcebe'ye çevirerek. Ben senin gözlerine bakamam ki diyerek için için ağlıyordum. Ellerim titriyor, bedenim zilzale uğramışçasına hıçkırıklarımla sarsılıyordu. Kesif bir idrar kokusu geliyordu badem krakerlerini bıraktığım entarisinden. Beş parmağının dördündeki renkli plastik yüzükler, bileğindeki el yapımı örme ve boncuklu basit bileklikler burada bir kız çocuğu var dercesine gözüme çarpıyorlardı. Gözlerime bakıyordu. Hissedişiyordum. Annem nerede sorusuna cevap vermemi bekliyordu. Başımı duvarlardan indiremişiyordum. Duvarda

çakılı duran geyikli bir halıya, o halıda suya inmiş ceylan yavrusuna düşürdüm gözlerimi. Bir ceylan yavrusunun gözlerine sığındım. Dudaklarımı geviyordum acımdan. Bir elimin parmakları diğer elimin parmaklarını mengene gibi sıkıyordu. Dudaklarım benden çıkmıştı, dilim benden çıkmıştı artık. Ne söylediğimi bilemiyor, sadece söylediklerimi duyuyordum. Anladım ki ben yüreğimdeki meleklerin emrine uyuyordum.

Ben senin gözlerine bakamam ki, ben senin gözlerine düşersem çıkamam ki. Ben senin gözlerinde üşürüm çocuk.

Mevsim zemheri olur. Ben senin gözlerinde mansur olurum çocuk, dara çekilirim.

Ben senin gözlerine bakamam ki. Bir bıçağın kör bir yanı dayanır boynuma. Bir engerek ve binlerce akrep sokulur koyuma. Ben senin gözlerine bakamam ki.... Ben senin gözlerine bakamam ki....

Nihal Yıldırım

YİNE ÇİÇEKLER AÇACAK

Bir başkadır Akdeniz'in Nisan ayı... Toprak kokusu,içimizi ve tabiatı ısıtan güneş, masmavideniz, yemyeşil kırlar doyasıya yaşamanın zevkini ve huzurunu verir insana. Yaşamak güzeldir, hele bir de Akdeniz'deyseniz... Durur mu insan, dört duvar arasında? Dostlarıyla vakit geçirmek, yürümek, mis gibi havayı içine çekmek ister, özgürlüğüne kucak açmak ister.

Bu yıl hiç de böyle olmadı.Kara bulutlar çöktü maalesef insanlığın üzerine. Tüm dünyayı hapsetti Covid-19 salgını evlerine. Güzel bahar günlerinin hayali bile uzak kaldı bizlerden. Mahkum olduk evlere, kendi dünyamıza...

Bizi böyle tehdit eden cororona virüs pandemisine karşı insanlığın hep birlikte mücadelesi gerekiyordu. Bu savaşta en önde bayrağı taşıyan, cesur yürekli sağlık çalışanları vardı. İşte bu savaşta cephenin en önlerinde mücadele veren neferlerden biriydim ben de... Hastanemiz pandemi hastanesi olunca bir çok arkadaşımız evine gidemez olmuştu. Öğretmenevlerinde ve bekar evlerinde kalıyorlardı.'Yeter ki sevdiklerimizin sağlığı yerinde olsun, biz onları uzaktan sevmeye de özlemeye de razıyız.' dediler. Ama ben evime gitmeye mecburdum. Oğlum ve ben. İşte bizim dünyamız iki kişilikti. Memleketimizden kilometrelerce uzakta iki kişilik bir aileydik. Pandemiden dolayı Görkem'in okulu tatil olunca babasını aradım. Yıllardır ayrı kaldığım,sesini bile unuttuğum,yüzünü dahi görmek istemediğim bir insan olmasına rağmen aradım onu. Çaresizliğimi artık siz düşünün.

- Görkem'in okulu tatil oldu.Ona virüs bulaştırmaktan korkuyorum. Gelip alabilirmisin? deyince güzel bir cevap aldım:

- O, sizin sorunuzun ben gelemem, başınızın çaresine bakın!

Söyleyecek bir sözüm kalmamıştı bu sözler karşısında. Evet, yürekli Türk kadını, iş başa düşmüştü! Hem iyi bir çalışan hem de iyi bir anne olmalıydım. Yardımcı ablamızda, sağlıkçı olduğumuz için işi bırakmıştı. Görkem hem evin erkeği, hem de kendine bakmak zorunda olan bir çocuktan artık.

Nefes almanın ne büyük bir nimet olduğunu anladım şu pandemide. Virüsü kapmış olan kişilerin kuş gibi yarım nefes aldıkları, sağa sola çarpınan bedenler yoğun bakımda entübe edilmiş hastalar ise kendinden bile habersiz. Hepsi de koşulsuz yardıma muhtaç. Belki de sorsanız, uğruna ölecekleri ne çok sevdikleri var bu hayatta. Ama bu hastalıkta sen yalnızsın işte... Hangi insan kor gibi yanan ateşi eliyle tutar. Her bir sağlık çalışanı, tuttu eliyle alev alev yana ateşi. Yemeğini yedirdi, altlarını temizledi hastaların gıcınmadan. Bir can daha kurtulsun diye saatlerce uykusuz kaldı.

Görevim her gün yukarı çıkıp hastaların röntgenlerini çekmekti. Temas ettiğim hastalardan asla virüs bana bulaşır korkusu yaşamadım. On yıl yalnız yaşamış bir kadını virüs mü korkutacaktı? Beni değil bir başka ben olan annelik yönümü korkutuyordu. Her sabah besmeleyle çıktığım evime acaba çocuğuma virüs bulaştırmıyım, korkusuyla gidiyordum. Aylarca Görkem'le aynı sofraya oturmam. aynı odada uyumadım. Bir oda ötemde olan çocuğumu koklamaya hasret kaldım. Bana en çok ihtiyacı olduğu bu dönemde tek başınaydı Görkem odasından kafasını uzatır, "anne gel azıcık otur, bir şey olmaz" derdi. Yemeğini yer tabaklarını toplar, ben üzölmeyeyim diye bir kez bile şikayet etmezdi halinden. Maaşallah ne kadar düşünceli bir çocuktan benim oğlum.

Bir gece Görkem'in odasından gelen ağlama sesiyle uyandım. "Anneme virüs bulaşmış, anne ööme benim

senden başka kimsem yok” diye ağlıyordu. Uyandırdım ellerini tuttum. Dayanamayıp sarıldı bana. O an o kadar çok bağırarak ağlamak istedim ki...Yutkundum, ağlayamadım. Bu göz yaşları içime attığım en büyük göz yaşlarıydı belki de...Ben dikkat ediyorum oğlum, bir şey olmayacak, güçlü olmalıyız deyince bir nebze teselli bulup uyumuştum. Görkem. Belli ki ne çok ağır gelmişti yaşadıkları o küçücük yüreğine, ne kadar idrak edebilirdi ki, çünkü o daha çocuktum. Gurbetlik bir insanın yarısının başka bir yerde olması gibi bir şey, memlekette olsak, annem yanımda olsa böyle mi olurdu dedim, içimden. Yanlızlığı bir tokat gibi hissettim yüzümde o gece. Görkem görmesin diye yastığıma damlarken tuttuğum göz yaşlarıma hakim olamıyordum. Ben de uykuya dalmışım.

Beş katlı bir apartmanın son katında oturuyoruz.Kimse bizi sormuyor, kapımızı çalan da yok.Bu çocuk evde yalnız, bir şeye ihtiyacınız var mı diye. İsteyeceğimizden değil ama ne bileyim insan bekliyor işte ‘Bir gün işten gelince oğlum:

- Anne, alt kattaki komşu geldi,seni sordu.Gelince bize uğrasın dedi. Evdeki işlerimi hallettim,indim aşağıya.Zile basınca kadının beni görmesiyle yaşadığı telaşı, korkuyu düşününce gülesim geldi içimden. Sanki kapısını çalan bir zombiydi.Kapısını açınca:

- İyi akşamlar buyurun beni sormuşsunuz, dedim.

- Kusura bakmayın hanımefendi işiniz çok zor .Allah yardımcınız olsun. Bizde her gün sizi alkışladık ama size bir şey soracağım. Siz yukarı çıkarken merdiven demirlerine dokunuyormusunuz? Hastanede çalışıyorsunuz, malüm virüs var. O an tüm vücudum buz kesti. Ne cevap verseydim acaba.Kimseyi kırmak, üzme de istemiyordum. Onları da anlıyordum, tedirginlerdi sonuçta .Ama benim de kırılma ihtimalim yok muydu bu soru da? Belli ki bazı şeylerin hesabını yapamıyordu komşum. Dikkat ediyorum, siz rahat olun diye güzellikle cevap verdim. Virüs gün be gün artıyor,

ülkenin dört bir yanında şehit olan sağlıkçıların haberini alıyorduk. Yoğun bakımda takip ettiğim hastaların yatağını boş gördükçe, bir can daha gitti ne olacak bu halimiz diye kaygım daha da çok artıyordu. Korkum ölmekten değil, geride oğlumu kimsesiz bırakmaktandı.

Allah'a ve onun kudretine sonsuz bağlılık, dualarımız, bunlardı bizi ayakta tutan! Anamıza, babamıza hasret otuz yedi yaşında vasiyet yazdırdı bize corona. Yaptığımız işin psikolojik boyutunu düşününce zaten ağır şartlarda çalışan sağlık personeli bir de maddi zorluklarla uğraşınca motivasyonumuz iyice düşüyor elbette. Ekmek almak için fırına gittiğimde fırıncı amca hiç de bunları düşünmüyor, eli yüzü düzgün orta yaşın üstündeki bu amca ekmek almak istediğimde:

- Hayırlı olsun hemşire hanım gözünüz aydın deyince şaşırdım.

- Teşekkürler amca ne oldu ki ?

- Size üç bin lira vermişler, corona parası.

Ağlanacak halimize katılarak gülmek istedim. Söylediklerini bir yerden duymuştu ya da temenniydi bunlar amcanın. Sağ ol deyip çıktım işin içinden. Bütün sağlık emekçileri arkadaşlarım asla maddi bir beklenti içine girerek değil, tamamen meslek bilinci ve vatana hizmet aşkıyla bu yolda yürümekteyiz. Yeter ki milletimiz devletimiz var olsun. Elbet her şeyin güzel olacağına inanıyorum. Çünkü inanmak başarmanın yarısıdır.

Pandemi elbet bir gün bitecek ama ben geriye dönüp baktığımda hatırlayacağım bu günleri. Belki de geride kaldı o günler diye şükredeceğim yaradanıma. Kurtulacağız maskelerden, yüzlerdeki izlerden. İnsanlar sormayacak yüzündeki maske izlerini. Ben o izlerden, lekelerden asla utanmadım ki! Çünkü onlar benim emeğimin izleri.

Zaman su gibi akıp giderken Görkem de bu duruma alışmıştı, eskisi gibi tedirgin değildi. Yemek yapmayı da öğrenmişti. Sanırım onun için tek iyi yönü bu oldu yaşanların bende her insan ve her sağlık çalışanı gibi bu virüsü yeneceğimize inanıyorum. Allah'ın yardımı ve gücüyle bir gün hatıralarda kalan günler olacak bu yaşanmışlıklar. Akşam beş çayları komşularda içilecek tıpkı eskisi gibi... Düğünler olacak, halaylar kurulacak, herkes doyasıya sarılacak sevdiklerine. Çocuklar eğitimlerine devam edecek. en güzel yarınlar onların olacak.

Unutmayalım ki her kışın sonu bahardır, açar yine iekler!

İsmail ÇEVİK

CEVİZ AĞACI

Yedi ay kadar önce bahçelerindeki ceviz ağacının altına oturmuş yüzümüzü okşayan sonbahar yelinin arada bir hissedilen serinliğinin keyfini çıkararak oradan, buradan hatırladıkça da eski günlerden konuşmuştuk. Ağıraksız, neşeli şeylerden bahsediyorduk. İnsan güzel havaların vedası gibi olan bu günlerde böylesi tatlılığı bulması ne güzel şeydi. O an galiba her şeyin o an ki gibi hafiflik içinde yalnızca güzel şeylerle geçeceğini düşünmüştük. Belki içimizde de hiçbir zaman bir kötülüğe, bir fenaliğe rast gelmeyeceğimiz hissi vardı. Fakat yedi ay sonra her şeyin yavaş yavaş değiştiği, sonlandığı, korkutucu bir hal alıp güzel günlerin sadece bir anı olarak aklımıza kazınacağı günlere ulaşacaktık. O an bunu nasıl bilebilirdik? Bilsek, her şey değil de bazı şeyler daha farklı olur muydu? Felaket günlerine ulaşıncı da hayatımızın en uzak köşelerinden bize tatlı tatlı gülümseyen ve biraz da canımızı yakan bu güzel sonbahar ikindisini hatırlayıp kıymeti üzerine ister istemez düşüncelere dalacaktık. Ne kalmıştı o günlerden? Tatlı bir anı, sonraları iç yakacak kadar tatlı bir anı, o kadar. Etrafımızı saran onca olumsuzluğa rağmen içimizdeki umudun ateşinin yine de sönmediğini şimdi görebiliyorum. Dünya böyle dönüyordur belki de. Umut ve felaket arasında gidip geliyordur. Ceviz ağacının geniş yaprakları arasından sızıp yüzümüzde oyunlar oynayan gün ışığını unutmuş değiliz. O artık bedeninden ayrılan ruhuyla hissediyor ve düşünüyor. Buna inanıyorum.

Önce annesini kaybettik. Üstelik onu yaşamaya en çok bağlamak istediğimiz vakitte. Arife teyze meme kanseriydi. Uzun süredir mücadele ediyordu. Ona oğlunun yanında olması kadar hiçbir şey iyi gelmiyordu. Nitekim bu hisle de

yenmek üzereydi kanseri. Zaferin arefesindeydi. Doktorlar öyle ümitli konuşmuşlardı ki uzak bir zaman belirtmek yerine artık bugün yahut yarın diyerek iyileşeceği günü tayin ediyorlardı. Çalıştıkları hastane de oğlu hemşire olan bu teyzeye bir gönül bağlılıkları olmasa belki de böyle kesin konuşmayacaklar biraz daha temkinli bulunmakta fayda göreceklerdi. Ama onlar da gülüyor onlar da artık sabrın ve azmin meyvesini yemeyi bekliyorlardı.

İşler çoğu kez planlandığı, öngörüldüğü gibi son bulmuyordu. Her son da her zaman gülücüklerle süslenmiyordu. Son terapilerin, tedavilerin ardından bir kontrol muayenesi daha gerekmiş bu sebeple annesini hastaneye kendi eliyle götürmüştü. O günün sabahı mesaj atmıştı. Son kez gidiyoruz demişti. Gülmüştü de bence bunu yazarken. İçi bir hoş olmuştu muhakkak. O güzel günde çektikleri bütün çileleri de unutmuşlardı bence. Şimdi yaşasaydı ve sorabilseydiniz ellerim kırılısaydı da o gün gitmeseydik derdi. O bu son gidişin güzel günlerin ilk günü olacağını sanmıştı. Eve de takdirname alan bir gencin gülen ve gururlu ve kendinden emin yüzüyle dönmüşlerdi. Artık her şey tamamdı. Kötü günler geride kalmış sırada yaşanılacak iyi anlar, iyi günler, iyi seneler vardı. Fakat bir hafta sonra Arife teyzede başlayan şikayetleri görünce ne düşüneceğini ne yapacağını şaşırmıştı. Hakikat en kötü ihtimal üzerinde yükseliyordu sanki. Annesinin sırtı ağrıyor, halsizleşiyor, başı nerdeyse çatlıyor, üstüne bir de nefes alırken zorlanıyordu. Aklına hepimizin aklına ilk gelen şey geldi. Eskiden olsa üşütme derlerdi, mevsim geçişi derlerdi, oldu oldu en fazla grip derlerdi ama artık öyle mi? Korkular, endişeler, yıkık düşünceler içinde annesini çalıştığı hastaneye götürdü. Umu-dunun son parçalarını böylece harcıyordu. Arife teyze test alındıktan sonra bir odada izole edilmişti. Dediğine göre anacığını son kez o zaman arada bir duvar, bir cam olmadan görebilmiş. Son kez gene o an onu odasına götürürken ellerini tutmuş. Arife teyzenin Covid tedavisi sürerken eve gitmeyi bırakmıştı. Muhtemel ki ev ona artık neşe veren bir

yer değil ruhunu sızlatan, ona nice kötü hayaller kurdurtan bir yer haline gelmişti. Etlerinin teninden koparıldığını sanıyordu belki de annesinin gülen hayali evde gözlerinin önüne gelirken. Kötü bir yerden, vahşi hayvanların olduğu bir ormandan kaçır gibi uzaklaşmıştı evinden. Yıllardır içinde yaşadığı, kendisini kendisi yapan her şeyin yaşandığı o biricik evden. Gündüzleri elinden geldikince, düşüncesini annesinden koparabildiği kadarıyla işine odaklanmış. Akşamları daha zor geçmiş kötü ihtimaller peşini bırakmıyormuş. Evet, kötüyüm ama hastaların yardıma, ilgiye, tedaviye ihtiyacı var demişti bir keresinde bir mesajıma cevap olarak. Ona izin alıp evde dinlenmesini söylemiştim. Ama o kalbini orada bırakıp rahat bir yatak da uyuyamazdı bundan sonra. Ne zaman ki annesi bu hastalığı da yener işte o zaman gene el ele çıkıp giderlerdi evlerine.

Lisede başlar onunla dostluğumuz, kardeşliğimiz. Birbirimize sırlarımızı açtığımız ilk günden beri hemşire olmayı istemişti. O hemşireliği iyilik yapmanın en kısa yolu olarak görüyordu. Bütün lise hayatı boyunca da bu amacından vazgeçmedi. Nihayetinde istediğine de kavuşmuştu. Mutlulukla yapıyordu işini. Önlüğünü sevdiği kadar hiçbir elbisesini sevmiyordu. Ona baktığı kadar hiçbir eşyasına bakmıyordu. Ona bakarak gıpta ediyordum bense. Ne güzel, ne güzel diyordum içimden. Babası daha o küçükken çalıştığı inşaattan düşüp ölmüştü. Tüm o yıllar annesi ona hem annelik hem babalık yapmıştı. Annesine sevgisinin ve bağlılığının sebebi belki de bu yıllardı.

Ona göre annesinin kanseri yenmesi onun gücünü gösteriyordu. Bu yüzden annesinin kısa sürede bunu da yeneceğinden şüphe duymuyordu. Gördükleri, kulağına çalınanlar, okudukları onun inancını ilk günler hiç sarsamamıştı. Umursamıyor ve annesini eve tekrar götüreceği günü düşünerek işine yoğunlaşıyordu. Bazı zamanlar yorgunluktan ve uykusuzluktan çökmüş bir halde nöbetten çıkınca bile hastaneden ayrılmıyordu. Eve yalnızca duş almak,

kiyafetlerini değiştirmek için uğruyordu. Bir gün duştan sonra koltukta uyuyakalmış uyanınca o kadar kötü hissetmişti ki koşa koşa hastaneye gelmişti. Annesinin iyileşmesini bekliyor beklerken de durmadan, zayıflık göstermeden çalışıyor, çalışıyor ve çalışıyordu. Güzel günlerin o çalıştıkça ve umut ettikçe yaklaşacağına inanıyordu.

Sonrası hızlı gelişti. Ama acılar hızlı geçmiyordu. Annesini ikinci hafta sonsuzluğa uğurlamıştı. Son bir kez görmemişti. Neyi var nesi yok kaybetmişti. Artık yalnızdı. Onu gördüğümde küçük bir çocuk gibi yere oturmuş koluyla gözlerini kapatmış bir halde hıçkırarak ağlıyordu. Yanına bile yaklaşamadım. Gidip şöyle omzuna elimi koymak istedimse de yapamadım. Başını kaldırıp beni de yanı başında ağlar görünce kolunun yeniyile önce gözlerini sonra burnunu sildi. Gözlerimin içine artık bu dünyada yapayalnızım der gibi baktı. Öyle masum öyle çocuk gibiydi ki sanki karşımda babasını kaybederken ki çocuk vardı. Teselli verecek birkaç söz bir iki bakış aramam boşuna çıkmıştı. Bize ağlamaktan başka bir şey kalmamıştı.

Bir süre işlerimden dolayı görüşemedik. Acımız tazeydi. Görüşsek bile ne yapacağımı bilmiyordum. Her şeyi unutmuş gibi mi davranmalıydım? Hayat onun için devam ediyor muydu? Hiçbir şey olmamış gibi gülerek mi yaklaşmalıydım yoksa başımı önüme eğip ilk onun mu bir şey demesini beklemeliydim? Acısının şiddetini artıracak en ufak bir şey yapmaktan öylesine ürküyordum ki. Fakat onu gördüğümde tüm bu düşüncelerimin boşuna olduğunu gördüm. O normal görünüyordu. Biraz konuşunca onu iyi eden şeyi hemen anlamıştım. Annesinin kaybından sonra bile uzak kalamamıştı hastaneden. Kendi annesi yerine koyduğu teyzelerin tedavilerinde yanlarında olmak ona teselli oluyormuş. Onlar olmasaymış intihar etmeyi bile düşünüyormuş. Teyzelerin kimisinde annesinin bakışını, kimisinde gülüşünü, kimisinde de duruşunu görüyormuş. Zihni parçaları birleştirtince bir an oluyor annesi yaşıyor ve

hep onunlaymış sanıyormuş. O zaman acısı hafifliyormuş. Bunu anladığı günden beri işinden uzak durmak bir yana daha çok bağlanmış işine. O teyzelerle kendisine yüzlerce anne edinmiş gibi seviniyordu. Mesleğini bu aşkla yapması ona yeni ve güzel yollar göstermişti. Bunu görünce içim rahatlamıştı biraz. Onu teyzelere gülerken, sohbet ederken, onlara yapacağı işneyi çok dikkatli yaparken hayal ediyordum. Güzel günlerin tekrar geleceği hissi peyda olmuştu içimize.

Biraz sonra yazacağım haberi aldığımda beynimden vurulmuşa döndüm. Düşüncenin hiçbir türlüsü kalmamış, hepsi sanki bir an da donup buzlaşmıştı. Çalışma arkadaşlarından birisi beni arayarak onun Covid'e yakalandığını ve durumunun iyi olmadığını söylemişti. Belli olmaz belki... derken hıçkırıklarını bastıramamıştı. Belki son bir defa görmek istermişim. Göremedim. Oraya vardığımda son iki saatinin kaldığını bilmeden sanki onu iyi edecekmiş gibi koşarak girmiştim içeriye. Bir süre amaçsız bir şaşkın gibi dolanıp durdum. Nihayet beni arayan arkadaşını gördüğümde hiçbir şey demeden sanki yüzyıllardır beraber yaşayan iki insan gibi sarılıp ağlamaya başladık. Kendisini daha önce hiç görmemiştim. Fakat onu candan bir dost gibi bağrıma basmıştım. Durumu kötüleşince bana ulaşmasını istemiş arkadaşından son bir kez görür beni diye. Ona da nasip olmadı.

Az önce bahçelerine geldim. Yabanıl her yer. Terkedilmiş, kimsesiz, virane bir yere dönmüş ortalık. İnsanın olmadığı yerde ayrık otlar bitermiş. Öyle ki ceviz ağacının bile uçları görünüyor ancak. Bu manzaraya dayanamadım. Gidip odunluktan tırpanı çıkarıp işe koyuldum. İki gün canımı dişime takıp ceviz ağacını o güzel gündeki görünümüne kavuşturdum. Böyle yaparsam birden o yanıma düşecekmiş gibi sanıyordum. An mı, hayal mi, hatıra mı, yoksa gerçek mi olduğunu bilmediğim o düşümü meydana getirmektir amacım. Kendimi böyle yersiz yurtsuz

hissediyordum. İşim bitip kendimi ceviz ağacının altına attığım da gözlerimden yaşlar boşandı. Sadece ben vardım. Bir de sessizliğe eşlik edip uzun uzun konuşan ekirgeler. Bir an rüyada olmayı istedim. Kan ter içinde de olsa uyanmak istedim. Fakat boşuna. Yine bir sonbahar ışığı geniş ceviz yapraklarının arasından sızarak üzerimde oyunlar oynuyordu. Hislerim yerine oturunca şöyle düşündüm, mesleğini bu denli sevmeseydi yine de bu hastalıktan ölür müydü? Kaderini kendisi mi hazırlamıştı? Ona mesleğine olan bu bağlılığı ve inancı yüzünden kızmalı mıydım? Bilmiyordum. O gün oradan ayrılırken ve gelecek sene yine aynı gün gelmeye yemin etmişken içimde bir ışığın akışını hissettim. O ışık bana onun ölürken mutlu olduğunu söylüyordu.

Nihan ÖZANT

YOK O ÖYLE DEĞİLDİ

Gözlerimi açtığımda çalar saatin kendini hatırlatmasına dakikalar kalmıştı. Karanlık odamdaki sert yatağımda önce gerindim ve sakince o sesi duymayı bekledim. Beklemek, diye düşündüm. Hayat boyu planlar peşinde koşarken hayatın bize sunacaklarını beklemek. Sustum.

Covid-19 süreci ilk başladığı zaman 14 günlük karantina yurdunda misafir edilmiştim. O sürede karar vermiştim, elimi taşın altına koymaya. Çanakkale savaşlarını canlandırmıştım gözümde, bir yanda bağıran askerler bir yanda beyaz önlüklerine kanlar bulaşmış hemşireler bir yanda geçilmez boğaz. Cepheden cepheye koşan bir hemşire olayım derken bilim kurgu filmlerinin ana teması olan salgın hastalıkların ortasında bulmuştum kendimi. Bir hemşire değildim belki ama bir sağlık personeli olabilirdim. Hiç çekinmeden, ellerim titremeden, büyük şehrin taşıdığı büyük riskin dairesine adımın baş harfinden kimlik numara kadar her detayı yazdım. Vardığımda şehre hava açık, güneşli ve berraktı lakin İstanbul buz tutmuş, soğuk ve karanlıktı.

Çalar saat bağırdı ve ben yine sustum.

5.55

Yüzümü yıkama alışkanlığım hiç olmamıştı zira otobüste uyuklamaya devam etmek kaderimde vardı. Ellerimde eldiven, yüzümde maske, dolmuş şoförüne sitem edilen sesler arasında yarı uykulu yarı uyanık güne hazırlanmak... Dolmuş yavaşlarken bir kadının sesiyle irkildim. Yeter artık, daha kaç kişi alacaksın küçücük araca, dedi. Cevap vermedi, şoför. Yağmurun altında, binemediğim dolmuşların

arasında yürüdüğüm kırk beşer dakikaları hatırlayıp ben de sustum. Siz evde rahat uyuyun diye, yok o öyle değildi, neyse...

7.45

Kurumdan içeri girerken elime iki tane maske tutuşturdu güvenlik görevlisi. Her gün olduğu gibi anlamsızca gülümseyip içeri girdim. Eşyalarımı bırakıp suya koştuğumda gözlerim hala yarı kapalıydı. Soğuk suyu birkaç kere hızlıca yüzüme boca ettim, yüzümü kuruladım ve kimse gelmeden tekrar maskemi taktım. Odaya geçip kendime bir kahve yaptım. Bilgisayarımın yuvarlakla döşenmiş kırmızı yanıp sönen ışığına bastığımda güne hazırdım. Yok o öyle değildi, güne hazır olmak zorundaydım.

8.00

Fransa'dan döndükten sonra misafir edildiğim karantina yurdunda AFAD gönüllüleri ve diğer sağlık personelleri için ben gibi pek çok meslektaşım ücretsiz psikososyal destek girişiminde bulundular. Yarım saatlik kısa seanslarda bulaş kaygısı, stresle başa çıkma, rutin oluşturma ve güvende hissetme gibi belli başlı temalar üzerinde duruldu. Destek ve dayanışma ülke çapında bireysel ve kurumsal çalışmalar altında devam ediyordu. Psikososyal destek yapılması süreci sağlam atlatmak için el değneği gibiydi, kırığı iyileştiremezdi ama koruyup kollayabilirdi.

Gelen kutusunu kontrol edip verilerin arşivini yapmaya başlamıştım. İlçelerin telefonla yürüttükleri psikososyal destek rakamlarını bakanlık dosyasına işliyor, eksik olanları not ediyordum. Otuz dokuz ilçeyi taradım, derin bir nefes aldım.

9.00

"Merhaba, Ömür. Günaydın. Bugün, nasılsın?" diye konuya girmenin bir yolunu aradım. Ömür'ün sesi yorgundu hatta biraz uyuklu. Dün gece on ikiye kadar nöbet

tutmuştu sınır koruyan askerler gibi acil yönetimin güvenlik sınırını koruyordu. Filyasyon ekibiyle kapı kapı dolaşmış akşama doğru ofise geçmiş ve üç psikososyal destek araması yapabilmmişti.

“İyiyim” dedi Ömür. Ne diyebilirdi ki! İç çekti, sakindi veya enerjisi yoktu belli ki. “Arama sayılarınız çok düşük, Ömür. Nasıl geçti bu hafta?” diye çekinerek sordum. Olağanüstü bir halde olağanüstü şartlar altında çalıştıklarının farkındaydım lakin benden beklenen rakamlar vardı. Ömür tüm yorgunluğuyla dert yandı. İki elim, bir sesim, tek bednim var, söyleyin daha ne yapabilirim, derken Ömür benim gözlerim doldu. Emeklerinizin, koşuşturmacanızın farkındayım, diyebildim. Güldü, acı acı güldü.

Kısıtlı imkanlarla çok kişiye ulaşmak gerekiyor ne yazık ki, düşünsene sen bir kişiye gönülden yardım etmeye çalışırken, kapıdaki kuyruk caddeye ulaşmış. İşin niteliğini tabi önemsiyoruz lakin hizmet derecesini betimleyebilmek için hizmet edilen kişi sayısı ve oranı nasıl göz ardı edilsin, diye açıklamaya çalışırken durumu yirmi beş dakikadır Ömür ile konuştuğumu fark ettim. Kendi açıklamama inanmadım, inanamadım. Bir gün kaç saatti, ne kadarı bana, ne kadarı aileme, ne kadarı işime aitti. Kafam karıştı, cevap veremedim kendime ve Ömür’e, sustum. Yine sustum. Aramam gereken diğer ilçeler vardı, aradım, ayırımına vardım ki tekrar tekrar sustum.

13.30

Ajandamda kayıtlı bir AFAD gönüllüsü için not edilen bir görüşme vardı. On beş dakika içinde başlamak üzereydi. Arkamda asılı duran tablonun eğikliğini fark ettim. Ne kadar zamandır o halde olduğunu bilmeden kaç gün geçirdiğimi hesaplamaya çalıştım, bulamadım. AFAD gönüllüsü karantina yurtlarında çalışmış, Covid-19 virüsüne henüz yakalanmamıştı. Fakat ruhu ezilmişti artık. Hastalığa yakalanır ve nefes alamadan ölürüm korkusuyla evden

dışarı çıkamıyor, market alışverişi yapamıyor, güneşliği ni açıp başlayan güne merhaba bile diyemiyordu. Sürekli ellerinin titremesinden mustarip, akli karışmış ve güvensiz hissediyordu. Ahmet ile görüşebilmek için açık ofisten çıkıp, diyetisyenler için ayrılan küçük odaya geçtim.

Online görüşme platformu üzerinde buluştuğumuzda Ahmet siyah saçları dağınık, kahve gözleri kısık, beyaz teni solgun ve ince dudakları mühürlü bir şekilde karşıladı beni. Yurt koridorlarında koştururken tanışmıştık Ahmet ile. Liseyi yeni bitirmiş, sevgiliyle huzurlu ve sakin bir hayat kurmanın planlarını yapan genç bir delikanlıydı. Kanının deli kaynaması, korkusuzca koşturmasından belli ediyordu kendini. Gelecek hayalleri ise ne kadar da sadeydi. Sen ne yaşadın bu hayatta, Ahmet diye içten içe sormuştum kendime.

“Hoş geldin” dedim. “Bu hafta nasılsın?”. İyi değildi, Ahmet. Yok o öyle de değildi, kötüydü Ahmet. Nefes almakta güçlük çektiğini hissediyor, boğulma hissinden delirecekmiş gibi oluyor, başı dönüyor ve koltuğa çakılıp kalıyordu, onun deyimiyle. Ne zaman uyuduğunu, ne zaman uyandığını bilmiyor, yemek yiyip yemediğini hatırlamıyordu. Bir sakinleştirici vardı, içtiği. Onunla yaşarken ardı arkası kesilmeyen günlerin ayrımına varamıyordu.

Karantina yurdundaki anılarını konuştuk Ahmet ile. Hececanla ve azimle koşturduğunu, beyaz tulumlar ve N95 maskelerin altında kendine yabancılaşsa da yurt sakinlerinin yüzü gülünce rahatladığını hissettiğini anlattı. Belli ki kendini hep çevrenin ipuçlarıyla yargılamıştı. Sağlık personelleri için akşam yedide başlayan alkışlardan payını almıştı Ahmet bir gönüllü olarak. Kalbi hızlı atmaya başlıyordu o zaman da, heyecandan. İyi bir şey yapıyorum, diyordu içinden. Yüzü gülümsese de N95’inden kimse görmüyordu lakin ıslıl ıslıl parlayan gözleri ifşa ediyordu gerçeği. Bilinmeyen bir virüsün pençesindeki dünyada tehlikeli bir görev üstlenmişti ama Ahmet kan ter içinde kalana kadar çalışıyor, bu gerçeğin üzerine o zamanlar düşünmediğini hatta

düşünmeye zamanı olmadığını ifade ediyordu. Yurt sakinleri dağılınca ülke çevresine kendi de evine çekilmişti, Yalnız kalınca başlamıştı Ahmet'in korkuları. Ya ölürse kim bulurdu cesedini. Sokağa çıkamadığınız bu dünyada en çok bu ihtimal canını yakıyordu. Ya kendi evinde çürüyerek yok olursa, kapıyı açtıklarında burunlarını delip geçen kokudan sevdiği insanlar kaçırırsa... O anda tekrar kesik kesik nefes almaya başladı, Ahmet. Boğularak öleceğim, dedi. Gözleri tavanda, beni duymuyordu artık. Zihnindeki çürüdüğü senaryoda, uzaktan seslendiği ve onu duymayan yakınlarının arasında çığlık çığlığa bağırıyordu. Sesini hiç duyurabilmiş miydin ki Ahmet diye geçirirken içimden Ahmet kesik kesik nefes alıyor, ya öleceğim ya delireceğim diye sayıklıyordu. Zihnindeki en kötü senaryo onu içine çektikçe nefes alması daha da zorlaşıyordu. Hafifçe ekrana yanaştım ve sakince seslendim: Ahmet!

"Şu an zihnindeki senaryodasın, zihnimiz bazen bize oynar bu oyunu. Şimdi ellerinle oturduğun sandalyeyi kavramanı ve sıkıca tutmanı istiyorum. Şimdi ve buraya dön, burası güvenli ve ben yanıdayım, ana odaklan Ahmet, hadi sandalyeyi tut."

Ahmet'in elleri sandalyeyi kavradı. "Sıkıca tut ve sonra gevşet. Güvendesin, Ahmet" dedim. Hala kesik kesik nefes alıp vermeye devam ediyordu. "Hadi şimdi burnundan derin bir nefes al ve yavaşça geri ver" diye komut verdim. Sakin kalmaya çalışıyor lakin için için ben de korkuyordum. Beni duymazsa ne yapabilirdim ki! Aramızda kilometreler vardı ve Ahmet evinde yalnızdı. Aklımdan saniyede onlarca senaryo geçiyordu. Ya sandalyeden düşerse, kafasını çarparsa, ambülansı arasam kaç zamanda ulaşır, ulaştığında Ahmet nefes alabiliyor olur mu, çok hızlı nefes alıp veriyor, ya kalp krizi geçirirse, kalbini tutuyor mu, yok, hayır, kolu uyuşturmuş mu acaba, bu temel bir panik atak, ya kendine zarar verirse, ekranın içinden geçebilir miyim acaba, nasıl oluyordu o filmlerde, Tesla'ya seslensem beni duyar mı, duysa

bir çözüm yolu sunar mı, panik atağa odaklan, nefes egzersizleri, nefese odaklan, nefes... İçimden yalvarırcasına buraya dön Ahmet diyerek derin bir nefes aldım. Benimle beraber Ahmet de nefes almıştı. Nefes egzersizleri yapmaya başladık ve Ahmet beş dakika geçmeden sakinleşmiş ve buraya dönmüştü. Utangaç bir bakışla beni süzdü, özür diledi. Yüreğim onun yüreğinde "Bu bir hata değil" diyebilirdim. Suda boğulma örneğini konuştuk beraber. Nefes alamadığımız için değil, tam tersi suda nefes almaya çalıştığımız için boğulduğumuzdan bahsettim. Biraz şaşırdı ama Covid... diyebilirdi, sustu. Hastaneye kaldırılan insanları görmüş, onları bizzat sedyeye yatırmış ve yüzlerine gülümsemişti. Gerisi arkadan gelen haberlerdi; entübeler, acılar, ölümler ve kanayan yaralar...

"Haklısın, bu bir risk" dedim. Kabul edilebilir olması için çözüm hayatın gerçeğinden gelmeliydi. O ise hala utangaç, korkusunu dile getiremeyecek kadar çekingendi. Panik atağı onu yıpratmıştı. Bu zamana kadar sigara içmemesi ve yaşının genç olmasının avantajları üzerine konuştuk. Olağandışı bir durumdaydık, tüm dünya aynı belirsizliği yaşıyordu ve açıklamaları takip edip önlemlerimizi alarak hayatta kalmaya çalışacaktık. Durumu bir parça normalleştirmiş ve rahatlamıştı. Acil bir durumda telefonda ulaşabileceğini konuşarak görüşmemizi sonlandırdık. Ah be Ahmet! Genç yağız delikanlı. Nasıl da Çanakkale savaşına koşmaya can atan, bıyığı tütmemiş delikanlılar gibiydi. Savaş sonrası kabuslarından sıçrayarak uyanan o delikanlılar gibi sonradan almıştı hayattan payını. Görevini yerine getirmiş ve uykularından bir haber yaşama devam etmeye çalışıyordu işte. Ben günümüz gönüllü Çanakkale hemşiresi o günümüz genç gazisi. Hayat bizi karşılaştırdı, sen çok yaşa Ahmet, emi!

14.30

Zihnim dengeyi korumaya çalışmaktan bedenim gerginlikten yorulmuştu. Sabah içtiğim kahve etkisini yitirmeye

başlıyor, gözümün önü kararıyordu. Küçük seans odasından çıkıp ofise geçerken ellerinde bir koliyle iş arkadaşlarım girdi kapıdan içeri. Sağlık personellerine arada birkaç firma tarafından ufak motivasyon armağanları gönderiliyordu. Limonata gelmişti, sıcak havaları bir parça dağıtacak. Yeni gelmişti limonatalar, buz gibiydi. Köşedeki büfeye gidip sandviç yaptırıldı. Bir elimizde sandviç bir elimizde limonata Covid-19 diye bir virüs yokmuşçasına sohbet edip eğlenmeye başlandı. Bense bilgisayarımın yanında, sandalye değil masaya oturmuş uzaktan sözde cümbüş ağını izliyordum, gözlerimde hafif bir sulanma dudaklarımda naif bir gülümsemeyle. Nasıl da düşünce ağlayarak annesine sarılan çocuk gibi sarılmıştım ben de vatanıma. Olasılıklı bir felaket anında yabancı bir memleketin soğuk kışında değil, vatanımın topraklarında, dilinde, kültüründe, kökeninde olmak istemiştım ve buradaydım. Çok göz yaşı aldım bugün biraz da benden aksa olmaz mı, diye düşündüm. Yok o öyle değildi, neyse.

Çıkıyordu Ahmet aklımdan. Korkudan dehşet saçan gözleri, sapsarı olmuş yüzü, içten içe acıyan kalbi tam karşımda duruyordu. Ahmet neden beni bu kadar etkiliyordu, hangi acıma denk geliyordu? Ahmet aklımdan çıkıyordu. Tüm enerjisiyle koşmuştu Ahmet yurt koridorlarında. Korkup evine çekilen herkese inat, hem kendi hem çevresinin ihtiyacına koşmuştu. Hayatını tehlikeye atarak boyun eğmişti, Ahmet hep boyun eğmişti kaderine. Babasının onu terk edişine, annesinin baba rolünü yükleyişine, dünyanın başına sardığı dertlere hep boyun eğerek karşılık vermişti. Eve giremeyen ekmeğe de boyun eğdi, Ahmet, koştu durdu koridorlarda. İlk defa alkışlandı belki, görevi olması dışında, ilk defa bir yorum aldı. O hediyeyle bile "Ben doktor değilim ki" diye karşılardı. Alışık değildi, üstünde durmadı. Yok o öyle değildi, aman...

Beni rahatsız eden neydi, çözemiyordum. Ahmet bu ülkede kaç kişiye benziyordu, bilmiyordum. Ben Ahmet'e ne kadar benziyordum, sanırım asıl soru buydu.

15.00

Kurum dışı mesai ile kalan günün zamanı akmaya devam ediyordu ve dünya sadece pandemi çevresinde dönmüyordu. Devam etmesi gereken akışlar, sonlanmaya yüz tutan işler, gün be gün değişen düzenler vardı. Soğuk ve karanlık görünen hayalet şehir İstanbul inadına sıcaktı, kavuruyordu ve ruhumun bedenimden sökülüp gittiğini hissettiriyordu.

Beyaz tulumundan arınıp evine döndüğünde Ahmet ne hissetmişti? Şimdi neye boyun eğecekti, bilmiyordum. Tek temennim seanslara devam edeceğine dair inancımdı. Bana karşı geldiği ilk an, hayatının devrimi olacaktı. Sahi devrim neydi? Tek bir yumruk olmak falan. Yok o öyle değildi, neyse...

18.00

Çık artık sen de, dediler. Bugün pek koşturdun. Saate bakıp, acaba dedim. Koştum beş dakika boyunca ve beş saniyeyle kaçırdım son dolmuşu. Zihnim ve bedenimdeki yorgunluğu ve önümde uzayan yolu fark edince gözlerim doldu, derin bir nefes alıp gülümsedim hayata. En azından sabah o aracı kullanabilmişim. Issızdı etraf, sessizdi. Dünyayı saran bir virüs vardı, normaldi. Yavaş yavaş yürüyüşümü tamamlamak için ilk adımımı attım. Kırk beş dakikalık yolumu tamamlamak için kulaklığımı takıp, bir müzik açıp mırıldanmaya başladım. Bana bir masal anlat baba, dedim. Öyle bir masal olsun ki içinde tüm sevdiklerim, içinde İstanbul, içinde umut dolu bir hayat olsun. Kollarımı gökyüzüne kaldırıp tek ayağımın üstünde döndüm, döndüm. Müziğin ritmiyle bedenimin hareketleri senkronize bir şekilde akıyor yol önümde uzuyordu. Dönen otobüslerin içindeki insanlar bana bakıyor, ben onlara el sallıyordum. Pandeminin ortasında tüm dünyaya el sallıyordum. Ahmet'e el sallıyordum.

00.00

Uyumak ve uyuyamamak, işte hayatın meselesi bu, dedim. Yok o öyle değildi, ya neyse. Tanımadığım bir evin, alışamadığım odasında uykuya dalmak güçtü. Gözlerimi açtığımda çalar saatin kendini hatırlatmasına dakikalar vardı...

Gülseren GÜLOĞLAN

KÖYDE

Penceremde mor sümbüller; renk cümbüşleriyle dans ediyor. Ne kadar da güzel bir gün. Baharın sıcaklığıyla güzün serinliği bir arada. Sıcak desen değil. Soğuk desen değil. Bahçede yeşilin her tonunu görmek mümkün. Doğa, nefeslenmemiz için bütün ihtişamıyla hazır. Bununla beraber masanın üstünde kutu kutu maske.

Dört odalı küçük bir sağlık ocağı burası. Hizmetli köyden. Hemşire de bu şehirden. Odada, pek izlemediğim küçük bir televizyonum var. Arada belgesel açıyorum. Gerisi masa, sandalye, hasta yatağı, perde, duvar. Bir ben, bir hemşire, bir de hizmetli. Doktor odası diyorlar buraya. Yani hem doktor hem muayene odası. Evimse köy lojmanlarında. Arada da merkeze gidiyorum.

Bazen bölge hastanesinde görevli, okuldan arkadaşlarla oturuyoruz. Koridor yine karanlık diyorlar. Ama aydınlık odaların kapılarından koridora taşan ışık huzmeleri, kordondan bakınca çok şiirsel. Lafı gelmişken bu koridorlar ne kadar geniş olursa olsun hep darmış gibi geliyor bana. Virüs ve bakterilere karşı koruyucu, fermuarlı, tek kullanımlık laminasyonlu tulum. N95 üzerine iki cerrahi maske. Bugün B1'de on üç hastamız var. Dört kişiyi kaybettik. Bir aydır evine gidemeyen de varmış, yorgunluktan, yoğun bakım servisinde uyuya kalanlar da. Bir açılıp bir kapanma da cabası. Halk için ne, ne zaman yasak? Kestirmesi zor. Ayrıca bu virüs, açıklanandan çok daha fazla ölüme sebep oluyor. Rakamları yanlış veriyorlar, diye sohbetler ediyoruz. Sonra evlilik bahisleri. Duygusal patlamalar.

Hayatta belli bir amacı olan ve düşünceleriyle yaşayan bir insan için yaşamının en ürpertici hislerinden biridir ölüm. İçinde, yaşanması muhtemel olan ama yaşanmamış bir hayatın suçluluğunu hissedenler için de bu durum böyledir. Ölüm benim için bu kadar muhkem bir yerdeyken, ne kadar şahit olsam da ölümleri yadırgayamıyorum. İlk duyuşta, ölen bir hastama karşı hissettiğim şey bir odanın ışıklarının kapatılması gibi bişey. Sonra ki duyuşta ölenle beraber umutların, acıların, sevgilerin, nefretin öldüğünü de düşününce sadece ışıkların kapatılmamış olduğunu anlıyorum. Böylece kendimi bir labirentin içinde sıkışmış buluyorum. Ruhum bu gerçeğe karşı savaş açmış gibi. Yalanlayınca ya da kabul edince bile bitmeyen bir savaş bu. Kalbimde siyah bir nokta, kafatasımda damla işkencesi gibi sürekli, sessiz ve yavaşça doktor arkadaşlarımla ölümlerini dinliyorum.

Saksılarım eskimiş. Atıp yenilerini mi alsam, yoksa bezle silip temizlesem mi diye karar veremediğim bir sabah. Hatta sabahın ilk saatleri. Pencere kenarında yağmuru kokuyorum. Hamile bir kadın dış kapının mandalını açmaya çalışıyor. Bu arada, hizmetlimiz Hüseyin abi sabah telaşı içinde.

Hüseyin abi! Kapıdaki kadına bakar mısın sana zahmet.

Peki doktor hanım.

Tek başına gelmiş. Karnı da burnunda. Gencecik, taş çatlasa yirmi beş yaşında, kar yüzlü bir kadın. Pek de güzel. Paytak paytak yürüyor. Oldukça da telaşlı. Bahçeden içeriye öksüre öksüre gelince maskemi takıyorum.

Doktor hanım, doktor hanım.

Burdayım canım, burdayım. Bi sakın ol. Niye bu telaşın?

Doktor hanım. Beyim, beyim yataklara düştü. Ateşler içinde. Yanıyor valla. Yürümek için bile hali yok. Buraya bile gelemedi. Ayarları değişti garibimin.

Ne zamandır böyle?

İki gündür öksürüyodu az az. Amma bu gece çok ağır-
laştı.

Tamam canım, tamam. Biraz mesafe bırak aramızda. Al
şu maskeyi de tak sen. Hüseyin abi sende çok yaklaşma. Bir
yerlere gittiniz mi son bir haftadır?

Valla dün değil ondan önceki gün sekiz kardeş sekiz ge-
lin birde çocuklar kayınbabamlarda toplandık doktor ha-
nım.

Eyvah. Eyvah ki ne eyvah. Gel şu kocana bakalım.

Siperlik ve tulumum olmadığından dolayı N95 üzerine
iki kat maske takarak evlerine gittim. Bir tanı koymam la-
zımdı. Adam hızlı hızlı nefes alıyor, öksürüğü gelince de ne-
fessiz kalıyordu. Temassız ateş ölçerle ateşini ölçtüm. 39,6.
Virüse yakalandığı aşıkardı. Büyük ihtimal pozitif. Acil
müdahale gerektiği için hemen merkezi aradım. Ambulans
ve filyasyon ekipleri art arda geldiler köye. Adam, tedavi
için hastaneye götürülürken, neredeyse bütün köyün birbi-
riyle teması oluştu anlaşıncaya, İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu
acil kararla, salgının yayılmasını önlemek için bütün köyü,
on dört gün karantina altına aldı. Jandarma köyün bütün
yollarını kesmiş, giriş çıkışlara izin vermiyordu.

Muhtar, kaymakamlıktan gelen telefonları merakla açı-
yor, verilen talimatları, uygulama ve esasları titizlikle not
ediyordu. Köyün imamı ise alınan bu kararları, minarenden
köy halkına bildiriyordu. Köy halkı, temel gıda ihtiyaçları
listelerini muhtara mesaj atacak, muhtar siparişleri jandar-
maya bildirecek, jandarma ise verilen siparişleri toplu bir
şekilde köy halkının kapılarına bırakacaktı.

Olay henüz sabah saatlerinde gerçekleştiği için hemşire
hanım da henüz köye gelmemişti. Dolayısıyla köyün sağlık
sorumlusu olarak bir tek ben vardım. Dilersem benim de
merkezde bir yerde karantinaya girebileceğimi söylediler

ama ben reddettim. Filyasyon ekiplerinden bana tulum, siperlik, birkaç ilaç ve mümkünse taşınabilir oksijen konsantratörü getirmelerini rica ettim. Öğleden sonra istediklerimi getirdiler. Onlara, karantina boyunca köy halkını kontrol edeceğimi, vakaların ölümle sonuçlanmaması için iş birliği içerisinde olmamız gerektiğini anlattım. Onlarda bana kendime dikkat etmem gerektiğini söylediler.

Her şey öyle hızlı akmıştı ki, gün, akşama dönmüştü. Kimse ne olacağını bilmiyordu. Bütün köyü korkulu bir bekleyiş sarmıştı. Şimdilik sadece bir ağır vakamız vardı ama öksürenlerin, ateşi çıkanların, ishal olanların haberleri geliyordu. Özellikle köyün yaşlıları, Victor Hugo'nun 'Bir İdam Mahkûmunun Son Günü' romanındaki mahkûmun, idam edilmeden bir gece önce nezarete yaşadıklarını yaşıyorlardı sanki. Çaresizlik, ümit, heyecan, korku, öfke... Neredeyse bütün duyguları muhteva eden bir bekleyişti bu. İnsanın sinir uçlarına kadar ulaşan bir bekleyiş.

Ertesi gün birkaç çoban dışında hiç kimse dışarı çıkmamıştı. Tek başıma da olsam üstüme düşeni yapmalıyım idealiyle, vaka durum tespiti yapmaya karar verdim. Acil durum söz konusu olursa hemen merkeze haber verecektim. Tulum, maske ve siperliklerimi giyip kapı kapı dolaşmaya başladım. İlk adresim dün vakanın tespit edildiği ev oldu. Yanıma gelen kadın, evinin bahçesinde oturmuş, ağlıyordu. Arada öksürünce ağlaması kesiliyordu. Burnu, kırmızı ve şişkindi. Olup bitenlerin ve gebeliğinin verdiği his gerilmelerine kapılmış, her sorumu hüzünlü hezeyanlarla cevaplıyordu.

Ne yapayım, Allah için doktor hanım. Daha ne yapayım? İki çocuk, üstüne karnımdakiylen bir başımayım. Dedydim ben ona gitme şehre diye. Askerlik arkadaşları gelmişmiş. Onlarla görüşecektim. Al sana askerlik arkadaşı.

İsmin neydi senin?

Zehra.

Zehra, annen, baban bu köyde değil mi?

Onlar Dikenli mezrasında doktor hanım. Ben gelin geldim bu köye. Kimsem yok burda. Kocamın akrabaları var işte. Zaten hastaneye de gidemiyoz.

Karnını işaret ederek sordum.

Kaçıncı aydasın?

Yedinci ayın içindeyim doktor hanım.

Ona, sağlığına dikkat etmesi gerektiğini, çocuklarını düşünmesini, olur da hastalığı ağırlaşır veya sancılanırsa hemen bana haber vermesini söyledim.

O gün köy halkının yalnız olmadığını, bu süreçte devletin, sağlık hizmetleri namına karşılarında muhatap olarak beni bulacaklarını göstermek için tam kırk üç kapı dolaştım. Evin içerisine geçmiyor, ev ahalisine kapıya çıkmalarını rica ettikten sonra onlara bu konuyla ilgili bilgi veriyor, kimsenin kimseyle görüşmemesi gerektiğini ve söylediklerime harfiyen uymaları halinde, bu süreci en az hasarla atlatacağımızı tembihliyordum. Telefon numaramı paylaştıktan sonra, onlara, herhangi bir durum karşısında istedikleri zaman beni arayabilecekleri rahatlığını da veriyordum.

Ertesi gün evden hiç çıkmadım. Muhtarı arayarak ihtiyacım olan bi kaç şeyi yazdırdım. Olur da birisi arar diye bütün hassasiyetim telefondaydı. Kimse aramayınca, Zehra'da dahil, ağırlaşabileceğini düşündüğüm birkaç kişiyi aradım. Korktuğum olmadı. Durumlarının iyi olduğunu öğrenince biraz olsun rahatladım.

Aynı gün gece yarısı. Nevrotik ürpertiler yaşadığım bir anda, ıssızlığın sesini dinliyorum. Elimde, Cemil Meriç'in Bu Ülke kitabı var. 'Yaşamak yaralanmaktır' diyor Meriç. Evdeki her şey çok ses çıkarıyormuş gibi geliyor. Sessizliğin sağırılığı içindeyim. En tatlı hisler bile ruhumda ürperti hortumları oluşturuyor. Kendime bir çay koymaya karar veriyorum.

O an telefonum çalıyor. Arayan Zehra. Açıyorum hemen. Zehra bağırtılar içinde adımı sayıklıyor.

Aaaaahhh doktor hanııııııııı! Doktor, doktor hanım?

Ne oldu Zehra! Canım?

Aaahhh

Zehra acı içinde kıvranıyordu. Evden çıkmadan hemen ambulansı aradım. Apar topar giyinip çıktım. Yolda muhtarı da arayarak, durumu haber verdim. Muhtara, 'kimseye haber verme, virüs var, kalabalık olmasın' dememe rağmen, ben Zehra'nın evine varmadan kapısında birkaç kişinin beklediğini gördüm. Zehra doğurmak üzereydi. Belli ki derin sıkıntılar, erken doğuma sebep olmuştu.

Zehra, gecenin sessizliğini inletecek kadar bağıırıyordu. Yazması başından kaymış, yüzü terden sırlıklam olmuştu. Anneleri bu durumdayken, iki kızı da sırtlarını duvara yaslamış, ayakta olup biteni öylece izliyorlardı. Bense, Zehra'nın elini tutuyor, bir yandan da peçeteyle terini silmeye çalışıyordum. O an köyün ebesi, Zehra'nın kaynanası ve birkaç yaşlı kadın geldi. İçlerinden biri 'Erken doğum bu. Hemen hastaneye gitmesi lazım, hemen, hemen, hemen' dedi. Bende ambulansın yolda olduğunu söyledim. Biraz sonra ambulans geldi.

Ambulansta görevli arkadaşlara, kimliğimi göstererek doktor olduğumu, ilk müdahaleyi yaptığımı, Zehra'nın korona şüphesini, eşinin iki gün önce hastaneye kaldırıldığını anlattım. Mümkün ölçütler dahilinde, Zehra'yı yalnız bırakmamak için onlarla beraber gelmek istediğimi söyledim. Zehra'nın kaynanası da gelmek istedi ama bunun mümkün olmadığını, karantina sürecinin devam ettiğini söyledim.

Zehra, ben ve görevli arkadaşlar artık ambulanstaydık. En az yarım saatlik yolumuz vardı. Yollar engebeli ve ışsızdı. Zehra'ysa inilti içinde her an doğurabilirdi. Görevli arkadaşlara döndüm. Fısıltıyla;

Doğuracak gibi. Doğurursa çok kan kaybeder. Hazırlıklı olalım.

Evet. Haklısınız. İnşallah hastaneye gidene kadar doğurmaz.

Zehra, henüz yolu yarılamadan bile doğurmaya başlamıştı. Bu biçare doğumu ambulansın içinde bizzat ben yaptırdım. Artık üç kızı vardı. Zehra, hastaneye ulaşana kadar o denli kan kaybetti ki ambulansın iç tarafında kan değ-medik hiçbir yer kalmadı.

Hastaneye vardığımızda Zehra'nın nabızı çok zayıflamıştı. Bebeği tedbir amaçlı kuvöze, onu da hemen yoğun bakıma aldılar. Bebeğin herhangi bir sıkıntısı yoktu ama acaba covid olabilir mi diye düşündüm o an? Sonra benim de covid olabileceğim geldi aklıma. Hastaneden arkadaşlarıma karantina da olduğumu, tedbir amaçlı beni de hastane de tutmalarını söyledim. Yarım saat sonra hastanede, Zehra'nın ve onun bebeğinin, elime yüzüme bulaşan kanını temizlerken, ölüm haberini aldım. On iki gün sonra hastaneden çıkacak olan kocasınınsa hiç bi şeyden haberi yoktu. Doğan bebeğinin dışında.

Biliyor musunuz? Ben severim bu çiçek, saksı işlerini. Annem de sever ama bu olaydan sonra saksılardaki çiçekleri bahçeye gömdüm. Toprak var, güneş var, çiçek var. Daha ne olsun?

Harun ÖZKAN

YAŞAM NOTU

‘Pan’ eski Yunancada tüm anlamına gelmekteyken ‘de-mos’ insanlar anlamını taşımaktadır. Yani pandemi dünyada geniş bir alanı kapsayan salgın hastalık manasında kullanılmaktadır...

Bordo kapaklı, başlığı altın renginde işlemeyle yazılan, sayfaları neredeyse sararmış “Tarihin En Büyük Felaketleri” adlı kitabın salgın hastalıklar tanımını tekrar tekrar okuyordum. İçimden ‘Yahu sen bunları bilmiyor musun be adam!’ diyerek kendi kendime söylenmeyi de ihmal etmiyordum. Fakat yine de insan psikolojisinin bilinmeyene karşı olan toleransının hassasiyetine yenik düşüp bir sağlık profesyoneli olarak görünmeyen düşmana karşı tedbirli ve temkinli olmak adına soluğu kütüphanede almıştım. Çin’in Hubei eyaletine bağlı Wuhan şehrinde salgın hastalık şüphesi haberlerinin sonucunda Covid 19 adlı nur topu gibi bir düşmanımız olmuştu. Bunun bir salgın başlangıcı olduğundan kesinlikle emindim. Üstelik artık Orta Çağ’da değildik ve şehirlerin etrafı surlarla çevrili olmadığına göre, küresel dünyada bir virüsün başka bir ülkeye, hatta kıtaya yayılmasının pek de zor olmadığı aşikârdı. Üstelik surların, korunaklı kalelerin olduğu derebeylikler zamanında bile insanoğlu salgın hastalıkların pençesinde can çekmişti. Tam da bunları düşünürken çevirdiğim sayfada karşıma çıkan ‘Kara Veba’ bölümü düşüncelerimi destekliyordu. Veba doktorlarının gagalı maske fotoğrafına dikkatlice baktım. Hızlıca fotoğrafın altındaki satırı okudum. Gagalı kuş maskelerinin içine çiçek koyuyorlarmış. Bu bana ilginç ve trajik gelmişti. Ölümün içindesin ama güzellik katmak istiyorsun. Hayatın ironisi gibi. Ölüm var ama güzellikler de var... Kara Veba,

Kolera, Çiçek, İspanyol Gribi, HIV, Ebola, SARS... Kitabın kapağını kapattım.

Gözlerimi birkaç defa ovuşturduğum halde göz çukurlarımdan başlayan ağrı şakaklarıma vuruyordu. Saat gece yarısını geçmişti. Kaç saattir kütüphanede olduğumun farkında bile değildim. Sessize aldığım telefonumun yanıp sönen uyarı ışığına gözüm ilişti. Korona ile ilgili yeni haberler hem sosyal medyadan hem de haber sitelerinden akıyordu. Kimileri salgının büyütülmemesi gerektiğini söylerken kimileri Çinlilere bela okuyor, kimileri de hak ettiklerini söylüyordu. Eğer bu salgın büyürse ve pandemiye dönüşürse o zaman tüm dünya hak etti mi diyecektik? Neden insanların acılarını paylaşmak yerine din, dil, ırk, coğrafya gibi etiketlerle kategorize ederek ilahi adaletin tecelli ettiğini düşünüyorduk ki? Politik ya da siyasi hataların günahını masumlar çekmeli miydi? Tüm bu düşünce deryası içinde sahipsiz bir yelkenli misali rüzgâra teslim olan dimağımı toplayıp yerimden kalktım ve yaşlı kitabı unutulmuş rafların arasında, kendi gibi unutulmuş dostlarının yanına bırakıp kütüphaneden ayrıldım.

Ocağın ilk haftasıydı ve kışın ne demek olduğunu her zamanki gibi sıcak bir ortamdan dışarı adım attığımda anlamıştım. İliklerime kadar işleyen rüzgâr, beni tek bir hamleyle nakavt edemediği için art arda darbelerle suratımı uyuşturmaya niyetliydi. Hipotermi olmadan eve gitmeliyim diye düşünerek yola koyuldum. Aklımda hala salgın, karantina, kovid gibi kelimeler birbirleriyle dövüşmekteydi. Zihnimden bütün bu düşünceleri atmaya yarayacakmış gibi yüzümü buruşturdum ve kendi kendime iç geçirdim. "Hadi ama bu sadece bir epidemi! Pandemiye dönüşmeden kontrol altına alınacaktır. Türkiye'ye kadar gelecek değil ya!" diyerek kendimi avutmaya çalışıyordum. Fakat gelmişti. Bütün yanılmıştım. Üstelik bu öyle büyük bir yanılgıydı ki sadece benim değil, milyonlarca insanın yaşamını etkileyecek derecede bir yanılgıydı. 11 milyonluk Wuhan dış dünyaya kapatılmadan önce Çin'in Fare Yılı nedeniyle yarım

milyar insanın yer değiştirmesi sonucu önce diğer eyaletler, ardından komşu ülkeler, tüm kıta ve dünya... Bize bir şey olmazcılar, bu sadece basit bir gripçiler, Türklerin gen yapısı uygun değil bize bulaşmazcılar, ağzınızı burnunuzu gargara yapın yeterciler ve diğer bütün şovmenler sahneden indiğinde savaş alanında demirden örme zırh yerine tulum, savaş başlığı yerine maske, kılıç yerine enjektör tutan bizler kalmıştık. Üstelik düşmanımız görünmeyen ve hakkında daha tam bilgi toplayamadığımız yeni bir düşmandı. Bütün müttefiklerimizi tek tek düşürmüştü. İran, İtalya, İspanya ve birçok dünya ülkesi onun kuklası haline gelmiş ölümün soğuk nefesini ensesinde hissederken sıra ülkemizdeydi. Tarihte hiçbir salgına boyun eğmeyen âdemoğulları olarak bu yeni düşmana eyvallah demeyecektik elbette! Evet, belki acı kayıplar verecektik ama kanımızın ve terimizin son damlasına kadar savaşacaktık. Öyle de yaptık! Yapmaya da devam edecektik.

Bir paramedik olarak ben de meslektaşlarım gibi üzerime düşen görevi ifa etmek için gelen her telsiz anonsuyla ambulansa mesleğe ilk başladığım an ki heyecanla biniyordum fakat bu defa bilinmezlikler denklemi içinde yoğrulmanın verdiği yükü omuzlarımızda hissediyorduk. Hepimizin farklı soruları, ortak kaygılarda buluşuyordu. Kimimiz 'Acaba daha kötü olacak mı?' diye düşünürken, kimimiz 'Ne zaman bitecek? Ya bana da bulaşırsa? Ya arkadaşlarıma, aileme bulaştırırsam?' gibi onlarca cevabını bilmediğimiz soru kasırgasının içinde savruluyorduk. Fakat yine de cevap bulamadığımız soruları bir kenara bırakıp mezun olurken verdiğimiz sözleri, ettiğimiz yeminleri yerine getirmek için, yaşamak ve yaşatmak için savaş zırhı üniformalarımızı giydik ve hepimiz birer Alparslan, birer Fatih Sultan Mehmet olduk, savaş meydanlarına indik... Nöbet tuttuğum ekip arkadaşlarımdan, hastane acil servisinde vakayı teslim ettiğimiz hekime ve hemşirelere kadar sahada olan tüm sağlık emekçilerinin gözlerindeki korkuyu görebiliyordum. Fakat bu korkunun kendileri için olmadığını farkındaydım.

Herkes daha çok sevdiklerine bulaştırmaktan, onları kaybetmekten korkmaktaydı. Ölüme bu kadar yakinken, ölümden uzak durmak mümkün müydü? Değildi. En çok korktuğumuz, düşüncesini bile zihnimizden yırtıp atmak istediğimiz şey maalesef olmuştu. Sonbaharda dökülen yapraklar misali birer birer düşüyordu meslektaşlarımız... Evet, bizlere de musallat olmuştu o görünmeyen düşman! Üstelik fark etmeden sevdiklerimize de bulaştırmıştık. Sadece dökülen yapraklar olarak kalmadık ve birer tohum olup toprağa da düştük. Hem de bir daha yeşermemek üzere... Hayat kurtarmak için hayatlarından olan her meslektaşımızın haberini aldığımızda yüreğimizdeki sızının gitgide daha da derinde peydah olduğunu hissetmemize rağmen kurtarılacak yaşamlar için ambulanslara bindik, ameliyatlara girdik, hastane koridorlarında bir o yandan bir bu yana koşuşturmaya devam ettik... Ve asla, bir saniye bile ne zihnimizden ne de yüreğimizden pes etme fikri geçmedi. Onca baskıya rağmen halkı aydınlatmak için elinden geleni yapıp, düşmanına yenik düşen Doktor Li gibi bizler de mücadeleye devam edecek, gerekirse tohum olacak ve toprağa düşecektik...

Salgının ülkemizin dört bir yanını tamamen sarıp, bizleri yatılı misafir olduğuna ikna etmeye çalıştığı ilk zamanlarda, giydiğimiz kişisel koruyucu kıyafetlerle yeryüzünün astronotları olarak çalışırken insanların bizden korkması bizleri bir nebze de olsa üzmekteydi. Fakat yazın sıcağında fırına dönen tulumların içinde sıvı kaybına bağlı hipovolemi geçirmemek için kendine serum takıp çalışan meslektaşlarımızın varlığı da birbirimizi motive etmeye yetiyordu. Yoğun bakıma hasta nakli yaptığımızda tulumlara isimlerini yazan meslektaşlarımızın saatlerce, sırlıklam halde çalıştıklarını görmekse bizlere boynu bükük bir gurur yaşıtıyordu. Bir-birimizin haline üzülsek de çalışma azmimizi yükseltmek için gözükmemesine rağmen yine de maske altından tebessüm ediyorduk. Gözlerimizin içi gülmüyordu belki ama yüreğimizden geçenleri anlayabiliyorduk. Çünkü ortak paydada buluşmuş, aynı acıda yoğrulmuş, benzer kaygıları

yaşıyorduk. Çünkü aile olmak böyle bir şeydi. Her yanımızı sarmış düşmana karşı sırt sırta verip, acı kayıplarımıza rağmen mücadeleye devam ediyorduk. Benim ise ailesinden, çocuğundan ayrı kalıp, evininin yolunu unutan arkadaşlarımı "Bugünler de geçecek" diye motive etmekten başka elimden bir şey gelmiyordu. Ben onlara göre daha şanslıydım çünkü ailemden ayrı yaşıyordum. En azından beni yoran şey onları bir süre göremeyecek olmanın verdiği hüzündü. Eve gidince "Ya enfekte olduysam ve onlara da bulaştırırsam?" düşüncesi zihnimi kurcalamıyordu. Sonuçta yalnız yaşayan biri olarak evdeki kanepeyi, kitapları mı enfekte edecektim? "Peki ya aileme başka bir yerden virüs bulaşırsa?" sorusu sinsice zihnimde saklandığı yerden çıktığı anda ise hemen başka bir meşgale bulup bu soruyu görmezden gelmeye gayret ediyordum.

Nöbet arkadaşımın haftalardır görmediği çocuğuyla görüntülü konuştuğu sırada olan biteni anlamlandıramayan yavrucağın "Anne, ne zaman geleceksin? Seni çok özledim" sorusuyla buğulanan gözlerini ekrandan kaçırmaya çalışan bir annenin vaka çıktığı anda aklındaki ve yüreğindeki bütün hüznü, korkuyu geride bırakıp canla başla hastaya müdahale ettiğini gördüğümde "Evet, dışarıdan uzaylıya benziyoruz belki ama içimizde mi uzaylı?" diye düşünmeden edememiştim. Çünkü normal bir insanın yapamayacağı kadar güçlü ve asil bir davranıştı bütün bunlar. Hoş zaten normal olmadığımız için sağlık personeli değildiydik? Aslında öyle olmadığını hepimiz biliyorduk. Sağlık personeli olduğumuz için gördüğümüz onca acı, keder ve hadiseden sonra bir daha normal olamayacağımızı bildiğimiz için belki de bir müddet sonra her şey olağan geliyordu. Evladını haftalarca görmüyorsun, kendi canını ortaya koyuyorsun, meslektaşlarını kaybediyorsun, her şeye rağmen devam ediyorsun ve etmek zorunda olduğunu biliyorsun. Çünkü bu yolun geri dönüşü yoktu. Ya kovid bizi yenecekti, ya da biz onu. Üstelik iki taraf da her cephede göğüs göğse çarpışacaklarını biliyorlardı. Eğer bir taraf pes

etmek zorunda kalacaksa bu kesinlikle biz olmayacaktık. İşte bütün bu karmakarışık düşünceler içinde bin bir çeşit duyguyu ve zorluğu aynı anda yaşıyor fakat yine de mücadeleye devam ediyorduk...

Ağustos ayına geldiğimizde sadece kavurucu sıcaklıklar değil salgının da en yakıcı yüzünü görmeye başlamıştık. Tulumların içinde terden sıırıslamak olmak bir yana buğulanan koruyucu gözlüklerden de etrafı görmekte zorlanıyorduk. Üstelik telsiz anonslarından kovid vakalarının arttığını da fark ediyor ve istemsizce içine düşmemek için çabaladığımız karamsar çukura doğru çekildiğimizi fark ediyorduk. Her ne kadar aklımıza getirmemeye çalışsak da "salgının bitmeme" fikrinin yüreğimizde filizlenme çabasını da hissediyorduk. Fakat insanoğlu hangi salgına yenik düşmüştü ki? Elbet, öyle ya da böyle bu salgın da bitecekti. Artık rutine dönüşmüş bu karamsar düşüncelerin ardına gelen telkin fikirleriyle oluşan döngülerle akşamı bulmuştuk ve art arda vakalara koşuşturmaya devam ediyorduk. Yirmi dört saat nöbet tuttuğumuz için özellikle nöbetin ilk yarısından sonra hafif bir yorgunluk kendini göstermeye başlamıştı. Her pozitif ya da şüpheli vaka öncesinde kişisel koruyucu ekipmanları giyip, vaka sonrasında çıkarıp, ambulansı ve malzemeleri dezenfekte etme ritüeli artık vazgeçilmez, zoraki bir hobimiz haline dönüşmüştü. Akşam yemeğini yemeye fırsat bulamadığımız bir gündü ve sadece biz değil diğer ekipler de yoğun bir şekilde çalışıyordu. Gece yarısına bir saat kala gelen telsiz anonsuyla birlikte yarışa başlamış koşucular gibi hareketlenmiştik. Komuta kontrol merkezi bizi anons ediyordu. Hızlıca çıkış yaptık ve verilen adrese yönelidik. Telsizden gelen anonsta vakanın "seksen yaşında, düşme" olduğu bilgisi verilmişti. Ambulansın tepe lambaları geceyi aydınlatırken ben de kendi içimde konuşmaya başlamıştım. "Seksan yaş, düşme, kalbi durmuş olabilir... Defibrilatörü ve canlandırma çantasını da alsak iyi olur" gibi olası senaryoları düşünerek vaka için zihinsel hazırlık yapıyordum. Olay yerine geldiğimizde ellili yaşlarda,

sarı saçlı, telaşı yüzünden okunan bir kadın bizi karşılamıştı. Malzemelerimizi alıp, binaya girerken “Babam, düşmüş. Her taraf kan revan... Akşam ulaşamayınca merak edip geldik. Kapıyı açtık ki ne görelim...” diyerek heyecanla durumu özetlemeye başlamıştı. Sakin olması gerektiğini ve yardımcı olacağımızı söylerken özellikle gözlerinin içine bakmaya çalışmıştım. Psikoloji ve iletişim tekniklerinde “seni dinledim ve anlıyorum” hissiyatı vermenin en basit yoluydu karşındakinin gözlerinin içine bakmak. Asansör olmayan eski binanın dördüncü katına çıktığımızda sırtımdaki neredeyse yirmi kiloluk ve malzemelerle belki daha fazla olan canlandırma çantası her katta daha da ağır gelmeye başlamıştı. Üstelik bir de koşar adım çıktığımızı düşündüğümüzde nefes nefese kalmamız mazur görülebilirdi. Dairenin kapısından içeri girdiğimde burnuma naftalin kokusu gelmişti. Kokuyu almamla birlikte zihnimde uyanan “nostalji” hissini, doksanlı yıllardan kalma fakat gayet temiz ve nizami eşyalar desteklemişti. İlk izlenimde bu durum beni çocukluğuma götürmüştü. Koridordan geçip odaya girdiğimde ise yerde yatan seksenli yaşlardaki hastayı gördüm. Dirseğine kadar toplanmış pijamasının üzerine giydiği hırkasında kan lekeleri desenler oluşturmuydu. Şakak bölgesinde sızıntı şeklinde bir nehir gibi kıvrılan kurumaya yüz tutmuş kanama ve açılmış kaşı... Tıbbi olarak dikkatimi çeken ilk bulgular bunlar olmuştu. Amcanın yanına eğildim. Hareket etmemesini istiyordum fakat bizi görünce hemen doğruldu ve sırtını üzerinde rafları olan eski kanepeye dayadı. “Merhaba, ben 112 görevlisiyim. İyi misiniz? İsminiz nedir?” diye sorduğumda önce yüzünü buruşturdu sonra kapının kenarında hala aynı telaşlı bakışları çehresini terk etmeyen kızına baktı ve “Bunlar da kim?” diye sordu. Kızı ellerini göğsünde birleştirip başını öne eğdi. “Babacığım sağlık görevlileri, ambulans çalışanları. Senin için geldiler. Düşmüşsün ya” diye açıklama yaptı. Aldığı cevapla tatmin olmayan yaşlı amca, bakışlarını bana çevirip gözlerini kocaman açtıktan sonra “Benim bir şeyim yok! Hem düşmedim. Kim diyor? Düşmüş olsaydım, bilirdim. Koskoca adamım!

Emekli öğretmenim! Düşmüş olsaydım farkında olurduym ya elbet!” diye konuşmaya başladı. Amcanın yüzündeki ve kıyafetlerindeki kanları görmesem düşmediğine ikna edebilecek kadar net ve kendinden emin konuşuyordu fakat durum apaçık belliydi. Amcanın oryantasyon problemi olduğunu anladığımda bunun kafa travmasından kaynaklı mı yoksa başka bir fizyolojik nedenden veya hastalıktan mı olduğunu anlamak için kızına döndüğümde daha ben sormadan kadıncağız açıklama yapmaya başlamıştı. “Babam Alzheimer hastası. Şuan dördüncü evrede. Donezepil kullanıyor. İlerlemeye devam ederse başka ilaç takviyesi de yapılacak. Üstelik çok inat! Benimle birlikte yaşa diyorum ama illa kendim yaşayacağım! Ayrılmam bu evden diyor. Annem vefat ettikten sonra iyice yalnız kaldı fakat benim bu evde eşimle hatıralarım var. Hatıralarımı terk etmem diyor. Ayrıca durumu da git gide ciddileşiyor. Yaklaşık bir yıldır iyiden iyiye her şeyi unutmaya başladı...” Anılarımı terk etmem cümlesi yüreğime dokunmuştu. İnsan belki her şeyi terk edebilirdi fakat anılarını terk edemiyordu işte. Fiziksel olarak terk etse bile kalben terk edemiyordu. Hep yüreğimizin bir köşesinde kalıyordu... “Amca Alzheimer olduktan sonra mı inatlaşmaya başladı?” diye sordum. Kadının yüzünde muzip gülümseme belirdi. Babasına doğru şefkatle baktıktan sonra “Hayır, eskiden de böyleydi” dedi. İstem-sizce tebessüm ettim ben de. Bizi düşmediğine ikna etmek için hala bir şeyler mırıldanan yaşlı çocuğumuza “Peki amcacığım. Düşmedin, fakat müsaadenle gelmişken seni bir muayene edeyim” diyerek hızlıca fiziksel muayene yaptım. Başka bir yerde gözle görülür bir yaralanma yoktu. Boyun ve sırt omurlarında herhangi bir travma bulgusu saptamadım. Pansumanını yaptıktan sonra yaşamsal bulgularını kontrol ettik. Neyse ki korkulacak seviyede olmayan hipertansiyon dışında her şey normaldi. Fakat yine de kafa travması olduğu için beyin kanaması yönünden takip edilmeli, tomografi çekilmeliydi. Bu nedenle hastaneye nakletme kararı verdik. Kısa süreli yeni bir ikna krizinden sonra zor da olsa amcayla anlaşıştık. “Tamam, düşmedin ama yine de

bir gidelim” dedikten sonra “İyi madem, fakat düşmedim!” diye kesin bir yanıt daha almıştım. Tam o sırada nostalji kokan eve daha detaylı göz gezdirmeye dürtüsü içimde peydah olmuştu ve bakışlarımı odanın içinde gezdirdim. Daha önce karşılaşmadığım fakat hem anlamsızca hoşuma giden hem de aynı derecede hüzünlendiren bir tablo ile karşı karşıyaydım. İnatçı amcamız dejenere olan sinir hücrelerinden dolayı zamanla birçok şeyi unuttuğu için kızı tarafından eşyaların üzeri yapışkan notlarla doluydu. ‘Kumanda’, ‘cep telefonu’, ‘priz’, ‘şarj aleti’, ‘çalar saat’, ‘radyo’... Neredeyse bütün eşyaların üzerinde notlar vardı. Bunların dışında bir sürü de uyarı ve ikaz notları vardı. “Işığı söndür”, “Televizyonu kapat”, “Telefonu şarj et”, “Kapıyı kilitle” gibi günlük hayatta hepimizin yaptığı sıradan durumlar için onlarca not... Demek ki amcanın hastalığı sandığımızdan da kötü, keşke kızının yanına taşınsa diye düşünmeden edemedim. Evde neredeyse her yerde, bir sürü not vardı fakat dış kapının üzerinde, neredeyse kapının yarısını kaplayan, turkuaz renkteki fon kartonuna yazılmış ve kapının iç tarafına yapıştırılmış olan not hepsinden ayrıydı. “BABA DIŞARIDA İNSANLARI ÖLDÜREN VİRÜS VAR. DIŞARI ÇIKMA” O notu okuduktan sonra ilk defa içinde bulunduğumuz duruma dışarıdan, üçüncü bir göz olarak bakmıştım. Sürecin başından beri savaş meydanının ortasında olduğumuz için içinde bulunduğumuz durum hep komplike ve karmaşık gelmişti fakat bu kadar basitti işte. Bir not kadar basitti. O basit not, anıları haricinde her şeyi unutmaya başlamış bir insanın hayatta kalmasını sağlayacak kadar kıymetliydi. Yaşlı amca için adeta bir yaşam notuydu. İçinde bulunduğumuz durumu anlatmak için hep süslü, ambalajlı, ozanların hitabetine yakışacak kadar gösterişli, destanlara mazhar olacak kadar muhteşem kelimeler, cümleler aramıştım fakat aslında bir not kadar sade, anlaşılır ve basitti. Ölümünden daha basit fakat daha karmaşık bir durum yoktu zaten. Ölüm, yaşamsal organlarımızın artık görevini yerine getiremeyip çalışamaması diye basit bir şekilde açıklanabilen bir olgu iken aynı zamanda yaşattığı his ve oluşturduğu

manevi yokluk ile bir o kadar yıkıcı, yırtıcı ve dehşet vericiydi. Hepimiz ölümle yüz yüzdük. Hepimiz bu duyguların korkusu ile yaşıyorduk. Sağlık personelleri olarak biz bu durumu daha karmaşık, tıbbi literatürlerle açıklamaya çalışırken aslında sürdürdüğümüz mücadeleyi anlatmak o kadar basitmiş ki... "Baba dışarıda insanları öldüren virüs var, dışarı çıkma" Bir cümle, fon kartonuna yazılan bir cümle her şeyi açıklıyordu.

İnatçı amca'yı acil servise teslim edip dışarı çıkarken amcanın hekim arkadaşına "Düşmedim! Düşseydim bilirdim..." diye söylenmesi devam ediyordu. Yüzündeki telaş bir miktar azalmış kızıyla kapıda karşılaşmıştık. İlgimiz için teşekkür etti. Ben de ona teşekkür ettim. Kafamı gömdüğüm çukurdan çıkarıp, savaş meydanına kuş bakışı bakmama yardımcı olduğu için... Ambulansımıza binip hastaneden ayrıldığımızda saat gece yarısını geçmişti. Gecenin yorgunluğu da artık üzerimizdeydi lakin buna alışıkındık. Sitem etmiyorduk, hayıflanmıyorduk, isyan etmiyorduk. Sürücü arkadaşım yola bakarken, acil tıp teknisyeni arkadaşım başını geriye yaslamış hem bedenini hem de ruhunu dinlendiriyordu. O an aklıma Göktürklerle ilgili okuduğum kitaptan bir alıntı geldi. Gülümsedim. İçinde bulunduğumuz durumla alakasız olduğunu biliyordum fakat yine de söylemek istedim. "Bu günler de geçecek arkadaşlar. Biz de Tonyukuk Yazıtı, ikinci taş, batı yüzünde yazdığı gibi geçmiş günleri düşünerek Korkmadık, savaştık diyeceğiz!" dedim. İçten bir gülümsemeyle karşılık verdiler. Sonra sessizce gecenin karanlığına daldık, tepe lambalarımızla bütün geceleri aydınlatmak için. Güzel günlere uyanalım diye...

Emine Gamzenur ASLAN

CESARET AĞACI

“Asla taburcu edemediklerimize...”

Öğrencilik yıllarımı saymazsak eğer bu engebeli yolu yürümeye başlayalı neredeyse beş yıl olacak. Bilirsiniz, hiçbir zafere çiçekli yollardan gidilmez. Çok düştüm bu yollar-da, dizlerimi çok kanattım... Çok gözyaşı döktüm özlem-lerimin, pişmanlıklarımın ardından. Pes etmek istediğim çok günler oldu, arkama bile bakmadan kaçmak istediğim günler... Ama her günün sonunda durup heves pusumu sil-diğimde aslında benim devam etmek için birçok sebebim olduğunu gördüm...

Ben, kendi dizim kanıyorken başkasının dizinin yarasını sardığımda mutlu olan biriyim. Benim sevincim ve umu-dum; ağlayarak geldiği hastaneden gülererek çıktığını gör-düğüm yaşlı teyzeler, halalar, ablalar; utangaç ve minnettar gözleriyle dedeler, dayılar, kardeşler, ağabeyler, amcalar; iğne yaparken canlarını yakmama rağmen bana oyuncak-larından hediye eden küçük çocuk yüzleridir. Tüm bunlar, bana doğru yerde olduğumu ve durduğumu hissettiren, bana yaşamın tüm dikenlerine rağmen sevmeye ve kok-lanmaya değer bir gül olduğunu telkin eden kutsal fısıltı-lardır. Çünkü kendimi bırakıp kaçmak istediğim onca zorluk ve tahammülsüzlüğe rağmen bu müstesna hazlardan sonra günümün sonunda başımı yastığa koyduğumda içim hep rahatı. İşte böyle hissettikçe vazgeçtim vazgeçmekten. Yü-rüdüğüm yolun sonunun aydınlık olduğunu böyle anlardan sonra duydum içimde. Beni ayakta tutan dualar, dokunarak iyi ettiğim hayatlar, bana minnet ve mahcubiyetle sarılan

sımsıcak eller hep benim bu çelik irademe ve dirayetime verilen can suyu oldular. Gittiğim her yere onları da götürdüm.

Biz hemşireler için bir annenin yavrularına olan nazarı gibi bütün hastaları özeldir. Hepsinde gördüğümüz ışık ayrı ayrı doğar içimize... Umuttur, mutluluktur, hayattır her zerreleri onların. Onlar ki bizim içimizde dallanıp budaklanan o cesaret ağacının güneşidirler.

Hani o pandeminin ilk dönemlerinde herkes birbirinden kaçarken bizim hep ön saflarda oluşumuz bundandır. Bu güçle cepheyi hiç boş bırakmadan savaştık, savaşıyoruz, savaşıacağız, savaşmalıyız...

İşte bu mahiyette, bu savaşın galibi olacağımıza olan sonsuz inancımı perçinleyen ve kalbimdeki cesaret ağacının güneşi olarak ruhumun korkusuzluk havasıyla dolmasına vesile olan bir 'an' kıvılcımını gezegenimizdeki tüm hastalıkları ve kötülükleri yakıp kül etmesi ümidiyle çıkmak istiyorum. İsmet amcamız... Herkesin onu tanıdığı, bildiği haliyle Kasap İsmet...

Yine o gün, iki üç günlük istirahatten sonra çalıştığım hastanenin Covid servisine, gündüz mesaisine gitmiştim. Servisin sorumlu hemşiresi bendim. O gün de, servisimizde sağlığına kavuştuğu için yüzlerinde gülücükleriyle uğurladığımız hastalarımız olduğu gibi bizlerden deva umarak hastanemize müracaat eden ve yüzlerinden 'medet çılgılığı' yansıyan yeni hastalarımız vardı. İşte İsmet amcamız da onlardan biriydi.

Ben, sabah işlerinin yoğunluğuyla mücadele ederken servis telefonumuz çaldı. Sekreterimizin yeni bir hasta geleceği bilgisini vermesinin hemen ardından hastanın yatışını uygun gören hekimimiz aradı. Gelecek hastanın durumu hakkında bizleri bilgilendirdi. Biz hazırlıklarımıza henüz başlamıştık ki servis zilimiz öttü. Gelen İsmet amcamız ve oğluydu. İkisi de çok endişeliydi.

Amcamızın nefes almakta zorlandığı her halinden belliydi. Hiç vakit kaybetmeden onu odasına alıp yatağına yatırdım. Oğlunu da bin bir teskin ve telkinle dışarıya çıkardım.

İsmet amca, oğlunun söylediğine göre, Covid geçireli yaklaşık on gün olmuş ama bir türlü toparlanamamıştı. Damar yolunu açmadan önce oksijen satürasyonuna (kandaki oksijen seviyesi) baktım. Normal değer aralığından düşüktü. Çekilen akciğer tomografisinde virüsün akciğerlerini epeyce ele geçirdiği görülüyordu. Hekiminin de isteğiyle sürekli oksijen desteğine başladım. Mümkün olduğunca az hareket etmesi gerekiyordu. Yoruldukça nefesinin ona yetmeyeceği aşikârdı. Yalnızca tuvalete gitmesine izin vardı doktorundan. Eğer bunun için de zorlanırsa tuvalet için bile kalkmayacak, kendisine üriner katater(foley sonda) takılacaktı. Yemeğini biz yediriyor, içeceklerini biz uzatıyorduk ağzına. Biz onunla böyle ilgilendikçe gözlerinden oluk oluk yaşlar akıyordu. Sanırım bu hem bize duyduğu minnetten hem de durumunun daha da kötü olacağı korkusundandı. Öyle ki odasına her girdiğimizde moralini yükseltecek şeyler anlatıyor, onun hayata tutunması için içinde debelendiği umutsuzluk ve korku bataklığına sevgiden ve ilgiden dallar uzatıyorduk.

İsmet amcamız, genelde mutsuzdu ve camdan bakıp bakıp ağlardı. Orada gördüğü yahut göremediği her ne ise bunun onu yaraladığı apaçıktı. Nefes darlığı yaşadığı zamanlarda ölüm korkusuyla birlikte sevdiklerini bir daha göremeyecek olmanın korkusunun tündüğü gözleri açılır, bakışlarına yüklediği yardım olmasını vicdanımızın göllerine atardı.

Hastalığının onu mental olarak iyice tükettiği zamanlarda yasak olmasına rağmen belki biraz toparlar ümidiyle, oğlunu kapıdan da olsa görmesine izin verirdik ancak o yine bunda da üzülecek bir taraf bulur, oğlum da hasta olacak, diyerek mutsuzluğun köhne yuvasına kapanırdı. Öyle ki yarım asırlık eşi geldiğinde dahi onu oradan çıkaramamıştık.

Hatta çok ağladığı ve korktuğu için oğulları ve torunlarının görüntülü konuşma girişimi bile başarısız olmuştu. Ben yine de ümidimi yitirmeyerek oğlunun telefonunu yanıma alır, İsmet amcamıza belli etmeden fotoğraflarını çekip ailesine ulaştırırdım. Doğrusu onlar da çok endişeliydi. Tam on gün boyunca servis kapısında kıpırdamadan beklediklerine ben şahidim. Böylece günler günleri kovaladı.

Bir gün İsmet amcamız, çağrı ziline basarak bizi yanına çağırırdı. “Yalnız bırakmayın, unutmayın beni!” dedi. Çünkü sürekli yanında durmamızı istiyordu. Dört duvar arasında tek başına kalmak öylesine ürpertiyordu ki içini...

Yine yemeğini yedirdiğim bir günde üzerini değiştirmek istedim. Zira günlerdir aynı kıyafetle yatıyordu. Ama çekindi, istemedi. Ben senin kızın sayılıyım İsmet amca, diyerek zar zor ikna ettim. Kıyafetlerini çıkardım, vücudunu sildim ıslak mendille. Çoraplarını, tişörtünü giydirdim. Saçlarını düzeltirken ellerimi tuttu bir anda; öptü öptü öptü... Ne yapacağımı bilemedim. O ağladı, ben ağladım... Gönlümü ferahlatacak ne çok dua etti bana. Beni, orada oluşuma şükrettirecek cümleler döküldü dilinden.

O günün akşamında nöbetimin bittiğini ve hafta sonu gelemeyeceğimi kendisine söylediğimde yüzünde beliren hüznü ve korkuyu dünya üzerinde alacak bir yer bilmiyorum. Öyle üzülmüştü.

Ona günler ilerledikçe daha da iyi olacağını anlattık hep, o her ne kadar düzeleceğine inanmasa da... Bıkmadan, usanmadan anlattık. En büyük ilaç moraldi çünkü. Ve biz onu günün her anında zerk ediyorduk gözlerine. Aradan birkaç gün daha geçmişti ki tedaviye daha hızlı yanıt vermeye başladı...

İsmet amcamızın taburcu olmasına iki gün kala mesaime gitmiştim. Kendisi o ilk geldiği günün bataklığından çıkmış, keyfini pencerelerden yansıtıyor ve en önemlisi oksijen desteğinden ayrı olarak nefes alabiliyordu. Gözlerinin

içi gülüyordu. Beni görür görmez, o her zamanki minnet bulutu aldı gözlerini. Güzel şeylerden konuştuk bütün gün. Telefon numaramı istedi benden. Ben, maske taktığım için yüzümü hiç görmedin, adım söylesem hatırlar mısın beni, diye sordum; yine ağladı ama bu sefer gülerек:

“Siz günlerce benim için çabaladınız, durdunuz. Ben iyileşeceğime inanmazken siz beni hiç bırakmadınız. Biliyorum ki eğer isteseydim ayağımı yıkar, sakalımı da keserdiniz. Ben sizin adınızı ölsem unutmam.” dedi. Biraz ağlaştık biraz gülüştük yine...

Gitmeden önce kasabına mangala davet etti bizi. “İyi-ce iyileşeyim, arayacağım sizi.” dedi hem. Seve seve kabul ettik biz de...

Oğlu gelince eşyalarını topladık, yeni kıyafetlerini giydirdik. Sıktık güzel kokularını. Gitmek için hazırıldı artık. Kışları bitiren bahar gibiydi. Minnetine sürdüğü dualarını hepimizin bahtına uçurdu. Giderken de ağladı ama bu en güzel ağlayışydı.

Taburcu edilışinin üzerinden üç ay geçti İsmet amcamızın. Ama ben aklımdan da kalbimden de hiç taburcu edemedim onu. O da buna izin vermedi zaten. Defalarca aradı beni.

Şimdi o taburcu olurken gözlerinde gördüğüm tarifsiz ışıltıyı ne zaman anımsasam içimdeki cesaret ağacı temenim hastalık hiç olmasın ama yeni gelecek hastalarımız için daha da dallanıyor, budaklanıyor.

Sen hep var ol İsmet amca, sen hep var ol!

Gülay PAMUK

BASTON

Aşı olmayı bekleyen birkaç çocuk, anneleriyle birlikte koridorda bekliyorlar. Birisi sürekli ağlıyor. Annesi ne dese faydası yok;

“Oğlum, küçücük iğne, sinek ısırığı kadar bile acımayacak!”

Çocuk, ağlama sesini bir ton daha yükseltiyor;

“Ben sinekleri de aşıları da istemiyoruuuu!”

Anne, “koca oğlan oldun,” gibi bir şeyler daha söylüyor. Koca oğlan dediği dört, beş yaşlarında. Hiç ümidim olmasa da onu yatıştırmak için yanına gittim. İşe yaramayan bir girişim olduğunu biliyordum. Çünkü çocuklar ne zaman ağlayacakları ne zaman susacaklarına genellikle kendileri karar verirler.

“Merhaba,” deyip, kendimi tanıttım. Birden susuverdi. Şaşırdım.

“Aşı olmaktan korkuyorsun sanırım, seni anlıyorum. Aslına bakarsan, senin yerinde olsam ben de korkardım,” dedim ve adını sordum.

“Hasan,” dedi gülümseyerek. Maskesini çıkardığı için gülümsediğini görebiliyordum.

“Ben aşıdan korkmuyorum, sizden korkuyorum,” dedi.

“Biz de senin gibi insanız, neden korkuyorsun ki?” diye sordum şaşkınlıkla.

Yüzü daha çok gülmeye başladı;

“Üzerinizdekileri çıkarınca siz de bize mi benziyorsunuz?” diye onay bekledi benden.

O zaman anladım ki, astronot gibi giyinmiş biriyle ben de bir çocuk olarak karşılaşsaydım, aynı tepkiyi gösterirdim. Kısa süreliğine siperliğimi yukarı itip, maskemi aşağı indirdim ve kocaman gülümseyerek,

“Tabii ki biz de sizin gibiyiz. Bunların hepsi, Koronavirüs-ten korunmak için bir tedbir. Kıyafet gibi yani,” diye cevap verdim.

Artık insan olduğuma inanan Hasan, muhabbeti hemen ilerletti.

“Masken çok güzelmiş, ben takabilir miyim?” diye elini maskeme doğru uzattı. Neyse ki annesi elini havada yakaladı.

“Başkasının maskesi takılır mı oğlum? Sen hiç donunu başkasına verir misin?” deyip, çocuğun ellerinden çekiştirerek, onlara seslenen hemşireye doğru gittiler.

Arkalarından gülümseyerek, yaşadığımız pandeminin nasıl izler bıraktığını düşünmeye başladım. Sanki bir oyunun içindeymişiz gibi hissediyordum. Ama Koronavirüs, bu oyunun çok acımasız olduğunu, kahraman bir an önce kollarını sıvamazsa sonunda kötülüğün kazanacağını söylüyordu.

Peki kahraman kimdi? Bizler... Sağlık çalışanları, aşı üreticileri, çalışmak zorunda olan diğer sektörler. Hepimiz elimizden geleni yapmaya çalışıyorduk.

Bu düşüncelerden sıyrılmamı sağlayan bir çığlık sesi duydum. Hemen koştum. Özellikle izlemlerden takip ettiğimiz, Koronavirüs pozitif olan bir hasta, maskesiz bir şekilde rapor almaya gelmiş. Bu şekilde hizmet alamayacağını, dışarı çıkmasının zaten yasak olduğunu anlatmaya çalışan

hemşireye bir tükürük fırlatmıştı. Bu olaydan sonra, hemşire hanım on gün kendini karantinaya almak zorunda kaldı. Neyse ki virüs kapmamıştı.

Bir doktor olarak, bu tür olaylarla karşılaştığımda içimdeki çalışma hevesinin hep azaldığını hissediyordum. Sonra küçük bir hayır duası, her şeyi düzeltiyordu. Umut olmadan insan yaşayabilir miydi?

Aile hekimleri, hastalarına sadece biyolojik bir varlık olarak değil, onun endişelerini, mutluluklarını, aile ilişkilerini, yaşayış biçimlerini de gören bütüncül bir bakış açısıyla bakarlar. Bu nedenle çoğu hastamı yakından tanırdım. Ayşe Hanım ve Mehmet Bey de benim yıllardır takip ettiğim evli bir çiftti. “İki zıt kutup birbirini çeker” sözü, tam da onlar için söylenmişti sanki! Ayşe Hanım nasıl sessiz, ciddi ve hissettiklerini belli etmeyen biriye, Mehmet Bey de konuşkan, şakacı ve içi dışı bir olan insanlardandı. Muayeneye her zaman beraber gelirlerdi. İlk geldiklerinde ayrı ayrı almak istemiştim. Mehmet Bey; “Doktor Hanım, bizi ayırma. Biz bir elmanın iki yarısıyız. Ben sağlam yarısı, Ayşe’m çürük yarısı!” demişti. Ayşe Hanım bu sözün altında kalmamış, “Senin yüzünden çürüdüm. Bütün kurtlarını bana döküyorsun,” demişti. Böyle tatlı bir çiftin aile hekimi olduğum için çok mutlu olmuştum. Seneler içinde onları daha yakından tanımış, hastalıklarını takip etmiş, yaşantılarının birçok aşamasına da tanık olmuştum. Her ikisi de yetmişli yaşlarının sonunda olmalarına rağmen, birçok gence taş çıkarırlardı. Ayşe Hanım maharetli, çalışkan, haklarını bilen çağdaş bir kadındı. Bana her geldiğinde börek, kek, kitap gibi lezzetli şeyler getirirdi. Mehmet Bey’e sinirlendiği zamanlar tansiyonu çıkmasa, kronik bir hastalığı da yoktu. Mehmet Bey de ise; Kalp hastalığı, Diyabet ve KOAH hastalığı vardı. Yani aslında elmanın çürük yarısı Mehmet Bey’di. Ancak onlar bütün bir elmaymış gibi yaşıyorlardı. Mehmet Bey’in hastalığı, Ayşe Hanım’ın da hastalığı gibiydi. İlaçları Ayşe Hanım da takip eder, diyetlerini ve egzersizlerini beraber

yaparlardı. Ortak bir sözleri vardı; "Birbirimize destek olmasak bu hayat geçmez," diye. Bu söz bana her zaman babamı hatırlatırdı.

"Hayat uzun bir yoldur," derdi babam ve devam ederdi; "Ama bu yol öyle dümdüz değildir, engebelerle doludur. Yokuş olur zorlanırsın, iniş olur yuvarlanırsın. Önemli olan yanında sana destek olacak iyi bir baston taşımaktır." Çocuk olduğum için sözün ardındaki anlamları kavrayamazdım. Tarlaya veya yaylaya giderken elime bir değnek alır, babama gösterirdim; "Baba bak, dediğin gibi yanıma baston aldım. Yokuştan aşağı yuvarlanmayı hiç istemem!" Babam güler ve ben de söz dinleyen çocuk olduğumu gösterdiğim için mutlu olurdum.

Yıllar geçtikçe bu sözün gerçek anlamını algılamıştım pek tabii. Hayat gerçekten şaşırtıcı derecede engebelerle doluydu; ekonomik zorluklar, sınavlar, hastalıklar, sevdiklerinin kaybı, çocuklarının bakımı, iş hayatının getirdiği sorunlar derken, insan her aşamada kendine dayanacak bir baston arıyordu. Bu baston kimi zaman bir anne, kimi zaman kardeş, eş, arkadaş, evcil bir hayvan veya cansız bir varlık oluyordu.

Mehmet Bey, Koronavirüs hastalığına yakalanan ilk hastalarımdaydı. Elmanın öbür yarısı durur mu? O da arkasından kapmıştı hastalığı. İstanbul'dan gelen yeğenleri bulaştırmıştı onlara. Onları aradığım ilk birkaç gün durumları iyi gidiyordu. Mehmet Bey yine şakacı halinden taviz vermiyordu, "Doktor Hanım, ben Ayşe'ye bile katlanmış insanım. Kovide mi katlanmayacağım? Zaten Ayşe'm beni bırakmaz. Ben olmasam kime dayanacak? Çürük mürük idare ediyoruz birbirimizi." Ne kadar neşeli gibi konuşmaya çalışsa da arada nefesi kesiliyordu ve ben de kronik hastalıklarından dolayı endişeleniyordum. Ertesi gün konuşamaz duruma gelmişti. Hemen ambulansı aramalarını söyledim.

Sonraki gün Ayşe Hanım'ı aradım, ama cevap veren olmadı. Çocukları ve başka bir yakınları olmadığı için komşularını aradım. Komşudan aldığım haber nedense beni hiç şaşırtmadı. Aynı günün akşamı Ayşe Hanım da rahatsızlanmış ve Mehmet Bey gibi yoğun bakıma alınmıştı. İstedikleri gibi olmuştu yine; onları kimse ayıramamıştı. O günden sonra aklım hep onlarda kaldı. Birkaç kez yoğun bakımdaki meslektaşlarımı arayıp durumlarını öğrendim. Her iki hasta için de pek iç açıcı konuşmuyorlardı.

Birkaç hafta sonra muayene kapım çalındı. Ayşe Hanım gelmişti. Yalnızdı, yarımdaydı... Onu böyle görmek içimi öyle bir sızlattı ki, gözyaşlarıma hâkim olamadım. Ayşe Hanım, elindeki bastonu göstererek konuşmaya başladı;

"Doktor Hanım, bir yol göster bana! Bu tahta parçası bana destek olur mu? Beni güldürür mü? Hava soğuk diye hırkamı giydirmir mi? Benden bir lokma yemek ister mi? Ayşe'm der mi bana?"

Ne diyebilirdim? Hastalık olmasa gidip sarılacağım ona. Doktor olarak değil, bir yakını gibi. Yarımın tamamlayıcısı gibi.

"Biliyorum, Mehmet Bey'in yerini kimse dolduramaz, ama ben ihtiyacın olduğu her zaman, destek olmaya hazırım," dedim.

O günden sonra Ayşe Hanım sık sık ziyaretime geldi. Bana bir gün yoğun bakım maceralarını anlattı. Mehmet Bey bu, o haldeyken bile insanları güldürmeyi başarmıştı. Ayşe Hanım da anlatırken tebessüm etmişti, bu onun için iyi bir gelişmeydi:

Mehmet Bey, yoğun bakıma alınır alınmaz, başlamış "Ayşe'm ne zaman gelecek? Ben onsuz kalamam" demeye. Soluk soluğa, zor nefes alıyormuş ama tutturmuş bir kere. Doktorlar, hemşireler; "Tamam, o da gelecek," diyerek onu rahatlatmaya çalışıyorlarmış. Mehmet Bey, akşama

kadar devam etmiş, hiç susmamış. Sonra akşam acile yatırılan, Ayşe adlı ve Mehmet beyle aynı soyadlı kişi olduğunu duyan doktorlar, onu hemen yoğun bakıma almışlar. Boş yatak sayısı o zaman çokmuş. Mehmet Bey, "Gördünüz mü nasıl geldi? Bensiz duramaz dedim ya!" diyormuş. Onları yan yana yatırmışlar. İstediklerinde birbirlerinin ellerini bile tutabiliyorlarmış. Ama Mehmet Bey, tüm çabalara rağmen giderek kötüleşmiş. Ayşe Hanım'a son söz olarak, "Sağ ol Ayşe'm," diyebilmiş. Sonra komaya girmiş ve çıkamamış.

Ayşe Hanım, hastanedeki sağlık çalışanlarının ne kadar özverili olduğunu gözyaşlarıyla anlattı. Acilde yatarken onunla ilgilenen, koşturmaktan önlüğü terden ıslanan bir hemşire varmış. Ona çok acımış. Yoğun bakıma alındıktan birkaç gün sonra yan yatağa yeni hasta yatırmışlar. Bir de bakmış ki, acildeki hemşire değil mi! Nasıl üzölmüş. Ayşe hanımın durumu iyiye gittiği için taburcu etmişler. O günden sonra akli bu hemşirede kalmış.

Ona, hemşire hanımı ziyaret etmeyi, düşünüp düşünmediğini sordum. Kafası karıştı.

"Ama ben onun yakını değilim ki!" dedi.

"Destek olmak için yakını olmaya gerek var mı?" diye sordum.

Yüzünde bir gülümsemeyle çıktı odamdan.

Bir gün telefonum çaldı. Karşımdaki kendini tanıttı; Ayşe Hanım'ın bahsettiği, hastanedeki hemşire hanımdı. Bana teşekkür etti.

"Ben yalnız yaşayan, bekar biriyim. Ailem başka şehirde," dedi. "Hastanız Ayşe Hanım, bana annelik yaptı. Hastalık sonrası çok güçsüzdüm. Her gün bana yemek getirdi. Onun sayesinde toparlandım."

Şimdi yine düşünüyorum uzun uzun. Sanki bir oyunun içindeymişiz gibi...Ama bu oyunda, Koronavirüs, çoktan kaybetmeğe mahkûm görünüyor.

Sibel PAŞAOĞLU ŞAHİN

SESSİZ HARFLER

Morarmış elleri, solgun yüzü, kurumuş dudakları ve yorulmuş bakışların ardından tüm gücüyle beyaz çarşafa yazdığı o harfler, N-E-F-E-S.

Bir hafta öncesinde hayatımın en mutlu günüydü, evlenmiştim. İznimi kullanıp hastaneye döndüğümde Covid-19 yoğun bakımında görevlendirildiğimi öğrendim. Ameliyathanede çalışan bir hemşire olduğum için yoğun bakım tecrübem yoktu. Tecrübesiz olmamdan kaynaklı hem korkuyordum hem de dünyanın başına gelen bu ölümcül virüsle mücadelede, onunla savaşacak bir hemşire olduğum için kendimi korkusuz hissediyordum.

Göreve başladığım alan, yedi yataklı ve üçüncü basamak bir yoğun bakımdı. Meslektaşlarım, en ince ayrıntısına kadar bana yoğun bakım hemşireliği bilgilerini ve tecrübelerini aktarıyorlardı. Yeni ve bilmediğim bir ortamda çalışmakta çok zorlanıyordum. Ayrıca diğer meslektaşlarım gibi beni de tulum, N95 maske, gözlük ve siperlik ile uzun saatler çalışmak nefes almamı güçleştiriyor, hareketlerimi ve görüş alanımı kısıtlıyordu.

Meslektaşlarım ile her ne kadar dönüşümlü olarak çalışsak da bazen o ekipmanların içinde beş altı saat kadar kalıyorduk. Yoğun bakım ünitemizde yatan hasta potansiyeli yaşlı ve genellikle kronik hastalığı olan bireylerdi. Bu nedenle kalp veya solunum durması, tansiyon düşüklüğü, çoklu organ yetmezliği gibi acil durumlarda müdahaleye, çalışma arkadaşlarımla koşarak gidiyorduk. Müdahale edip hayata döndürdüğümüz hastalarımız bizde annemizin

gölüşünü, babamızın gücünü, abimizin gururunu, kedimizin kucağımızdaki sıcaklığını, güneşin sarı turuncu bir renk-le yeni günü aydınlatması gibi güzel bir his uyandırıyordu.

Saatlerce müdahale edip hayata tutunduramadığımız hastalarımız için... Bir beyaz kuşu avucunuzda sıkıca tutar, bırakmak istemezsiniz ya hani! O kuş ise uçmak ister, avcunuza sığmaz olur. Siz de elinizden bir şey gelmeyerek son kez öpüp gökyüzünün derin maviliğine bırakırsınız. Bırakmak zorunda olduğunuz o beyaz kuş geriye hiç bakmaz, sadece güzel, parlak kanatlarını çırpıp, gökyüzünü delerek uçar, gider.

Bir, iki, üç, dört...

Sonu sanki hiç gelmeyecek olan sayıda hastalarımızı kaybetmek, bizi ruhsal olarak oldukça yıpratıyordu. Yoğun bakıma yatan hastalarımızı nöbete geldiğimiz ertesi gün bile yataklarında görememek bu hastalığın nasıl sinsi ve ölümcül olduğunu tüm gücüyle bize gösteriyordu.

Yoğun bakım hemşireliğine zaman geçtikçe uyum sağ-lıyor, hastalarımıza en iyi bakımı vermeye çalışıyordum. Baş-ladığım ilk günden beri solunum cihazına bağlı olarak takip ettiğimiz, üç numaralı yatakta yatan altmış yaşlarında bir hasta, bir gün aniden kötüleşmeye başladı. Tüm ekip arkadaşlarımızla koşarak müdahale ettik. Yapılan kalp masajı ve verilen ilaçlar ile hastamız yirmi beş dakika sonra hayata döndü. Bu her zamanki gibi hepimizin derin bir iç çekmesi, mutluluk gözyaşları, elimizden gelenin en iyisini yapmanın huzuru demekti.

Gelip gidilen nöbetlerde vefat eden ve taburcu olan birçok hastamız olmasına rağmen üç numaralı yatakta ya-tan hastamız hep aynı olurdu. Geçen hafta kalbinin dur-ması ve tekrardan hayata dönmesi Allah'ın bir mucizesiydi adeta. O hasta verdiği mücadele ile bizim de umudumuzu diri tutardı. Tedavisi gereği yüz üstü yattığı vakit ciğerleri daha da açılmaya ve durumu iyileşmeye başlamıştı. Yine

nöbete geldiğim bir gün üç numaralı yatakta yatan Ali amcanın uyandırılacağını ama bir yandan da solunum cihazına bağlı tedavisinin devam edeceğini öğrendim.

Tüm ilaçları ve ekipmanları hazırlayıp yapılan uyandırma işleminden sonra Ali amca o mavi gözleri ile tekrar hayata “merhaba” dedi. Yorgun, bitkin, kanlanmış gözleri bize bu hastalığın onu nasıl yıprattığını bir kez daha gözler önüne seriyordu. İki aya yakın ölüm ile yaşam arasında olan hastamız yoğun bakıma bir bebeğin şaşkınlığı ile bakıyor, bizi tulum, maske ve siperlik içinde görmek belki de onu korkutuyordu.

Bir gece yarısı diğer hastalarımın bakım ve tedavilerini yaptıktan sonra yoğun bakımdan tam çıkmak üzereyken Ali amcanın el işaretini gördüm. Beni yanına çağırdığını anladım. Her ne kadar uyanmış ve bilinci yerine gelmiş bir hasta olsa da hala boğazından akciğerlerine giden bir solunum destek tüpü vardı. Bu da Ali amcanın konuşmasını engelliyordu. Yanına gittim. Parmağı ile çarşafına harfler yazıyordu. Öyle afallamıştım ki bir an ne yaptığını kavrayamadım. Sonra yaz Ali amca ben yazdıklarını okuyorum, dedim. İlk olarak bana t-e-l-e-f-o-n yazdı. Ailesini, sevdiklerini merak edebileceğini düşünüp, aile ve yakınlarına durum hakkında bilgi veriyoruz, herkes senin dört gözle çıkmanı bekliyor diye telkinde bulundum. Hafif gülümser bir şekilde kafasını sallayarak bana teşekkür ettiğini hissettim. Elimi tuttu ve o buğulanmış mavi gözleri ile beni bırakma der gibi yine harf harf n-e-f-e-s yazıverdi.

Tüylerim diken diken, gözlerim dolu dolu olmuştu. Elimi iki elimin arasına alarak bu cihazdan en yakın zamanda Allah'ın izni ile kurtulacaksın, eski günlerdeki gibi tekrar tek başına nefes alabilecek ve iyileşeceksin dedim. O mavi gözleri sevinçle öyle parlamıştı ki! İşte o an Ali amcanın mutluluğu benim için dünyaya bedeldi.

İki üç güne kalmadan Ali amca solunum cihazından da ayrıldı. Bir gün daha gözlem altında tutulduktan sonra taburcu olmasına karar verildi. Tekerlekli sandalye ile yoğun bakımın uzun koridorundan geçerken doktorlarımız, hemşire arkadaşlarım ve yoğun bakım personellerimiz ile Ali amcaı hayat tiyatrosundaki o eşsiz başrol oyuncululuğu için ayakta alkışladık.

Covid-19 salgınında en ön safhada çalışan biz sağlık çalışanları, hayat ile ölüm arasındaki o ince çizgiye tanıklık eden, bu durumu en derinden hisseden ve çoğu zaman kaderin o sert tokadını yiyen, hayatın nerede kaldığından çok nereden başladığını görebilen şanslı insanlarız.

Derya Pınar AKDAŞ

CENNETİMDE BULUŞMAK ÜZERE

Siz hiç öldünüz mü? Ben bir kez öldüm. Çocuklarımın gözü önünde hem de.

Eşimle beraber, hala nerden bize bulaştığını bilmediğim bu virüs yüzünden kendimizi kötü hissettiğimizde içimi öyle bir korku kaplamıştı ki. Onlarca şehirde, onlarca hastanede çalışmış “sağlık” neferleriydik biz. Biz iyi olmalıydık ki, insanları iyi edebilmeliydik. Tüm uyarıları dikkate almış, hastane içinde hem kendimiz ve sevdiklerimiz için, hem de hastalarımıza virüs taşımamak için çok dikkat etmiştik. Ama çalışmak zorundaydık işte. İşimiz insanlarlaydı. Gün içinde hem eşim hem de ben çok fazla insanla muhatap oluyorduk, olmak zorundaydık. Ekmeği aslanın ağzından alıp eve getirmenin bazı zorunlulukları vardı.

Kim bilir bu insanlardan hangisi maskesi kolunda sokaklarda dolaşıyordu da virüsü getirip bulaştırdı bize. Ya da kim bilir hangisi arkadaşlarıyla iş çıkışında ya da evde kalabileceği halde “sıkıldım” bahanesiyle, buluşup kapıldığı virüsü bize de bulaştırdı. Hangisi komşu-akraba ziyaretinden virüs yüküyle döndü acaba? “Evde kal” çağrılarını umursamadan sokaklara attı kendini de, aynı zamanda tüm sevdiklerini ve tabii tanımadığı bizleri de riske atmış oldu?

İlk günler biraz başımız ağrıyordu ve öksürük başlamıştı. Yorgunluk ve halsizlik de eklenmişti ama; o gün işten eve gelen eşim “yemekte ne var” diye sorana kadar pek önemsememiştik bu belirtileri. Yemekte balık vardı ve evi inanılmaz bir koku sarmıştı. Koku duyusu kaybını da yaşadığınızda derhal Covid Acil’e başvurduk. İkimiz de pozitiflik.

Eve gittik, sıkı önlemler almamızı istemişti filyasyon ekibi. Harfiyen uymaya ve bize salık verilen ilaçlarımızı düzenli kullanmaya başladık. Yine de gün geçtikçe daha da zorlaşıyordu neden olduğu hastalığa katlanmak.

O nasıl bir ağrı size anlatamam. Hani her nefes alışınızda ciğerlerinize onlarca cam batıyor gibi. Öksürük krizleri de başladı mı zaten asla nefes almanıza olanak bırakmıyor. Durumumuz biraz ağırlaşınca 112'yi arayıp yardım istedik. Gelen ekip "hastaneye yatmamızın daha uygun olacağını" söylemişti ama; çocuklara evde kim bakacaktı ki? Hastaneye yatmam nerdeyse imkânsızdı benim için. Evde kalıp çocuklara bakacağımı söyledim ve eşimin hastaneye yatması için ısrarcı oldum.

Bir gün daha geçmişti. Ama nasıl geçtiğini ne siz sorun ne ben söyleyeyim. Çocuklarıma sarılamıyor, onlarla yeterince vakit geçiremiyordum. Tek tesellim onların hastalığı grip gibi atlatıyor olmalarıydı. Arada eşimle konuşup iyi olduğu haberini aldığım için de mutluydum. Atlatacaktım ben de. Çocuklarımin bana ihtiyacı vardı.

Onları erkenden yatırdım. Çok halsizdim ve sırt ağrılarımdan hareket edemiyordum. Biraz uzanıp dinlenmek istedim. Uyuyamıyor, ağrılarımın göğsüme büyük bir baskı yaptığını hissediyordum. Tonluk bir ağırlık oturdu göğüs kafesimin üzerine sanki. Nefeslerimi sık sık almaya çalıştım, olmuyordu. Ciğerlerime batan cam parçaları bölünerek artıyordu sanki. Kalkıp telefonu almak istedim. İçimi kaplayan korku kalbimi zapt etmişti. Çırpınıp duruyor "kalk Pınar, kalk bir şeyler yap" diyordu.

Sehpanın koltuğa bu kadar uzak olduğunu fark etmemiştim daha önce. Telefonu neden bu kadar uzağa koydum ki sanki?

Çocuklar üstünü açtı mı acaba?

Seslensem korkarlar mı?

Biraz uyusam geçer mi?

Eşim nasıl acaba? Uyuyabiliyor mu? Yemek yemiş midir?
Tüm bunları o da hissediyor mudur?

Yok geçecek gibi değil. Büyük kızımın uykusu hafiftir.
Ona seslenip yardım etmesini istesem iyi olacak galiba.

Seslenecek dermanım da yok ama "ha gayret be kızım!
Bir ses çıkar işte. "

Bağırdım sandım, sesim çıkmamış oysa. "Çok mu yüksek sesle çağırdım acaba" diye kendime de kızdım hatta.
"Birazdan geçerdi belki, uyandırmasa mıydım?" pişmanlığı yaşadım.

Ne hareket edebildim sonra ne de ses çıkarabildim.

Dünyanın en uzak yerinde duruyordu telefonum hala.
Elimi uzatsam alabileceğim ama asla ulaşamayacak kadar uzaktaydı.

Ciğerlerimde tonlarca cam parçası, ateşten daha sıcak
vücudum kaskatı kesilmiş hâlde severek aldığım koltuğun
üzerinde öylece kaldı.

Siz hiç öldünüz mü?

Ben bir kere öldüm.

Sabah beni koltukta öylece buldu hem de çocuklarım.
"Korkmayın!" diyordum onlara, elimi uzatıyordum ama hareket edemiyor, sesimi duyuramıyordum. Gülümsüyordum zannediyordum ama, kızlarımın gözlerindeki korkudan gülemediğimi anlıyordum.

Defalarca arandığım için şarjı bitmişti telefonumun ve panikle 112'ye haber veren eşime ulaşmıştı haberim.

Küçük kızımın 4. Yaşını bile göremeyecektim artık.

Ben öldüm.

Öylece.

Annemden çok uzakta. Çocuklarımın gözü önünde.

Cenazemde kimseler yoktu beni "iyi bildiğini" söyleyecek. Çok sevdiğim eşim, birlikte bu savaşı en ön cephede verdiğim iş arkadaşlarım bile... 4 kişiyle gittim sonsuzluğa.

Ben bu savaşı kazanamadım. Ekmeğimin peşinde, gurbet ellerde nerden bulaştığını bilmediğim ve neye karşı savaştığımı bilmediğim bir düşmana yenildim.

Yakınlardan bir anons duydum sonra: maske-mesafe-hijyen kurallarına uyalım! Birlikte başaracağız.

Usulca gülümsedim.

Ve son bir gayretle fısıldadım tüm sevdiklerime: Cennetim'de buluşmak üzere.

En alta dünyanın en zor notu: Covid-19 yüzünden kaybettiğimiz tüm sağlık emekçileri adına, anısına saygımdan kahramanımın adına kendi adımla verdim. Cennette buluşmak üzere dostlar. Cennette buluşmak üzere!

Kübranur BEYBOĞA

...

Serin bir ilkbahar sabahında çiçek açmış ağaçlarıyla tatlı kuş cıvıltılarının asla eksik olmadığı mis kokulu bir köyde gözlerimi açmıştım hayata. Orta halli celep bir babanın, elleri köy işinden nasır tutmuş bir annenin kızı olmuştum. Doğumumu yaptıran ebe "Kübra " olsun demiş adı fikri sorulunca. Büyük manasına gelirmiş. Babam çok beğenerek, yanına "Nur" eklemiş ki büyüklüğü ölçüsünde ışık saçsın bir güneş gibi aydınlatsın diyerek .. "Kübra Nur" olarak nüfusuna dahil olduğum yemyeşil ferah köyüm, her haliyle insana şifa verir geleni iyileştirip hayata kazandırır tıpkı bir toprak gibi yenileyerek. Burada sen-ben yoktu biz vardık.

Herkes birbiri için yaşırdı. Yılların nasıl geçtiğini anlamadan özümüze birliğin ve sevginin böylelikle aşılandığını farketmeden büyüyor ve yetişiyorduk. İlk kez üniversite sınavı için il merkezine gittiğimde alışık olduğum o sakinlik ve huzurdan farklı bir ortamın varlığını yaşıyordum. Bu ortam hızlıydı cazibedardı ve kanımın doludizgin aktığı çağlarımdaydım. Bir farklılık aramaktaydım.

Daha hızlı ve hayatı daha yoğun yaşayacağım bir tempo istiyordum. Bunca insan ne yapıyordu, nereye yetişmek için böyle aceleyle koşuyordu. Bu telaş ne idi ve niye idi? Peki ya ben, bu yaşama dahil olmak için ne tür bir eksiği barındırıyordum, kendimi ispatlamak için ne yapmalıyım veya ne yapabilirdim..?

Köyümde yapacağım en kaliteli aktivite ders çalışmak ve okuyarak köyümüze öğretmen olarak atanan amcamın büyük oğlu ile onun üniversite yıllarından kalma hatıralarını dinlemektir. Zaman geçtikçe sınav sonucumu çok merak

ediyor ve hayallerimi süsleyen üniversite kapısından gireceğim günleri iple çekiyordum. Vakti geldiğinde sonuçlarımı öğrendiğim zaman gözyaşlarıma hakim olamamıştım. Emeklerim meyvesini vermişti ve iyi bir puan almıştım. Fakat bir sorun vardı aylardır üniversiteye gitme odaklı kurduğum hayallerimde hangi mesleği yapmak istediğime hiç yer vermemiştim. Ne yapmalıydım, hangi mesleği yapmak beni bir ömür mutlu ederdi?.

Kafamda binbir soru ile içinde boğulduğum düşünceler komşumuz Sibel'in çığılı ile dağılmıştı. Kendisi hamileydi ve doğumuna vakti vardı. Koşarak ebeyi çağırmaya giderken eşine arabayı hazırlaması için talimat verdim. Fakat ebe hanım vaktin olmadığını söyleyip acil çantasından istediği malzemeleri ona vererek destek olmamı istedi... Çok yorucu bir telaşın peşisıra gelen minik bir canın sesini duyarken kulaklarım, ebe ve Sibel'in teşekkür ve minnet içeren sözlerini duymuyordum bile. Bu ne muazzam bir hissiyattı. Yazları tarlamızda çalışırken de terlerdim fakat bu alnımdan akan ter iki canın kavuştuğu bir mucizeye tanık olmuştu. Gözlerimden akan yaşlar yaşamımı besleyecek olan hayat ağacımın fidanını suluyordu .

Yüreğimde hemşirelik bir kıvılcım gibi ateşlenmiş ve şifa meşalesini tutan bir muhafız olma isteği bana günbegün bu amaç uğruna yaşayacak bir hayata doğru yol çiziyordu. Artık istediğim meslek sadece bir gelir kapısı değildi bana ömürlük bir vizyon,değerli bir misyon kazandırmıştı.

Üniversiteyi İstanbul da okurken hayata dair çok güzel deneyimler ile beslemiştim ruhumu. Güneydoğu'ya atandığım mesleki tecrübemi pekiştirdiğim yıllarda mezopotamyanın sıcak insanının bereketi üzerime sinmişti. Kariyerimin en güzel çağlarındaydım . Gençliğimin enerjisiyle “pas tutmuyor, işliyordum” şifayı dağıtan bir el olmaktan; doğuma, ölüme iyiliğe ve güzelliğe her daim şahit olmaktan ve dahi “kanatsız melek” olmaktan çok ama çok mutluydum. Dünyanın küresel bir salgın ile boğuştuğu günlerde kimi-

leri gibi saklanmak yerine sahada olmayı tercih etmiştim. Aslımın Erzurumlu oluşundan mıdır bilmem bir Nene Hatun edasıyla savaş meydanında canımı diğime takmayı borç bilmiştim. Ailemden ve 2 yaşındaki küçük kızımdan uzakta olsam da bu pandemiye bitirene kadar "şifa elçisi" olarak "sağlığı muhafaza etmek" görevimi sürdürmekteydim. Yorgundum fakat vatani ve de insani bir borcu eda etmenin gururunu yaşıyordum.

Bir gün benim minik kızımdan biraz büyük hastalardan birinin çocuğu olduğunu tahmin ettiğim bir kızın yapıp bana uzattığı resim ile göz yaşlarım bir oluk su misali akıvermişti gözlerimden. Buğulanan siperliğimi minik kızın görmeme engel olduğu resmini incelemek için kaldırdığımda bir kez daha duygularımın coşarak bir sel gibi yürek nehrimin setlerini yıkıverdiğine şahit olmuşum.

Hastanenin bahçesinden kopardığı gül yapraklarından yaptığı kanatlarla bir melek gibi tasvir etmişti hemşire ablasını. Bu güzel kıza adını sorunca Kübra Nur olduğunu söylediğinde ona kanım kaynamıştı adaş olduğumuz için. Sözlerini 'köyde annem beni doğururken, ebeye yardım eden ablanın, ismini vermişler bana.' diye devam ettirdiğinde ise şaşkınlığımı belirtecek bir ifade bulamamıştım. Duydukça hayret ediyordum.

Doğumdan sonra Sibel'den haber alamamıştım. Daha sonra üniversite telaşından köyden taşındıklarını bile unutmuşum. Demek benim hikayemi başlatan mucizeye benim adımı vermişlerdi. Bu ne güzel bir incelikti. Müdahil olduğum en güzel başlangıçlardan biriydi.

Kalbim bu nezaket karşısında minnetle titredi, değer bilmek hasleti gözlerimden şefkatle akarken dünyanın bu güzel insanların hatrına döndüğünü hissettiriyordu bana. Hayatta böylesi insanların varlığı, daha yaşanabilir bir dünya için ne kadar da gerekli ve değerliydi.

Bu tür varoluşsal hakikatleri barındıran her oluş, işleyiş ve davranış yaşam enerjisi oluyor ve hayat değirmenimizi döndürüyordu.

Ne güzeldi. Bir kez daha iyi ki hemşireyim dedim. Bütün çocukların annesiydim, bütün ihtiyarların kızı, gençlerin idolü, tüm mazlumların koruyucusu. Miniklerin meleğiydim. Binbir şükür ile tüm yorgunluğum uçarak uzaklaşırken yanımdan küçük kızımın köyümün çiçekleri kadar güzel olan kokusunu, Ayşegül'ümü ne kadar özlediğimi farkettiğimde hıçkırıklarına engel olamamış ve küçük kıza yaklaşıp tüm anneliğimle sarılmış içsel bir hasreti dindirmeye çalışmıştım. Güzel kızın gül kokulu resmiyle tüm hüznümü giyinme odasındaki dolabıma asıp buğulanan siperliğimi aceleyle silerek diğer hastalarım ile ilgilenmeye koyulmuştum.

Bir zaman sonra giderek artan halsizliğim sonucu çabuk yorulmaya başladığımda test sonucumun pozitif olduğunu öğrendim. Oysa bunca dikkat ve tedbirin içinde bu nasıl olabilirdi aklım almıyordu.

Dikkatle düşününce anımsadım ki masum küçük kızın resmini almak için ona yaklaştığımda kapmışım virüsü. Sevgide mesafe tanımamış, samimiyetimiz kadar masum olmayan bir virüsün neler yapabileceğini tahmin etmemiştim. Bir profesyonel olarak her türlü hassasiyete özen göstererek uğraş verdiğim çaba beşeriyetin hakiki özü olan "sevgi" karşısında sonuçsuz kalmıştı.

Rahatsızlığım günden güne ilerlerken tedavim ile ilgilenen hemşire arkadaşlarımı gördükçe bir kez daha gurur duydum mesleğimle. Eğer hemşireyseniz bilirsiniz ki her gün bir hayata dokunursunuz, ya da bir yaşam sizin hayatınıza dokunur. Bu öyle bir meslektir ki kalp ile yapılır akıl ile uygulanır.

Mesleğe başladığım ilk gün canım babamın dediklerini anımsıyordum "kızım, her kim senin hastan ise sanki ben ve annenmiş gibi onlara müdahale et. Bilgin klavuzun ışığın

merhametin olsun. Unutma merhamet etmeyene merhamet edilmez. Kübra Nur olup saçtığın ışığın, dağıttığın şifa merhametle konsun yüreklere. İncitme ki incinmeyesin..” Şimdi anlıyordum. Entübasyondan birkaç gün sonra bilincim giderek karanıllaşmıştı. Birtakım sesler vardı fakat ışık çok uzaktaydı..

Haftalar sonra ışığa yeniden kavuşmak öyle güzeldi ki. Hayata çok daha değer vermek gerekiyordu. Meğer bir nefes sıhhat gibisinin olmadığını cihaz olmadan nefes alamadığında anlıyormuş insan. Çok yorulmuştum. Bir savaş sonrası olan sessizlik dinlenmek için en güzel zamandı.

Şimdi hikayem fesleğen kokulu köyde şırıl şırıl akan derelerin gür sesi ile çiçek açan ağaçların kartpostallık görüntüsü altında muazzam bir huzurla devam ediyor. Bazen bir kuş civıltısında bazen tarladan taptaze koparılmış bir ürünün tadında, bazen yeni doğmuş bir bebeğin ağlamasında, evladı şifa bulmuş bir annenin gülüşünde, amaç için yaşanan bir hayatta, ideal uğruna verilmiş bir kavgada ve kanla kazanılmış bir toprakta, gözle görülmeyen bir düşmandan yurdu temizlemek adına verilmiş bir savaşta ve son nefese kadar bilimle fen ile yiğitçe çarpışacak gücü damarındaki asil kanda bulan binlerce neferle dahil olunan bir olasılıkta.... hayat bir nehir gibi akmaya devam ederken benim hikayem başladığı yerde noktalanıyor.

Yaşamın ilk başladığı yerde.. toprakta.. yerin 2 metre altında..

Tüm sağlık şehitlerine ithafen..

Seda Sevim SÖNMEZ

DÜNYA ESKİSİNDEN DAHA İYİ OLSUN

Nisanın ortaları gibiydi. Bir perşembe günüydü. Yaklaşık bir aydır evimizde gülen bir yüz görmek imkansızdı. Kahkahha sesleri terk etmişti sanki artık evimizi. Evimize bir sessizlik çökmüştü. Mutluluk yuvamız olsun dilekleriyle her gece yattığımız yatağımız artık rahat değildi. Bu rahatsızlık yataktan değildi aslında. İçimdeydi, kalbimdeydi. Sanki vücudumun her zerresindeydi. Her gece başımı koyduğum yastığım sanki kabul etmiyordu artık beni. Saat gecenin dördü olmasına rağmen gözkapaklarım inat edercesine kapanmıyordu. Sanki bana meydan okuyorlardı. Uyumayacaksınız sesleri geliyordu kulaklarıma. O kadar çok tekrar ediyordu ki bu sesler kendini, duymamaya çalışsam da etkisi gitmiyordu. Sesler gittikçe artmaya başlamıştı. Sol gözümde akan bir damla yaş yastığımın sol tarafını ıslatırken beynim kulağımdan gelen seslerle savaş halindeydi. Gözyaşlarımın sıcaklığı yanaklarımı yakarken kalbim yanaklarımdan daha çok yanıyordu sanki. Kalp atışlarım hızını artırırken boğazım düğüm düğüm olmuş, canım çok yanıyordu. Elim bir kurtuluş eli ararcasına yatağımın sağ tarafında dolaşıyordu. Gözyaşlarım artık yastığıma daha hızlı ulaşırken elim aradığını bulamamış, umudunu yitirmiş bir halde tekrar sol elimin yanına döndü. Kurtuluş elim diye aradığım eller şimdi başkalarının kurtulması için durmadan çalışıyordu. Huzuru bulduğum o güzel koku ambulans kıyafetleri içinde hapsolup duruyordu. Gözlerine bakarak uyuduğum o derin gözler uykusuzluktan kıpkırmızı olmuş bir şekilde oradan oraya koşuşturuyordu. Ridvan... Eşim, arkadaşım, sırdaşım, güzel oğlum Deniz'imın babası... Aylardır yokluğuyla hem benim hem Deniz'imın yüreğinde bir acı bırakan merhametli eşim.

Ambulans doktoru olduğu için oradan oraya giden, bana ve oğlumuz bir şey olmasın diye aylardır rahat yatağında değil de kimi zaman otellerde, kimi zaman evin dış terasında uyuyan güzel yürekli eşim.

Beynim Rıdvan'ın neler yaptığını düşünürken, Rıdvan'ın ne halde olduğuyla meşgul olurken kulağıma gelen sesler yatağımda sıçramama neden oldu. Yattığımdan beri kulağımı tırmalayan sesler değildi bu sesler. Ağlama sesiydi. Oğlumun sesiydi. Oğlum annesinin düşüncelerini hissetmişti sanki. Annesinin içinin yanması onun da acı çekmesine neden oluyordu sanki. Yatağımdan hızlıca doğrulup Deniz'imın beşiğinin olduğu tarafa doğru döndüm. Başını uzatmış bana bakıyordu beşiğe doğru yaklaştığımda. Hemen kucağıma aldım ve sımsıkı sarıldım yavruma. Ben sarıldıkça ağlama sesi azalıyordu oğlumun. Birkaç dakika sonra sakinleşip kollarımda uyuyakaldı Deniz'im. Onun o küçücük yanaklarına dudaklarımı koydum ve kokusunu doya doya içime çektim. Babasının benden istediği şeyi yapıyordum aslında o an. Günler önce Rıdvan'la konuştuğumda bana 'Seda, Deniz'e sımsıkı sarıl ve kokusunu doya doya içine çek.' demişti. Rıdvan'ın benden istediğini yerine getirdikten sonra Deniz'i yavaşça beşiğine yatırdım ve o melek yüzünü seyretmeye başladım. Rıdvan'a çok benziyordu Deniz. Deniz'e baktıkça Rıdvan'ı görüyormuş gibi oluyordum. Aylardır tek dayanağım Deniz olmuştu zaten. Deniz'e her sarılışında, gözlerine her baktığımda Rıdvan'ı görüyordum sanki karşımda. Deniz uykunun huzurlu kollarına kendini bırakırken ben de yavaşça yatağıma döndüm. Yatağın her zaman Rıdvan'ın yattığı tarafına yatıp yastığa sımsıkı sarıldım. Yaklaşık yarım saat sonra aklım ve kalbim Rıdvan'layken uykuya daldım. Saat sekiz gibi telefonum çalmaya başladı. Gözlerimi zar zor açıp telefonun ekranına baktım. Rıdvan arıyordu. Hem de bu saatte. Günler önce konuşmuştuk en son. Günler önce duymuştum sesini. Bu saatte aramazdı beni hiç. Kalp atışlarım hızlanmaya başladı birden. Gözlerim dolmaya başladı. Gözyaşlarım saklandıkları

yerden çıkmak için koşuşturup duruyorlardı. Ellerim benden bağımsız bir şekilde telefonu açtı. "Seda, kaybettik." Kulağıma gelen tek cümle buydu. "Seda, kaybettik." Bu cümle kulağımda çınlayıp dururken gözyaşlarım benden bağımsız yanaklarımı ıslatıyordu. Rıdvan'ın hıçkırıklarıyla kendime geldim. Öyle bir ağlıyordu ki o ağladıkça benim yüreğim yanıyordu. Onun gözlerinden akan yaşlar sanki yere değil de benim kalbime düşüyordu. Kalbime düşen her bir damla bir şeyler alıp götürüyordu benden. Rıdvan, diyebilirdim sadece. Dudaklarım pes etmişti sanki. Artık konuşmak istemiyorlardı. Dakikalarca o telefonun öbür ucunda ben bu ucunda ağlayıp duruyorduk. Sessizliği bozan tek şey hıçkırıklarıymız olmuştu. Dakikalar sonra kendimi toplayıp neler olduğunu sordum Rıdvan'a. Bana dediği tek şey, "Bugün, hastaneye yetiştirmek için uğraştığımız hastamızı yolda giderken kaybettik Seda" olmuştu. Güzel yürekli eşim. Hastası hayata gözlerini yumdu diye hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordu. Hastasının canı yanarken kendi canının da yandığını söylemişti bir defasında. O sözleri beni o kadar çok etkilemişti ki günlerce ağlamıştım o sözler üzerine. Hastalarına o kadar çok değer veriyordu ki Rıdvan, sanki bir yabancı değil de ailesinden birileriymiş gibi geliyordu ona hastaları. Rıdvan'ı teselli edip telefonu kapattım. Telefonu kapattıktan sonra kendime gelmem bir saatimi almıştı. Yataktan yavaşça doğrulup pencereden dışarıya baktım. Hiç kimse yoktu dışarıda. Oradan oraya koşuşturan çocuklar yoktu artık kaldırımlarda. Kulağıma dolduran çocuk sesleri gelmiyordu artık kulaklarıma. Her şey ne kadar da farklıydı artık. Ne kadar çok değişmişti hayatımız. Parklarda oynayan çocuklar evlerinden dışarıya çıkamıyorlardı artık. Sabahtan akşam kadar televizyon karşısında sıkılıp duruyorlardı uzun bir süredir. Çeşit çeşit maskeler kapatıyordu yüzleri. Hiç kimse hiç kimseyle ne konuşuyor, ne sarılıyordu artık. Görünmez bir mesafe girmişti sanki aramıza. Mesafe kuralı kalplere de konulmuştu sanki. Herkes kendini düşünüyordu. Kendini, ailesini, sevdiklerini... Rıdvan'ın sözleri geldi o an aklıma. Güzel kalpli eşim. O ise kendinden başka herkesi

düşünüyordu. Hastaların iyi olması için uykusuz da kalıyordu,yalnız da. Bütün sağlık çalışanları da Rıdvan gibiydi aslında. Onlar da hastalar iyi olsun diye evlerine bile gitmiyorlardı. Çocuklarından ayrı geçirdikleri günleri saymayı bırakmıştı çoğu. Pandemi... Ne çok şey değiştirmişti hayatımızda. Artık hiç bir şey eskisi gibi değildi.Görünmez mesafelerle kaplanmıştı bütün dünya.

Pencerenin önünde biraz daha durduktan sonra Deniz'in beşiğine yaklaştım. Deniz'im, güzel oğlum. Beşiğinde öyle güzel uyuyordu ki ona baktıkça kalbim huzurla doluyordu. Birden içimi bir korku sardı. Ya Deniz'e de virüs bulaşırsa? Ya Deniz de hasta olursa? Peki ya Rıdvan? Rıdvan her gün onlarca kişinin evine gidiyor. Ya o da hasta olursa? Aklıma gelen bu soruları hızla uzaklaştırmaya çalıştım beynimden,kalbimden. Binlerce kişiye bulaşmıştı virüs,binlerce kişi kaybetmişti hayatını,binlerce kişi nasıl acılar çekmişti,binlerce çocuk kaybetmişti büyüklerini,binlerce anne baba vermişti toprağa yavrularını. Belki bize de buluşacaktı. Ama şu an en iyisi bunları düşünmemekti. Bu düşünceleri zihnimden uzaklaştırmak için televizyonun karşısına geçtim. Haber kanalı açmadım. Ölü sayısını,vaka sayısını duymamak için. Bir kanalda alınması gereken önlemleri anlatıyordu bir profesör. Kumandayı bırakıp profesörü dinlemeye başladım. Biraz dinledikten sonra Deniz'in sesini duydum. Uyanmıştı oğlum. Televizyonu kapatıp yatak odama doğru yürüdüm. Deniz'im beşiğinde öylece etrafa bakıyordu. Kucağıma aldım yavrumu, sımsıkı sarıldım. Sonra karnını doyurdum oğlumun, oyun oynadım onunla biraz. Pandemiden sonra böyle geçiyordu günlerimiz. Hiç kimse gelmiyordu artık evimize, tabii biz de hiç bir yere gitmiyorduk. Hem kendi hem de oğlumuzun sağlığı için tedbirlere uymaya çalışıyorduk. Birkaç saat böyle geçti. Sonra telefonum çalmaya başladı. Ekrana baktığımda Rıdvan'ın aradığını gördüm. O kadar çok heyecanlandım ki ellerim titremeye, kalbim hızlıca atmaya başladı. Bu sefer görüntülü arıyordu. Deniz'i kucağıma alıp telefonu açtım.

Rıdvan bu sefer gülüyordu. Nasıl olduğumuzu sordu, Deniz'e gülümsedi, bana gülümsedi. Deniz o kadar mutlu görünüyordu ki sanki babasına dokunuyormuş gibi elini telefon ekranında dolaştırıyordu. Rıdvan'a nasıl olduğunu sordum, mutluluğunun sebebini sordum. Bana gülerek"- Biliyor musun Seda, bugün düne göre daha çok kişi iyileşmiş." dedi. Merhametli kocam, güzel yürekli eşim. Sol gözümden bir damla yaş yanağımı ıslatırken Rıdvan'a gülümsedim. Bu sefer bu yaş üzüntüden değil mutluluktan düşüyordu yanaklarıma. İyileşen sayısının artması iyi bir durumdu. Bu cümleyi ne zaman duysam içim umutla doluyordu. Rıdvan, Deniz'le konuşmaya çalışırken benim aklım başka bir yerdeydi. Saatler öncesinde kaybettiği hastası için ağlayan kocam, şimdi de daha çok kişi iyileştiği için gülüyordu. Gözlerim Rıdvan'ın gözleriyle buluştu birden. Bana sınırsız gülümsedi, ben de ona. Sonra telefonu kapattık. Deniz'i beşiğine yatırdım ve pencerenin karşısına geçip dışarıyı izlemeye başladım. Akşam olmuştu çoktan. Bütün sağlık çalışanları bizler için uğraşıyorlardı, biz iyi olalım diye, virüs bir an önce bitsin diye canla başla çalışıyorlardı. Kimi hiç evine gitmiyor, kimi ise gitse bile ayrı odada kalıyordu. Ne büyük fedakarlık... Ne güzel yürekler, ne kadar güzel kalpler... Aklımdan bunlar geçerken gözüm gökyüzünde parlayan yıldızlara kaydı. Etrafı ne güzel aydınlatıyorlardı. O an bütün kalbimle tek dileğim şu oldu: "Karanlıklar bitsin, aydınlık olsun; kötü durumlar son bulsun. Nasıl bu yıldızlar aydınlatıyorsa etrafı, sağlıklı insanların gözlerindeki parlaklıklar da öyle aydınlatsın dünyayı. DÜNYA ESKİSİNDEN DAHA İYİ OLSUN..."

Fırat SARI

KEŞKE DEMEDEN

Kalbim üşüyor... Odamın sıcaklığı 25 derece ama hastanenin soğuk duvarları içinde donmuş gibiyim. Dünden beri ağzıma bir lokma yiyecek sokmadım. Sadece serviste elime tutuşturulan çaydan birkaç yudum içebildim. Hiç bir şeyden eskisi gibi keyif almıyorum. Aklımda sürekli yoğun bakımdaki kanlı enjektörler, serum setleri, aspirasyon son-dalarındaki sapsarı balgam görüntüleri. Nasıl oluyor da atomik ölçekteki bu saçma sapan virüs tüm dünyayı parmağında oynatabiliyor? Dile kolay tam iki aydır bu hastane odasında tıklıp kaldım. Hastalara yardım edebilmenin mutluluğu olmasa evime, aileme olan özlemimi nasıl dindirebilirdim bilmiyorum. Az önce, banyodan çıkarken farkında olmadan aynaya bakıverdim. Gözlerim neredeyse kapana-cak kadar küçülmüş. Çok ya da az uyuduğum zamanlardaki gibi ağzım yüzüm şişmiş durumda. Kendimi daha iyi görebilmek için aynanın buğusunu ellerimle sildim. Gözaltılarım morarmış, yüz çizgilerim daha da belirginleşmiş. Merakla başımdaki havluyu çıkarıp hasta yatağının üzerine fırlattım. Tekrar aynanın karşısına geçip saçlarımı inceledim. Beyazlarım daha da artmış. İyi ki pandemiden önce saçlarımı omuz hizamda kestirmişim. Burada, bu şartlar altında o belime kadar uzanan saçlarımla uğraşamazdım. Tolga'nın bu halimi henüz görmemesi de iyi oldu. Onun söylenmelerini şu anda duymayı hiç istemiyorum. Saçlarıma olan hayranlığının bitecek olması ne acı. Onunla yaptığımız görüntülü sohbetlerde saçımı görmesin diye akla karayı seçiyorum.

Ne kadar şansız bir çiftiz. Pandemi araya girmeseydi çoktan nişanlanmış olacaktık. Onu geçtim birbirimizi iş yoğunluğundan göremiyoruz bile. Sahi Tolga şimdi ne

yapıyordur? 112’de sürekli nöbet tutup çalıştığından telefon ile görüşmelerimiz bile gün geçtikçe azalmaya başladı. Zaten kaç aydır topu topu iki kez görüşebilmiştik hastane-nin kantininde. Onda da elimi tutarken biri görürse diye hemen çekivermiştim.

Saçlarımı kurulayıp, mavi geceliğimi giydim ve kendimi odanın loş ışığında tavana bakarken buldum. Bugün Sena’nın beslediği bebek nasıl da derinden bakmıştı gözleri-me. Bebeğin yüzünü odanın tavanında birebir canlandırabilmişim. Simsiyah kömür gibi gözleriyle sanki konuşabilse bir şeyler anlatacaktı. Bebeğin yüzü gidip başhemşirenin hafif tombul, aydınlık suratı belirdi tavanda. Evime uzak olmasına rağmen sırf başhemşireye kanım kaynadığı için kabul etmişim erişkin yoğun bakımda çalışmayı. Dolu dolu iki yıl geçirmiştim bu hastanede. Gerçi son iki ayım çalış-tığım tüm zamanlara bedeldi. Ailemi delicesine özleme-me rağmen onlara hastalık bulaştırırım korkusuyla iki aydır evime bile gidememişim. Başhemşirenin arada yanımdan geçerken adımları söylercesine Dilara şarkısını sessizce söy-lemesi beni nadir güldüren şeylerden biriydi. Sonra bu sabah servisten yoğun bakıma alınan siyah sakalı yer yer kırışmış amcanın görüntüsü göründü tepemde. Gözlerini açmış, ölmek istemiyorum dercesine bana bakıyordu. Tüm gün nazal kanülü burnundan çıkarıp bizi uğraştırması geldi aklıma. Adamın bu çevik hareketliliğinden mi, yoksa baba-ma benzemesinden mi bilmiyorum ölse çok üzüleceğimi düşündüm. Adamın büyük oğlu Nihat Hocaya,

“Babamı verin, eve götüreceğim, ölecekse orda ölsün!” diye nasılda bağırıyordu.

Kantinde çocuğa denk gelmiş, biraz daha sakin olma-sını, elimizden gelen her şeyi yaptığımızı ve istediği zaman babasının durumunu benden öğrenebileceğini söylemiş-tim. Kantin kasasından küçük bir kâğıt ve kalem alıp numaramı yazdım ve çocuğa verdim.

“Arayacağım çok teşekkürler,” dedi şaşkın bakışlarıyla. Nihat hoca görse kesin fırçayı yerdim.

Tüm bunlar kafamda dolanırken telefonum çaldı. Kalbim yerinden fırlayacak gibi oldu. Evdekilerin aramasını kötü bir haber alırım diye hiç istemiyordum. Arayan yabancı bir numaraydı. Az önce hayalini gördüğüm adamın oğluydu. Nöbeti devrettiğimi ama şimdilik herhangi bir duyum almadığımı, hastalarının durumunun stabil olduğunu söyledim. Çocuğun öyle mi diyen üzgün sesinin ardından numarayı kaydedeceğimi ve bir değişiklik olursa mutlaka arayacağımı belirttim. Teşekkür edip kapadı. Elime telefonu almışken Tolga’yı aramayı düşündüm. Saate baktım, 9’a geliyordu. Tolga hala sevkteydi ve ambulansın gürültüsü içinde benimle rahat konuşamazdı. Onun aramasını beklemeye karar verdim. Bu arada gözüme Tolga’nın hediye ettiği kitap ilişti. Charles Dickens’in Büyük Umudları. Bu kitabı daha önce nasıl okumadığıma şaşırmıştım. Okudukça biraz da olsa hastaneyi, pandemiye, ölenleri unutup umutlarımı bu zor şartlar altında da olsa yeşertmeye çalışıyordum. Kitabı elime aldım. Kaldığım yerden okumak için yatağıma yeniden uzandım. Birkaç sayfa okumuştum ki karnımdan gurul gurul sesler gelmeye başladı. Sahi artık bir şeyler yemeliydim. Kıyafet dolabında açılmamış bir bisküvi paketi buldum. Onu oraya ne zaman koyduğumu bile hatırlamıyordum. Bisküviden birkaç tane atıştırıp, yatağa kurulup kitabımı okumaya devam ettim. Az sonra yorgunluktan kitabı yana koymuş tam uyku moduna geçmişken telefonun sesiyle irkildim. Tolga’dır kesin diye düşündüm ama ne yazık ki arayan ablamdı. Şaşırmıştım çünkü Gizem beni çok sık aramazdı. Evlendiğinden beri beni annemi, babamı oldukça ihmal etmişti. Acaba o ya da eşi Covide mi yakalanmıştı? Tüm bu düşüncelerle kalbimin hızlı çırpınışları içerisinde telefonumu açtım. Ablamın sesi çok telaşlıydı.

“Dilara sana söylemeyi istemedik, daha doğrusu bana da annem bugün söyledi ama babamın 2, 3 gündür ateşi

ve öksürüğü varmış. Bugün eve gittiğimde babamın nefes darlığının da olduğunu görünce alıp devlet hastanesine götürdüm. Test yaptılar. PCR pozitif geldi. Solunum sıkıntısı da gittikçe ağırlaşıyor. Yaklaşık bir saat önce doktor geldi, muayene etti. Yoğun bakıma yatması gerekiyormuş. Hastanenin yoğun bakımında yer olmadığı için babamı eve getirdik. Başka yerleri de aradık ama her yer dolu. Sizin oraya alabilir miyiz?”

Başımdan aşağı kaynar sular dökülmüştü. Konuşmak istiyordum ama ağzımdan tek bir kelime çıkmıyordu.

Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım.

“Dilara lütfen kendine gel. Sakin ol.”

Gizem’in de sessizce ağlamasını duyabiliyordum. Yoğun bakımda hiç yerimiz yoktu. Daha bugün arayan dört hasta-yı, Nihat hoca geri çevirmişti.

İki aydır aileme Covid bulaştırmamak adına bu hastane odasından çıkmamıştım ama gelip o lanet virüs babama bulaşmıştı. Kendimi toparlayıp kısık sesimle:

“Ben sizi birazdan arayacağım, Gizem,” dedim.

Doğruca banyoya koşup kustum. Şimdi içim daha da üşüyordu. Bağıra bağıra biraz daha ağlayıp yüzümü yıkadım ve sesimi kontrol edip Nihat Hoca’yı aradım. Babamın durumunu anlattım.

“Bugün yatan hastanın satürasyonları kötüye gidiyor. Canlandırma yapıyorlar sanırım.”

“Ben nöbeti devretmeden iyiydi hocam.”

“Sen gittikten sonra kötüleşmiş. Bana da az önce haberi geldi. Eğer ex olursa babanı onun yerine alabiliriz.”

“Tamam, hocam,” deyip telefonu kapadım.

Neye üzüleceğimi şaşırmış haldeydim. O babama benzeyen amcanın ölmesini zerre istemiyor ama babama da yer bulamıyordum. Yoğun bakımda çalışan tanıdığım kim varsa aradım, hepsi de yerlerinin olmadığını söyledi. Koskoca İstanbul'da bir tek boş yatak kalmamıştı. Gizem'i götürüntülü aradım. Annemle ikisi babamın başında ağlıyorlar, babamsa bilincini kaybetmiş halde yatıyor ve zar zor nefes alıyordu.

Ayarlamaya çalışıyorum deyip, yine ağlayarak telefonu kapadım. Babamın o hali gözlerimde asılı kalmıştı. Tolga bir şeyler yapabilir miydi? Babamı ambulans ile aldırırdı bir şekilde ama nereye götürecekti?

Yoğun bakıma gidip bugün yatan hastanın son durumunu öğrenmeye karar verdim. Önlüğümü giyip, telefonumu aldım ve hastanedeki zindanımdan çıktım. Koridorda yürümeye çalışırken ellerim titreye titreye Tolga'yı aradım.

Bir şeylerin ters gittiğini anladı. Babam deyip duruyordum. Sonunda –"Covid olmuş, yoğun bakıma yatması gerekiyor," dedim.

"Sizin orada hala yer yok mu?" diye sordu.

"Hayır. Hiç yer yok. Babam ölüyor Tolga bir şeyler yap."

Ağlamaktan önümü göremiyordum. Bir elimle gözyaşlarımı silmeye çalışıyor bir elimle de telefonu tutmaya çalışıyordum.

"Tamam, benim mesaim bitti. Bir saate yanında olurum. Gelene kadar tüm hastaneleri arayacağım Dilara merak etme baban iyi olacak."

"Tamam," dedim telefonu kapadım. O ara yoğun bakımın kapısına gelmiştim. Kıyafetlerimi giyip kendimi steril ettim ve doğruca bugün yatan o hastanın yanına doğru gittim. Başında iki hemşire ve nöbetçi bir doktor vardı. Hastanın ölüm saatini not alıyorlardı. Az önce odamın tavanında

gördüğüm adamın yüzü değişmişti. Belki de ölüm insanların ruhuyla beraber maskelerini de alıp gidiyordu. Tekrar ağlamaya başladım. Herkes bana bakınca hızlı adımlarla yoğun bakımın kapısından çıktım. Şimdi adamın oğluna ne diyecektim? Nihat Hocayı arayıp hastanın ex olduğunu haber verdim. "Babanı getirebilirsiniz o halde," dedi.

Teşekkür edip hemen Tolga'ya haber verdim. Tolga ambulansı çoktan ayarladığını ve bizim eve gönderdiğini söyledi.

Gizem'i arayıp: "Az sonra ambulans gelecek. Tolga ayarlamış," dedim. Babamı sordum. Aynıydı durumu. Ambulansa alınınca haber vermelerini söyledim. On dakika geçmeden Gizem ambulandan aradı. Hastaneye gelmeleri bir saati buldu. Bana bir yıl gibi geçmek bilmeyen bir saat. Babamı hemen daha yatağının sıcaklığı bile soğumayan o amcanın yerine aldık. Annem ve Gizem'in hastane ortamında kalmalarını istemiyordum. Sonuçta Covidin kime ne şekilde etki edeceğini bilmiyorduk. Dağ gibi babamı bile ne hale getirmişti. Nöbetteki hemşirelere az sonra geleceğimi söyleyip babamı onlara emanet ettim. Ablam ve annem yoğun bakımın kapısında yorgun bitap bir halde oturuyorlardı.

"Neden daha önce söylemedin anne? Gizem iki gündür babamın ateşi olduğunu söyledi," dedim gözlerim dolarak.

"Kızım belki geçer bekleyelim dedik. Sen zaten iki aydır buralarda harap oldun. Bir de sana yük olmayalım istedik."

Yine için için ağlamaya başladım. Anneme, ablama sarılıp doya doya ağlamak istiyordum ama Covid buna bile engeldi.

"Siz gidin, gerisini ben hallederim," dedim.

"Olmaz kalırsanız burada bir köşede," dedi annem.

“Saçmalama anne sende mi hasta olmak istiyorsun? Ben bakarım babama. Her gün görüntülü ararım seni merak etme.

İkisi de isteksiz bir halde tamam dedi ve çıkıp gittiler. Yoğun bakımın hemen kapısındaki bekleme sandalyelerinden birine oturdum. Telefonu elime alıp uzun uzun düşündüm ve ex olan amcanın oğlunun telefonunu aradım. Karşıdan gelen Alo sesini bir müddet dindikten sonra gücümü topalayıp:

“Ben çok üzgünüm ”diyebildim. Karşı taraftan gelen: “Babam öldü mü? Benim babam öldü mü,” diyen çığlıkları duydum.

“Demiştin ben. Eve getirelim babamı demiştin.” Sonra telefon yüzüme kapandı. Çok yorulmuştum. Telefonumu yanımdaki sandalyeye koyup iki elimle yüzümü kapadım. Hıçkıra hıçkıra ağladım. Çocuğun babam öldü mü sözü hala kulaklarımda çınlıyordu. Bir el ellerime uzandı ve ellerimi yüzümden çekti. Tolga gelmişti. O ay gibi beyaz yüzünü sevdiğim, canımın içi, gönülden sözlüm gelmişti. Ayağa kalkıp ona sımsıkı sarıldım. Tek söyleyebildiğim, “Tolga babam, babam iyileşecek değil mi?” oldu.

“Söz veriyorum Dilaram iyileşecek. Yüzüklerimizi o takacak, söz.”

Dilara başını anı defterinden kaldırdı. Parmağındaki yüzük o an dikkatimi çekmişti. Babası iyileşir iyileşmez demek nişanları olmuştu. Benden bir yorum beklermişçesine yüzüme baktı. Ben konuşmayınca sessizliği o bozdu.

“Ne düşünüyorsunuz Fırat Hocam?”

Odamda ikimizde ağlamaklı gözlerle birbirimize baktık. Öylesine değildi bakışlarımız. Sözsüzdü belki ama bir anlamı vardı.

“Peki, Dilara tüm bunları neden benimle paylaştın?”

“Bu pandemi benden ne kadar şey aldıysa, bir o kadar da şey öğretti Fırat hocam. Sayesinde hasta olmadan odasına kapananı da gördüm, hasta olduğu halde sokak sokak gezeni de. Sizin iyi bir dinleyici olduğunuzu biliyorum. Aynı zamanda iyi bir yazar. Hem: “Damdan düşen, damdan düşenin halini bilir,” derler. Siz babanızı çok yeni kaybettiniz. Ben bu süreçte yaşadıklarımı düşündükçe sizin durumunuzu sadece tahmin edebiliyorum. Sonuçta aynı gemideyiz. Yaşadıklarımızı herkes bilirse belki bazı şeyler farklı olur. Hem belki de birilerinin keşke demelerini duymayız hiç?”

Ne demeye çalıştığını anlamıştım. Hikâyesini benim gibi herkesin bilmesini istiyordu. İki ay boyunca hastane odasına hapsoluşunu. Yoğun bakımda gördüğü onca ölümü. Babasının durumunu. Onu yaşatabilmek için yoğun bakımdaki başka bir hastanın ölümünü beklemesini...

Saklamaya çalışmadan ağlayarak yanıma geldi. Aynı duyguları en derinden yaşayan iki kişi ama tek yürek birbirimize sımsıkı sarıldık. Kulağımda çınlayan son cümlesiydi: “Belki de birilerinin keşke demelerini duymayız hiç.”

Murat S. ARSLANTÜRK

UMUT

Öğleden sonra ağırlı bir uykudan uyanan Doktor Samet Arslan, mutfağa geçip bir kahve koyarken gelen mesajlara baktı. Uzakdoğu kökenli olduğu belirlenen bir salgının giderek ciddiyet kazandığı ve bazı tedbirlerin alınacağını haber veren meslektaşlarının yazdıklarını sıkıntıyla okudu.

Kahvesini içerken asistanını arayıp, gece nöbetinde kalbine müdahale ederek yoğun bakıma sevk ettikleri amcaı, bacaklarına kaynar su döküldüğü için yaralanan ve yanık ünitesine yatırdıkları çocuğu ve midesini ilaçlarla doldurup canına kıymak isterken zamanında davranıp midesini yıkayarak kurtardıktan sonra servise aldıkları genç kızı sordu. Üçünün de iyi olduğunu öğrenip bir ağrı kesici içtikten sonra iştahsızca dolabı açmışken telefonu çaldı. Arayan karısıydı. Sesindeki heyecanı gizlemeden konuşan Sura, bankadaki mesaisi biter bitmez eve geleceğini ve Samet'e muhteşem bir haber vereceğini müjdeledi.

Alacağı haberi az çok tahmin eden Samet mahcubiyetle; "Güzel de, akşam nöbetim var" dedi.

Sura kısa bir sessizlikten sonra; "Bu gece gitme o zaman. Hallet bir şekilde" dedi ve telefonu kapattı. Doktor Samet yemeğini isteksizce yedikten sonra geçmeyen baş ağrısı için bir hap daha aldıktan sonra yıkandı ve tertemiz giyindi. Sura için 'Hayatım, gitmek zorundayım. Seni seviyorum' diye yazdığı kısa notu masanın üzerine bırakıp evden çıktı.

Eve heyecanla ve elinde bir kutlama pastasıyla girip; 'Ben geldim!' diye seslenen Sura, sessiz salondaki masada

duran notu görünce duruldu ve omuzları düştü. Samet'in neredeyse üç yıldır bitmek tükenmek bilmeyen nöbetlerinden, ek görevlendirmelerinden, son dakikada çıkan hastane işleri nedeniyle iptal ettikleri tatillerden, seminerlerinden ve raflar dolusu kitapların arasına gömülüp yitip giden günlerinden ötürü doyasya yaşayamadıkları evlilikleri için hayıflandı. Elini karnına götürüp okşayarak bir geceyi, üstelik böyle bir geceyi daha yalnız geçireceği için üzüntüyle balkona çıktı.

Samet servisteki eksik malzemelerin gerginliğini atlatmışken hasta yakınlarıyla yaşanan bir arbedeyi geride bırakıp iki hastasını entübe etti. Bir hastasının bacak kırığını alçıya aldı. Bir çocuğun soluk borusuna kaçan atacı çıkardıktan sonra bilgisayardan veri girişlerini yaparken gelen trafik kazası yaralılarına müdahale etti. İlaç sıçrayıp kirlenen önlüğünü dahi değiştiremeden hastane polisinin hazırladığı evrakları imzaladığı sıra Sura'yla yazıştı, özürler diledi. Karton bardakta soğuyan çayını yudumlarken hakkındaki bir hasta şikâyetine savunma yazdı ve gece sabaha doğru dönerken gelen bir bıçakla yaralama vakasının dikişlerini attığı sıra iyice yorgun düştüğünü fark etti.

Cumartesi sabahının nispeten sessiz sokaklarına güneş düşüp etrafta çöpçülerin, kedilerin ve güvercinlerin gezindiği şehirde serin bir gün daha başlarken hastaneden çıkan Samet, bulabildiği ilk açık çiçekçiden bir demet papatya alıp eve gitti.

Sura'nın uyuduğunu bilerek kapıyı sessizce açtı ve usul adımlarla banyoya geçip yıkandıktan sonra giyinirken Sura uyandı. Kocasının gözlerindeki halkalı yorgunluğu görüp kalkan kadın, Samet'in sabaha kadar beyaz ışıklar altında durmadan çalışan ve eldiven pudrası yüzünden tahriş olmuş ellerini tutup sevgiyle sarıldı.

Birbirlerine 'Sonsuza kadar Evet!' demelerinden sonra geçen üç yılın sonunda, nihayet o sabah kahvaltıda üç

kişiydiler. Samet yaklaşık bir yıldır takip ettikleri gebelik tedavisinin olumlu sonuçlandığına dair müjdeyi veren Sura'nın al yanaklarından öperken, meslektaşının yolladığı son tahlillere ve raporlara bakıyordu.

Altıncı haftası dolan bebek sağlıklı görünüyor, hamileliğin görünmez elbisesini giymiş olan Sura'nın sevincine ve Samet'in baba olma heyecanına, vazodaki beyaz papatyalar şahitlik ediyordu. Kısa bir sessizlikten sonra kahvaltıyı toplamakta olan Sura ağzındaki baklayı çıkardı. "Artık istifa edeceksin, değil mi? Sadece gündüzleri mesai yapacağın özel bir hastaneye geçersin bence..." Daha önce de defalarca dile getirip razı edemediği Samet'in gözlerine bakarak devam etti; " Bu dönemde yanımda olmanı ve sadece benimle ilgilenmeni istiyorum' Samet arkasına yaslanıp başını hafifçe yana eğince, Sura ısrarla devam etti: " Zaten şu özel hastanenin teklifi geçerli değil mi hala? Hem daha rahat hem de maaşı daha yüksek?" Samet'in karşı koyacak ve daha önceki konuşmalarındaki gibi hastaneyi ve mesai arkadaşlarını sevdiğini, sadece özel hastane hastalarına değil tüm halka hizmet etmek istediğini, daha yüksek maaş ya da daha iyi olanaklar yüzünden devlet hastanesinden ayrılan meslektaşları nedeniyle hekim sıkıntısı çektiklerini ifade edecek mecali kalmamıştı. İçinden gelmese de; "Sarırmı haklısın. Bu kez direnemeyeceğim ve yarın istifamı vereceğim" der demez, Sura elindekileri tezgâha bıraktığı gibi Samet'in boynuna sarıldı. Mutlu çift o güzel Cumartesi gününü dışarıda kısa bir yürüyüş ve alışveriş sonrası evde geçirirken, haber bültenlerinde son dakika gelişmesi olarak Dünya Sağlık Örgütü'nün pandemi ilanı veriliyordu. Doktor Samet'i ilk arayan annesi Hafize Hanım oldu. Samet son haftalarda takip ettiği kadarıyla durumu izah ederken, ekranlara çıkan uzmanlar salgının ciddiyeti konusunda ikazlarda bulunuyordu.

Samet fakülteden birkaç bulaşıcı hastalıklar uzmanı meslektaşıyla telefonlaştıktan sonra meseleyi daha detaylı

olarak kavradı. Zaten yıllar önce henüz son sınıf öğrencisiyken tanıklık ettiği SARS salgınına benzeyen durumun, önemli tedbirler alınmaması halinde korkunç sonuçlara yol açabileceğini biliyordu.

Sura telefonundan hamilelik makaleleri, bebek odası takımları ve kıyafetleri bakarken, Samet Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan şehrinden gelen görüntüleri izliyordu. Aklının bir yanında eşinin tatlı telaşı ve kendilerini bekleyen yeni hayat, diğer yanında ise salgının muhtemel süreçleri ve tıp camiasında yaşanacak zorluklar vardı.

Tam da böyle bir zamanda istifa edecek olmasının ağırlığı göğsüne binmişken, telefonuna arka arkaya mesajlar düştü. İdareden gelen bildirimlere göre hastane teyakkuza geçmiş, nöbetler ve mesailer yoğunlaşmış ve tüm hekimlerden azami hassasiyet ve fedakârlık bekleniyordu.

Haftanın ilk günü Sura bankanın genel müdürlüğüne ücretsiz izin dilekçesini yollamışken, Samet başhekimlikte yoğun bir tartışma yaşıyordu. Hem arkadaşları hem de başhekim kendisine ihtiyaç duyduklarını, salgın koşullarında gitmesinin ahlaki olmayacağını, bir kaç ay daha sabrettikten sonra istifa ederse anlayışla karşılayacaklarını anlatıyorlardı. Samet'in düşünceli haline bakan başhekim, bölgedeki ileri yaş nüfusu ve kronik hasta oranlarını vurgulayarak ricasını yineledi. Söze giren meslektaş Dr. Umut odadaki herkesi duygulandıran bir öneride bulunarak, Samet'in bütün gece nöbetlerini devralabileceğini söyledi. Hem hastanedeki en genç hekim, hem de bekâr olması nedeniyle zorlanmayacağını ve böyle bir zamanda elinden geleni yapmak istediğini içtenlikle söylerken Samet'in omzuna dokunup; "Zaman dayanışma zamanı" dedi.

Samet o akşam Sura'ya durumu anlatıp istifa edemediğini fakat artık gece nöbetleri tutmayacağını söyledi. Hamile kadın biraz buruk da olsa kocasına hak verdi. Hiç olmazsa geceleri yalnız kalmayacağını sevinciyle avundu.

Ve ertesi günden itibaren gün be gün artmaya başlayan vakalarla birlikte salgın ölümcül sonuçlarını gösterirken, Samet ve Sura için yeni bir hayat başladı.

Hastanedeki yeni düzenlemeye göre servislerin büyük çoğunluğu Pandemi vakalarına tahsis edilmişti. Aciliyeti olmayan bütün ameliyatlar ertelenmiş, günlük muayeneler seyreltilerek bütün sağlık kuvvetleri yoğun bakım servisine kaydırılmıştı.

Günden güne artan sayıda gelen hastaların belirtileri dikkatle tahlil ediliyor, teşhis için numuneler alınıyor, hastaların yalıtımı için oluşturulan birimler harekete geçip idareyle eş zamanlı olarak çalışıyor ve tedaviye alınan hastalar için yoğun bir bakım protokolü uygulanıyordu. Salgına neden olan virüsün Korona virüs ailesinden olduğu, COVID-19 ismi verildiği, herhangi bir kesin tedavisinin bulunmadığı, hastalık belirtilerinde koku ve tat duygusundaki kayıpla birlikte yüksek ateş, öksürük, nefes darlığı ve halsizlik şikâyetlerinin olduğu öğrenilmişti. Virüse tabi olan kişiler bir kaç gün içinde bu belirtileri gösterdikten sonra nefes alamaz hale geliyor ve bütün yoğun müdahalelerine rağmen boğularak can veriyorlardı.

Dr. Samet ve Dr. Umut'la birlikte altı hekim, yoğun bakım servisinde görevliydi. Virüsün bulaşma düzeyindeki olağandışı yükseklik nedeniyle bütün gün maskeler, şeffaf başlıklar, eldivenler ve önlük üstü koruyucu kıyafetlerle çalışıyorlardı.

Her yaşta hastanın tedaviye alındığı yoğun bakım ünitelerinde, hastaların nefes alıp vermelerini sağlamak için soluk borularına tutturdıkları hortumlar ve damar yolundan verilen çeşitli ilaçlarla, neredeyse hiç ara vermeden çalışıyorlardı. Onlar içeride insanüstü bir gayretle savaşıırken, devlet de görülmemiş önlemleri hayata geçiriyor ve insanların birbirleriyle temas etmemesi için bütün bir hayatı yavaşlatıyordu. Kapanan mağazalar, dükkânlar, seyren

otobüs seferleri, masaları toplanmış lokantalar ve kafeler şehri siyah-beyaz bir fotoğrafa dönüştürürken, dünyanın en gelişmiş ülkelerinden bile korkunç manzaralar televizyon ekranlarına düşüyor, insanlığın tamamına adeta savaş açmış olan bu virüs yüzünden binlerce insan hayatını kaybediyordu.

Samet sabahın ilk saatlerinde hastaneye gidiyor, dikkatle giyinip bütün sıhhi önlemleri aldıktan sonra yoğun bakım servisindeki görevine başlıyor, bir yandan planlanmış tedavileri uygularken diğer yandan durumu kritik olan hastaların kurtarılabilmesi için olağanüstü gayret sarf ediyordu. Virüsün bulaşma hızı ve etkisi öyle yüksekti ki, hastaneye her gün yüzlerce insan başvuruyor, boş yatak bulmakta zorlanan Samet ve ekip arkadaşları diğer servislerden yataklar taşıyıp odalara teçhizat ve oksijen sistemleri kuruyor ve hastanede temizlik çalışanlarından başhekimliğe kadar herkes var gücüyle mücadele veriyordu. Akşam olduğunda terden sıırsıklam ıslanmış üstünü değiştirip uyuşmuş ellerini ve maskenin mosmor ettiği yüzünü yıkadıktan sonra nöbeti arkadaşlarına devreden Samet her yanında ağırlarla eve gidiyor ve artık karnı iyice belirginleşip doğurmasına bir kaç ay kalan karısına kavuşuyordu.

Gece bulantıları, baş dönmeleri, kokulardan tikslenme ve salgının yarattığı kaygıyla hassaslaşan Sura, bölünmüş uykular ve iştahsızlık haliyle zor günler geçiriyor fakat yine de Samet ve tüm hekimlerin verdiği insanüstü mücadeleyle parlayacak bir umut ışığına inanıyordu. Samet'in yoğunlukla maruz kaldığı virüs yüzünden temkinli davranması, Sura'ya sıkıca sarılmaktan bile uzak durması ve evin içinde dahi mesafeli oturmaları, genç anne adayını üzüyordu. Üstelik dip köşe her yerdeki temizlik sıvılarının kokuları, maskeler ve bağıışıklığa destek olan ilaç kutuları yüzünden heyecanlı ve keyifli bir gebelik dönemi geçiremeyen Sura, kısıtlamalar yüzünden dışarı çıkıp yürüyüş de yapamadığı için oldukça zorlanıyordu. Belli etmese de Samet'in başına bir şey gelmesinden ölesiye korkuyor, her gün hayatını

kaybeden hemşireleri ve hekimleri duydukça karamsarlaşıyor ve imkân olsa bir bencillik yapıp, kocasına mesleği bırakmasını teklif etmeyi bile düşünüyordu. Dr. Samet karısının hem gebelik hem de salgın yüzünden oldukça zor günler geçirdiğini görüyor ve hem bir koca hem de hekim olarak tedbirli, hassas, anlayışlı ve fedakârca davranıyordu.

Mesela bir gece Sura'nın canı çikolatalı bir tatlı çekmişti fakat kısıtlamalar nedeniyle her yer kapalıydı.

Tatlı diye sayıklayarak uykuya dalan karısının yanında usulca kalkan Samet, evdeki malzemeler ve internetten bulunduğu bir tarifile acemice de olsa çikolata soslu bir tatlı pişirmiş ve sabaha karşı çikolata kokularıyla yatağından kalkan Sura çok mutlu olmuştu.

Haftaların birbirini kovalayıp ve salgının zirve yaptığı günlerden birinde, serviste bir hastanın entübe edilmesiyle uğraşan Dr. Samet'e yaklaşan yardımcısı, Sura hanımın acil telefon beklediğini söyledi. Hastasının işlemini tamamladıktan sonra servisten çıkıp koridorda karısını arayan Samet, duyduklarıyla kıpkırmızı halde hemen Acil Servis'e inip bir cankurtaran eşliğinde eve gitti. Sura sabahtan beri yoğun ateş ve öksürükle boğuşmaktaydı. Saatlerdir Samet'e ulaşamamış, iki kez kusmuş ve halsiz düşmüşken, nihayet kocasına haber verebilmişti. Cankurtaran personelleri ve Samet, Sura'yı aldıkları gibi hastaneye getirip yoğun bakım servisine yatırdılar. İlk yapılan tahliller ve görüntüleme sonuçları, Sura'ya virüs bulaştığını gösteriyordu. Oksijen desteği verilip ateşinin düşürülmesi için ilaç tedavisine başlanan kadının gebe olması durumu zorlaştırırken, karısının halsiz, renksiz ve ter içindeki durumunu gören Dr. Samet, soğukkanlılığını yitirmese de endişeleniyordu. Durumdan haberdar olan başhekim ve diğer hekimler koridorda Samet'i görüp Sura'yla ilgili bilgi aldıktan sonra aralarında konuşarak, meslektaşlarının her zamankinden daha fazla desteğe ihtiyacı olduğu konusunda anlaştılar.

Akşama doğru hastanedeki genel tablo iyi değildi çünkü hasta yükü çoğalıyor ve artık boş yatak bulmak imkânsız hale geliyordu. Diğer yandan servis hemşireleri Sura'nın ateşini düşürmekte zorlanıyor ve kanındaki oksijen seviyesindeki istikrarsızlığı gördükçe, anne kadar bebek için de endişeleniyorlardı. Dr. Samet'in yorgunluğu her halinden belli oluyor ve eşiyle olduğu gibi tüm diğer hastalarla da eşiymiş gibi cansiperane ilgilenmesi, servis çalışanlarını sessiz sedasız ağlatıyordu.

Gündüz mesaisi bitip gece nöbetçileri geldiğinde, Dr. Umut hem servisin genel bilgilendirmesini hem de Sura'nın son durumuna dair malumatı edindikten sonra hazırlanıp Samet'i kenara çekti. Evden gelmiş olmasına rağmen yorgun gözükken Umut, Samet'e artık gidip dinlenmesini, bir kaç saat de olsa uyuyarak enerjisini toplayıp, ertesi güne dinç bir halde gelmesini gerektiğini söyledi. Gözleri kan çanağına dönmüş olan Samet Sura'nın başucunda bir müddet soluklandıktan sonra eve gidip biraz istirahat etmeye ve gece ilerlerken tekrar hastaneye gelmeye karar verdi.

Bütün yükü Dr. Umut'a ve mesai arkadaşlarına isteksizce bıraktıktan sonra çıktı ve evlerine gitti.

Banyosunu olup bir şeyler yedikten sonra uzanıp uymaya çalıştı ancak gözüne uyku girmiyordu. Yatakta bir sağa bir sola dönerken zihninde nefes almakta zorlanan hastalar, yakınlarının vefat haberlerini duyunca feryat figan eden hasta yakınları ve Sura'nın solgun yüzü, hırıltılı nefesi ve terlemiş avuçları geliyordu. Yatmadan önce aldığı sakinleştiricinin etkisiyle bir ara dalar gibi olmuşken göz kapakları iyice ağırlaştı ve uyuyakaldı.

Hastanedeki olağandışı yoğunlukta ve yığınla kalabalık arasında çırpınan doktorlar ve hemşireler, beyaz ışıklar altında oradan oraya koşturuyor, laboratuvarlar aralıksız çalışıyor, koridorlarda sedyeler gidip geliyor, servislerden

cihaz sesleri yükseliyor ve bir can kurtarmak için bin can seferber oluyordu. Bir ara fırsat bulup Sura'yı görmek isteyen Dr. Umut, hasta tabelasındaki son bulguları ve tedavileri okurken kadının uyandığını gördü. Hemen yanaşıp durumunun iyi olduğunu, daha da iyiye gideceğini söyleyerek teskin ederken, Sura burnundaki oksijen hortumunu güçsüzce çekip çıkararak kocasını sordu. Umut Samet'in de iyi olduğunu ve onu eve gönderdiğini söyleyince, rahatlayan kadın arkasına yaslandı. Aylardır kocasının gece mesaisini yükünü çekip kaç kez hastaneden erken çıkmasına ve bazen hafta sonu mesailerini de idare etmesine minnet duyduğu Umut'a bakarak gözlerini kapatırken, genç doktor hastasına pozisyon verdikten sonra yanından ayrıldı.

***

2021 yılının güneşli bir yaz gününde hastane bahçesinde toplanan çalışanlar, bembeyaz örtüler serilmiş masalarındaki ev yapımı çörekler ve kekler eşliğinde gülümserken, kocasının kolunda girmiş olan Sura kucağındaki bebeğiyle önündeki pastaya doğru eğilip üzerindeki iki muma üfleterek söndürdü. Alkışlar eşliğinde kocası Samet'e sarıldıktan sonra tebrikler bitip herkes başını sessizlikle öne eğdiğinde, "Bebeğimizin ikinci yaş günündeki bu güzel kutlama için hepinize teşekkür ederiz" dedi.

Dr. Samet ellerini önlerinde kavuşturup mahcup duran mesai arkadaşlarına, hekimlere, hemşirelere, idari, temizlik ve güvenlik çalışanlarına baktı. Üzgün bir tavırla; " Bugün aramızda olmayan kıymetli meslektaşım ve dostum Dr. Umut Baykal, değerli hemşirelerimiz Güzide, Sanem ve Zeynep ve emekçi abimiz, cankurtaran şoförümüz Osman bey için hepinizi bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum" dedi.

Annesi Sura'nın kucağındaki Umut bebek boynundaki oyuncak stetoskopun ucunu minik elleriyle tutarken, çıt çıkmayan bahçedeki hastanenin çatısından, ümide doğru kanat çırpın bir kaç güvercin havalandı.

Dilara TUNCER

...

Her gün, haline gülünecek bir filyasyon çalışanı oldum çıktım. Doktorum ve ben çalıştığımız zaman diliminde kurumu kahkahaya boğacak bir olay illaki yaşıyoruz. Hastalarımız halsiz ve stresli oldukları için empatik bir iletişim içerisinde onlarla anlaşmaya çalışıyoruz. " Bu hastalık bulaşıcı mı ?" diye soran mı dersiniz, "Biraz erken gelebilir misiniz? Ben işe gideceğim diyen mi dersiniz? " Gelirken bir kuru ekmek getirmediğiniz mi ?" diye soran mı? Hastalarımızla iletişimimizde zaman zaman böyle trajikomik durumlarla karşılaşabiliyoruz. Önce telefonda adres teyiti yaptığımız için bazen testlerinin pozitif olduğunu da bizden öğrenebiliyorlar.

Bir sabah 54 yaşında testi pozitif çıkan Durmuş adında bir hastayı aradım. "Beyefendi testiniz pozitif çıkmış çok geçmiş olsun size ilaç getireceğiz" dediğim de Bana " Apla yav bu ikinci oluyor benim. Yine mi hanımdan uzak duracağız" dedi. "Üzgünüm beyefendi" diyebildim sadece. Şivesinden tahmin ettiğime göre hasta kesin bizim oralıydı. Bir hafta sonra aynı adamın eşinin testi pozitif çıktı. Yine benim olduğum ekibe denk geldiler Eşine de ilaç bırakmaya gittik. Kapıyı beraber açtılar. Hanımefendinin ilacını verdikten sonra Durmuş Bey "Ne yaptım ne ettim avradı da pozitif ettim. " dedi bana gülerek. Bir beş saniye bir şey diyemedim. Gözüm Durmuş amcadaydı. Çünkü eli eşinin omzunda saçlarıyla oynuyordu. Eşine çok değer veren bir beyefendi olduğu her halinden belliydi. Arkalarında da kahvaltı masaları duruyordu. Ama maalesef elimde olmadan Durmuş amcamın hevesini kırmak zorunda kaldım. "Bu şekilde durmuyoruz yalnız sarmaş dolaş. Pozitif

de olsak ayrı ayrı odalarda durmamız gerekiyor. Mesafemizi korumamız gerekiyor. Bu şekilde virüs yükünü artırabilirsiniz. Biriniz kötüyse diğer iyi olan kişiyi etkileyebilir” dediğimde. Durmuş amcanın birdenbire “Yapma yav yiter öleceksek beraber ölürük ” diyerek kapıyı suratıma çarptığını hiç unutamıyorum. Hep gülümseyerek hatırladığım hastalarımızdan biriydi. Allah herkese Durmuş amca gibi sevgi dolu bir eş nasip etsin.

Ben biraz kilo problemi olan bir kıyım. Çocukluğumdan beri hep topıktım. Kaç kere tulumumun arkadan patladığını sayamadım bile. Bunun için kurumumdaki diyetisyene danışarak 8 kilo verdim bir ayda. Artık L beden tulum giyebiliyordum.

Bir gün üç çocuğı olan pozitif bir çiftte ilaç bırakmaya gittik. Kapılarına geldiğimde kapıyı açan en küçük çocukları beni beyaz tulumla gördüğünde büyük bir heyecanla içeri koşup annesine “Anne kutup ayısı geldi! ” dedi. O an emin olun yutkunamadım. Kapıya çıkan kadın, ilacı verirken sesimin titrediğinden anladı herhalde “Hanımefendi lütfen kusura bakmayın oğlum belgesel izliyordu oradan yeni öğrendi kutup ayılarını size böyle bir şaka yaptığı için özür diledim ” dedi. “ Yok” dedim “ Ne kusuru geçmiş olsun ” diyerek işlemlerini hallettim. Astronot, Uzaylı Zekiye geldi dediklerine şahit olmuştum, ama kutup ayısı beni baya bir düşündürdü. Demek ki S beden tulumu girmek için baya çabalıamam şart.

Bizi çaya, kahveye çağırın hastalara da ben hastayım doğrusu. Milletimizin misafirperver tavırlarını anlatmama gerek yok herhalde. Ama bir tanesi vardı ki o teyzeyi hiç unutamam. Testi pozitif çıkmış bir hanımefendinin adres teyiti için telefonda konuşurken benden evdeki temaslıları için numune istedi. “Tabi ki biz gelip yapacağız zaten” dedim. “Eşim onkoloji hastası doktor son günlerini evde geçirmesi gerektiğini söyledi eve getirdik ben test yapılmasını istiyorum. Anlıyorsunuz beni değil mi?”

diyerek ağlamaya başladı. Gözlerim doldu o sırada. Eşini kaybetme korkusuyla ağlayan kadına "Merak etmeyin tabi ki yaparız." dedim buruk sesimle. Sahaya çıktık. Evlerine gittik. Kapıya hanımefendinin kızı çıktı." Babam biraz zor yürüyor sizi bekleteceğim, içeri girmenize gerek yok. Kapıya kadar gelebilir." dedi ve babasını kollarından tutarak getirdi. Aman Allah'ım adam öyle bir haldeydi ki. Yorgun, bitkin, zor nefes alıyordu. Ağız burun sürüntüsünden sonra yaşlı amcanın bana olan duası, gözlerimi doldurmaya yetti. Bunları yazarken bile gözyaşlarımı tutamıyorum. Oturduğu taburede gözlerimin içine bakarak " Allahtan ve ailemden başka güvendiğim tek şey sizler oldunuz. Kapıma gelip evimde hizmet bile veriyorsunuz. Siz ne büyük insanlarsınız Siz beyaz meleklerin hakkı ödenmez. Sizin değerinizi ben bu kanser teşhisi konulduğundan beri daha iyi anladım. Bu millet de corona virüs süreci olduğundan beri anladı. Benim yolum buraya kadarmış Rabbimin takdiri bu. Öleceğimi biliyorum. Hakkım sizin gibi sağlıkçılara helal olsun Allah sizden razı olsun" dedi. Gözyaşlarımı tutmak için verdiğim çabayı anlatamam. İçimden "Umarım buğulaşan gözlüğümden görünmüyordur." diyerek hastamıza " Allah sizden de razı olsun çok geçmiş olsun" diyerek ayrıldım oradan. Söyledikleri yüreğime öyle bir dokunmuştu ki gözyaşlarım sel oldu. Arabaya bindim kendimi sakinleştirmeye çalıştım. Çünkü birazdan başka bir hastaya gidecektim ve beni bu halde görmemeleri gerekiyordu. Biraz uzun sürse de bu durum çabalarımın sonu oldu diğer hastanın kapısına geldim. O da ne! Kapı açılır açılmaz kendimi tanıtamadan ağlamaya başladım. Ev bireyleri tek tek kapıya çıkıp " İyi misiniz? Ne oldu?" diyorlardı, hep bir ağızdan. Bir başladı mı susamayan ben ağlayarak cevap veriyordum. " Çok özür dilerim. Kapınıza böyle gelmemem gerekiyordu. Sizinle hiç ilgisi yok. Lütfen kusura bakmayın. Kendimi tutamadım" dedim. Evin annesi yaşlı teyzemin beni kolumdan bir tutuşu vardı. Kendisi temaslı olduğu için ani bir hareketle hemen geri çekildim. Bana doğru eğilip fısıldayarak "Vay kuzum çok mu yoruluyorsunuz? Gel içerde azıcık so-

luklan bilirler mi senin bir evde dinlendiğini? ”dedi. Kadının oğlu ”Oldu olacak tarhana çorbamız vardı. Ondan da ikram edelim anne. Testi pozitif olan var bizim evimizde hatırlatırım.” dedi Başladık hepimiz gülmeye. Bütün hüznümü o tatlış aile unutturdu bana. ”Yorulmuş kız besbelli siz ne vicdansızsınız” dedi çocuklarına teyzem. Onlar da ” Anne ya” diyerek kahkaha halinde sorduklarını cevaplıyorlardı. Onay kodlarını alırken benim gülümsemem için uğraşları, aslında sırtıtmama rağmen beni daha fazla duygulandırıyor- du. İşimiz biterken, O tonton teyzem hala bana ”Tabure veriyim bari kapı eşiğinde burada oturalım. Su veriyim pet şişede açılmamış var. Ne olmuş içsen” diyerek hala benim için çabalıyordu.

İyi ki böyle bir millet için hizmet ediyorum ben diyorum hemen hemen her hastamda.

Şehit Öğretmen Mehmet Fidan Ortaokulu’nda okuyan Pelin diye bir öğrenciden aldığım mektupta şöyle diyordu: ”Ülke olarak sayısızca insanımız, komşularımız hatta akrabalarımız vefat etti. Anladım ki bir şey atlamışız. Güvendiğimiz birileri varmış. Sizler gibi. Ya Siz olmasanız? En ufak bir yerimiz incindiğinde kime koşardık? Hep olun inşallah. İyi ki varsınız. Bu kalp Seni Unutur mu? Şarkısını bütün sağlık çalışanlarına armağan ediyorum. ” Ya Siz Olmasaydınız? Başlığı altında okuduğum bu mektuptan beri sahaya çıktığımız zaman çalıştığım doktorum ve şoför abilerimle birlikte bu şarkıyı dinliyoruz biz.

Çalışma hayatım boyunca işini hep severek yapan birisi oldum. Fakat bu kutsal görev bambaşkaydı benim için. Önce bilinmezliklerle dolu pandemi sürecine korku ve kaygı ile başladık. Sonra Ağustos’un sıcağında, aralığın soğukunda, gece gündüz, beyazlar içindeki garip kıyafetimizle tüm şehri karış karış dolaştık. Hiç görmediğimiz sokaklara bakış açımız değişti. Apartman isimlerine kadar ezberledik. Ve çocuklarımıza anlatacağımız çok güzel anılar biriktirdik. En önemlisi de bu görevi hakkıyla verirken, sevdiklerimizden

ayrı kaldık. Her anlamda çok yorulsak da biz üzerimize düşeni yaptık ve "Olsun Allah devletimize zeval vermesin." dedik.

Ben anne mesleğini aldım. Annem 31 yıllık çalışan bir hemşiredir. Kız kardeşim babam gibi polis memurudur. Babam 1992 yılında terör saldırısına uğrayıp, 8 kurşunla vurulmuş, gazi polistir. Kardeşlerim ve ben, vatan, bayrak aşkını ilk önce babamızdan ğrendik. Ve mrmz yettiğince bu millet için hizmet vermekten gurur duyacağız.

Saygılarımla.

Ayşegül ÜÇLER

COVID-19 SÜRECİM

İlk defa covid-19 servisi olarak hizmete başlayacağımız gün duygusal olarak çökmüş durumdaydım çünkü hemşirelik mesleğine başlayalı henüz 8 ay olmuştu ve servis işleyişine hakim olamadan hiç bilmediğim karşılaşmadığım ölümcül bir virüs ile karşı karşıya gelmiştim. Kendimi ve ailemi nasıl koruyacağıma net olarak karar verememişken damdan düşer gibi birdenbire 36 hasta ile karşılaştık ve 36 nefes alan, yaşayan, sevinen ve hüznlenen bireyler. Mesleğimizi icra ederken sempati değil empati kurmamızın bizim meslek grubu açısından daha verimli olduğunu biliyordum ve farkındaydım çünkü empati yerinde sempati kurmaya başladığımız an hasta mahremiyeti ve kendi öz saygımıza, etik ilkelerimize ihanet etmiş oluruz. Covid-19 sürecinde baktığımız hastaların çoğu 80 yaş üstü ve bakıma muhtaç bireylerdi eğer o yaş aralığında bireylerle empati kurmaya başlarsak iş hayatımızdaki soğukkanlılığı ve standart hemşirelik ölçütlerini göz ardı edeceğimiz durumlarla karşılaşabiliriz. Örneğin 82 yaşındaki Sami Bey'e Sami amca diye hitap etmeye başladığımız zaman karşımızdaki bireyin özlük haklarına, bir birey olma hakkına saldırıda bulunmuş olabiliriz. Hasta ile aramızda duygusal bağ oluştuğu zaman karşımızdaki bireyi "hastamız" olarak değil de bir yakınımızmış gibi görme eğilimimiz artar ve bu durum da istenmeyen sonuçları göz önüne serebilir. Covid-19 döneminde bu tarz hasta ve hemşire yaklaşımları daha büyük bir önem taşımaktadır çünkü biz servis veya yoğun bakım yatışı verilen hastalarımızın yanına bulaş riskini en aza indirmek amacıyla refakatçi kabul etmiyorduk. Hastanın tıbbi ve kişisel bakımı tamamen hemşireler olarak bizlere

kalıyordu sağlıklı ve objektif bir bakım sağlayabilmek adına hastalarla sempati değil empati kurmak daha iyi sonuçlar doğurmaktadır. Bu süreçte hemşireler olarak ciddi manada yorulduk, tükenmişlik sendromu belirtilerini yaşamaya başladık, hasta refakatçısı da bizdik hastanın tıbbi destek alacağı kişi de bizdik. Ve bizler de unutmayalım ki birer insanız robot değil gözlerimizin önünde aylarca baktığımız hastanın ölümüne, hiçbir müdahalede bulunmadan son nefeslerini vermesine şahit olduk. (Servis şartlarında entübasyon vb. uygulamaların yapılması çok zordu eğer yoğun bakım yeri yoksa veya sınırlı sayıda ise triaj sistemini kullanmak zorunda kalabiliyorduk). Servisteki ilk nöbet gecemde artık acilden yatışı yapılmış covid-19 pozitif veya covid-19 şüpheli hastaları almaya servis yatışlarını yapmaya başladık. Covid-19 süreci boyunca sayamayacağım sayıda hastam oldu ama beni ruhsal olarak derinden etkileyen düşüncelerime yön veren hastalarım hep hafızamın bir köşesinde yerlerini korurlar. İlk gece servise yatışı yapılan hastaların çoğu covid-19 şüpheliydi ve biz bu hastalar arasında çapraz bulaş riskini en aza indirmek amacıyla teker teker odalara yerleştirmeye çalıştık bu yüzden yorgunluktan bitap düştük. Tek kullanımlık önlük, N95 maske ve N95 maskenin üstüne tek kullanımlık cerrahi maske, koruyucu gözlükler, (o gözlükleri ve N95 maskeyi ömrümün sonuna kadar unutmayacağım çünkü her ikisinin de kullanımı aşırı derecede kötüydü, yüzünüzde morluklar oluşturuyordu N95 maskeler; gözlükler ise özellikle burun ve göz altılarınızda kırmızı derin çizgilerin oluşmasına sebep oluyordu.) tıbbi bone (saçımız veya türbanımız ile oluşabilecek bulaş riskini en aza indirmek amacıyla kullanıyorduk.),siperlikler ve pudralı eldivenler... Rahat ve engelsiz bir şekilde nefes almanın ne kadar lüks bir şey olduğunu düşünmeye başladım çünkü tüm o koruyucu ekipmanlar içerisinde özgürce nefes almak imkansızdı. O gece bir hastamız vardı 82 yaşında erkek hasta ismi Sami soyadını net hatırlamıyorum hatırlasam da yazmazdım zaten. Gece saat 02.00 civarında hastanın covid-19 testinin pozitif olduğunu Sağlık

Bakanlığı'nın sistemi üzerinden öğrendik. Hemşire odasında bundan sonra izleyeceğimiz yol haritası üzerinde konuşurken (ilk pozitif hastamızdı.) Sami Amca'nın(etik ilkelerine aykırı amca, dayı, hala, teyze vs. diye hitap etmek ama iki meslektaş olarak sohbet ettiğimizi varsayarsak küçük bir hataya izin verebiliriz.)kapıyı hafif aralık bırakıp bizi izlediğini gördüm çok duygulandım o an çünkü odada tek başına ve refakatçısı yoktu gün boyu kimse ile tek kelime bile konuşmamıştı ve bizi rahatsız etmemek adına sadece sessizce bakmayı tercih etmişti ama ben o gözlerin ardındaki hüznü ve yalnızlığı görebilmiştim özellikle de ne olacağının belirsizliğini. Maske takmanın en avantajlı tarafı benim için insanları daha net ve daha doğal olarak sadece gözlerine bakarak ve davranışlarına bakarak analiz ediyor olmamdı. İnsan davranışlarını gözlemlemeyi severim çünkü davranışlarımız bizlerin karakterleri hakkında, yaşam biçimlerimiz, eğitim biçimlerimiz ve hayata bakış açılarımız hakkında ipuçları verir. Sami Amca'nın gözlerindeki anlam; gözyaşı dökülmeden ağlamayı anlatıyordu, çaresizliği ve bilinmeyenin içindeki tek bir bilineni... o hafif aralık kapının ardından bakan sadece 82 yaşındaki bir hasta değildi 82 yıllık iyi veya kötü bir şekilde yaşanmış sayısız yıllardı karşımdaki sadece et ve kemikten oluşan gözler, eller değildi ki karşımda duran ruhu ile bedeni bütünleşmiş ama ruhu bedeninden önce yorulmuş bir yaşamdı. O an gidip sarılmak istedim ve beraber ağlamak, saatlerce konuşmak ve sorgulamak... Bir süre baktıktan sonra Sami amca geldiği gibi sessizce tekrar kapıyı kapatıp içeri girdi hiçbir şey söylemeden, durumu hakkında bilgi almak istemeden ve bilgi almaktan kaçınarak çünkü bir şeylerin olduğunun o da farkındaydı. Aradan birkaç gün geçtikten sonra Sami Amca'nın nefes alıp vermesi daha da zorlaştı, satürasyon dedğimiz kandaki oksijenlenme oranını gösteren değer %75 e kadar düştü. Normal bir bireyde bu değer %99 dur. Sami amcaya artık servis şartlarında bakım sağlayamayacaktık yoğun bakım şarttı. Ama vaka sayıları en üst düzeyleri görmeye başladığı için yoğun bakım yeri bulmak da güçtü en

sonunda 1. Basamak Kardiyoloji Yoğun Bakım yeri bulduk ve Sami Amca'yı transfer şartlarına uygun bir şekilde nakil etmeye karar verdik hastanın yakını olan kızına bilgi vermek için aradığımızda "Ben hastaneye gelemem virüsten korkuyorum babam size emanet yapacağım bir şey yok." diyerek telefonu sert bir şekilde tek kelime bile etmemize fırsat tanımadan saygı sınırlarını aşarak kapattı. Şaşırdık kaldık biz ondan bir şey istemedik sadece bilgilendirme amaçlı aramıştık ama o korku içinde panikleyerek kaçtı. Bu şekilde anne, baba, teyze vb. yakınlarının yatışı hastaneye yapıldıktan sonra iletişime geçmek istemeyen hatta hastası taburcu olduktan sonra hastayı evine almak istemeyen çok hasta yakını tanıdık. Kimi hasta kabullendi bu durumu sessiz sedasız sosyal hizmetlerle gitti kimisi ise bağırıp çağırdı "Emeklerimin karşılığı sokağa atılmak mıydı?" diye. Serviste bir pijaması bile olmayan içecek suyu olmayan kimsesiz veya yakını tarafından hastaneye getirildikten sonra tek başına bırakılan hastalar mı sabaha kadar sessizce ağlayan hastalar mı ölsem daha rahat ederim diye sitem eden yaşlı hastalar mı daha çok duygusal anlamda yordu beni bilemiyorum. Sami Amca'yı yoğun bakıma götürdükten sonra sessizce gülüp elini bana uzatması belki de onun teşekkür etme şekliydi. Bazı insanlar vardır hayatın omzuna yüklediği sorumluluklardan dolayı içine gömülürler Sami Amca da zor bir hayat yaşamıştı yüzündeki her çizgiden belliydi bu. Birkaç hafta sonra Sami Amca'nın solunum yetmezliği nedeni ile vefat ettiğini gördük ilanlarda. Sanki yıllardır tanıdığım biri vefat etmiş gibi derinden üzüldüm. Sami Amca benim covid-19'dan dolayı hayatını kaybeden ilk hastamdı, maalesef son hastamdı da demek isterdim ancak covid-19'dan dolayı onlarca ölüme, yaşamın bitimine tanık oldum ki anlatmaya kelimeler yetmez. Bu ve daha birçok zorluk ile karşılaştık covid-19 döneminde. 2.dalga ile baş etmek daha yorucuydu çünkü bu sefer servis olarak değil yoğun bakım olarak hizmet vermeye başlamıştık ve yatan hasta profilimizin yaş düzeyi ve sağlık durumu daha kötüydü maalesef. 36 hasta ve sadece 3 hemşire... Artık her nöbette

vefat eden hastalarımız ve geriye kalan bir umutsuzluk belirliyordu. Biraz da hasta odalarından sağlık profesyonelleri olarak işimizi bitirip çıktığımızda hastaların neler yaptığından bahsetmek istiyorum. Gözlemlediğim kadarıyla hastaların dış dünya ile tek iletişim kaynağı bizlerdik gün boyu bir oda içinde izole edildiğinizi ve bu sürecin en 5 gün olduğunu varsayarsak uzun ve psikolojik açıdan yıpratıcı bir süreç. Hastalarımın çoğu saçlarını taramaktan, kıyafetlerini değiştirmekten, dişlerini fırçalamaktan ve en basitinden suya dokunmaktan bile üşenir hale gelmişlerdi çoğu hastam sadece yemeğini yemek ve boşaltım ihtiyacını gidermek için yatağından çıkıyordu. 24 saat ve belki daha uzun süren yatağa bağımlılık, sürekli kullanılması gereken ilaçlar ve yalnızlık tüm bunlar tükenmiş, hayattan hiçbir beklentisi kalmayan, depresif birer hasta modelinin oluşmasına neden olmuştu. Bazı hastalar ruhsal dengelerini korumak amacıyla bu süreci yenilenme ve dinlenme aşaması olarak görüp kitap okumaya, film izlemeye ve inandıkları inancın gerektirdiği ibadetleri yapmaya özen göstererek geçirmişlerdi. Birkaç hastam ise penceresinden gün batımını izlemeyi, kuş seslerini dinlemeyi tercih etmişlerdi. Kimi ise sadece düşüncelere dalmaya geçmiş i ile hesaplaşmaya gönüllü olmuşlardı. Ama bütün hastalarımın kesinlikle ruhsal ve fiziksel dengelerini korumak için sevgiye ve ruhsal desteğe ihtiyacı vardı. Servis hemşireleri olarak profesyonel bir şekilde psikiyatrik desteğin verilme imkanının olup olmadığını araştırmaya başladık. Ancak hastane bünyesinde böyle bir imkanımızın olmadığını kavradık en sonunda çünkü bulaş riskinin çok yüksek olmasından dolayı minimum çalışan ile maximum verim almayı hedefledikleri için personel sıkıntısı vardı. Böylece kendi imkanlarımız ile hastalarla doğru iletişim yolunu bulmaya çalıştık ve dış dünya ile bağlantılarının devam etmesini gönüllü olarak üstlendik. Günü geldi iftar vakti olmasına rağmen orucumuzu açmadan önce kendi öz ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olan hastalarımızın beslenmesini sağladık, kişisel bakımlarını gerçekleştirdik. Covid-19 sürecinin duygusal

açıdan pek çok katkısı oldu bizlere. İnsan olduğumuzu ve her bireyin temel fiziksel ihtiyaçlarından sonra ruhsal ihtiyaçlarının hayati önem arz ettiğini bizzat tecrübe ettik. Bu süreç empati ve öngörü anlayışımızın gelişimine katkıda bulundu. Şu an acil serviste görevliyim ve halen covid-19 pozitif hastalarla ilgilenmekteyim. Mesleğimin gerektirdiği dikkat ve özeni elimden geldiğince vermekteyim.

Teşekkür beklemiyorum ancak mesleğimize ve tüm sağlık çalışanlarının emeklerine saygı duyulması gerektiği kanısındayım ve bütün meslektaşlarımı gönülden tebrik etmek isterim, iş hayatlarında başarılar diliyorum.

Hasibe GÜL

COVID -19'LA 24 SAAT

Dışarıda yoğun rahmet yağmurunun toprağa vuran mis kokusunu burnumda hissederken, huzur verecek sesini acilin korku endişe dolu bekleyişleri ve covitli hastaların inle-yişlerinden duyamıyordum. O gün 112 ile gelen hastaların sayısı ile sağanak yağmurunun damlaları birbiriyle yarış- yordu adeta.

65 - 70 yaşlarında bir teyzenin ambulansın içeri giren sedyesindeki öksürmekten nefes alamayan, narin yüzlü, solgun, hüznle etrafına bakan sevimli hastaya ilaştı gözüm. Önce ona koştum. Oksijen maskesini taktım kırmızı odaya henüz almıştım ki, bilmediğim belki de konuşamadığımız için hiç bir zaman anlayamayacağım bir hisle hastam elimi tuttu. Göz gözeydik. Bakışlarındaki umutsuzluk ve yardım çığlıklarını gözbebeklerinden tuttuğu elimin içinde hisleri- ni bana bir ayna misali yansıtmıştı. Kan alma ilaç verme derken beş dakikamız geçmişti. 6 .gün pozitif bir hastaydı. Oksijen düzeyi kritik düzeyde düşmeye devam ediyordu. Pembe teni soluklaşmaya, morarmaya başlamıştı.

"Korkma, korkma sakın ol ben yanındayım. Yavaş yavaş derin bir nefes al lütfen" diyebildim. Hastanın kötüleştiğini doktor beye henüz işaret etmiştim ki ! O an elimi sımsıkı sıcak tutan o elin buz gibi olduğunu hissettim. Hemen en- tübe ettik, aspire etmeye başladık. Fakat işe yaramıyordu. Sanki günlerce kanla beslenmişçesine, ciğerlerinden kanlı hava karbarcıkları boşalıyordu. Küçük bir organdan litre- lerce kanlı mayi akmaya devam etti. İçim ürperdi, ellerim titriyordu. Ayak parmak uçlarımdan başıma kadar soğuğu hissettim. Kış günü buz gibi suyun içine atlamış gibiydim.

Biraz daha, biraz daha önce gelebilseydi yaşama şansı olur muydu diye vicdanımla savaşıırken, içimi asıl acıtan şeyin, eşi ve çocuklarının da pozitif olduğu için, hasta yaşam savaşı verirken yanında olamayışları, belki de cenazesine bile gidemeyecek olmalarıydı. Onu evden çıkarken son kez gördüklerinin farkındalar mıydı acaba derken!

Yan sedyedeki, takmayın bu illeti buna diye arkadaşlarıma direnç gösteren, zaman zaman hakaret eden Mustafa amcanın sesi bir hayaletinki gibi odada yankılandı. Sedyeyi yumrukluyor, ayağa kalkıp gitmek istiyordu. Ben covit değilim, neden beni buraya getirdiniz? Astımım var benim, evden bile çıkmadım diye inkar ve feryat ediyor, maskeyle savaşıyordu. Fakat çekilen Akciğer tomografisi acı gerçeği ortaya çıkardı. Covit idi. Tedavisini yaptıktan sonra biraz rahatladı sakinleşti. Konsültasyonları neticesinde servise yatışına karar verildi. Uzun çabalarımız sonucu hastaneye yatmayı kabul etti.

Yanında 18-20 yaşlarında oğlu da vardı. Servise çıkan asansöre doğru ilerlerken oğlu cesur görünmeye çalışıyordu. Asansöre bindik, yüzü kireç gibi olmuştu, tüm vücudu titriyordu, gözleri kanlanmıştı. Birbirine bastırdığı dudakları hafiften seyirmeye başladı, titriyorlardı. Ağlamak istiyordu. Bu karanlık asansörde yıldızsız bir gökyüzünün boşluğunda gibiydik. Korku dolu gözlerle titreyen dudaklarından, hemşire abla babam iyileşir mi ? diyebildi. Sanki nefes almıyor, yaşamıyordu. Pişmanlık vardı yüzünde, yok olmak istiyor gibiydi.

Göz kenarlarından şakaklarına doğru inen gözyaşlarını görünce boğazım düğümlendi, karabasan basmış gibiydim. Konuşursam bende ağlayacaktım. Ona umutta olmak istiyordum. Derin bir nefes alıp omzuna dokundum. Mustafa amca çok güçlü, kendine çok iyi bakacak, yürüyerek çıkacak hastaneden diyebildim. Mustafa amcanın yüzüne bakarak, fakat Mustafa amca tepki bile vermedi, belki de gücü tükenmeye başlamıştı, kaygı ve endişe kaplamıştı

beynini, dördüncü evre kanser olduğunu ilk öğrenen hastalardaki umutsuz ifade vardı yüzünde. Umutsuz bakışları, suratına, yılların bıraktığı hayat çizgilerine de yansımıştı. Daha da derinleşmişlerdi, kendine olan inancı yok olmuştu sanki.

Bu kısacık zaman ona babasıyla geçirdiği eski zamanlara yolculuk yaptırdı. Onunla geçirdiği iyi ve güzel anıları canlandı belki de beyin mahsenin de çocukken beraber oynadıkları maçları, akşam yemeklerini, ailecek yapılan hafta sonu kahvaltılarını, tartışmalarını, şakalaşmalarını, belki de hiç birini bir daha yapamayacak olma ihtimalini, yok alan yaşanmışlıkları. Hastayı servise teslim ettim.

Nefes alamıyordum. Bu ortamdan bir an önce uzaklaşmak istiyordum. Duygu yoğunluğu yaşamıştım. Yangın merdivenlerine koştum. Gözyaşlarıma hakim olamadım. Haykira haykira ağlıyordum. Baba oğul yakınım değildi. Fakat beni oğlunun yüzünde gördüklerimdi etkileyen. Oysa ne kadar kolaydı maskeyi takmak, mesafeli olmak elini, yüzünü yıkamak. Onda gördüğüm böyle bir iç hesaplaşmaya şahit olmanın görüldüğü kadar kolay olmayışındı, geri dönülmez bir yolun sonuna gelmek, çıkmaz bir sokağın içinde sıkışıp kalmak gibiydi. En başa dönebilmek için babasının covid olmadan önceki zamanına nelerden vazgeçmezdi. Kim bilir!!! Beş on dakikalık yolculuk bir yıl gibi gelmişti bana, bir kahve aldım. Biraz mola verecektim ki!!!

Tedavi odasının önünden gürültü gelince, yüzümü kapıya doğru çevirdiğimde, üzerinde kirlenmiş pantolonu, topuğuna basılmış delik ayakkabıları ve ıslanmış ceketi ile bağıra çağıra içeri 112'yle her gününü nasıl hayatta kalacağını düşünerek geçirmekten kendini alkole adayan Nuri amca girdi. Haftada en az üç-dört kez gelir, defalarca düştüğü için kafasına, yüzüne koluna suture atardık. Kimsesi olmadığı için acilde sabahlardı. Çay, kahve, tost, çorba ısmarladım ona. Yanında hiç parası olmazdı, çok tanıdık bir simaydı, yedi yıldır akraba gibi olmuştuk onunla. Bu defa covidten

geldi. Çok şaşırmiştık. Ortama derin bir sessizlik çöküvermişti. Duvarları tekmeledi, biri yardım etsin diye bağııyordu, adeta boğazı parçalanırcasına. Korku panik, endişe yalnızlık vardı bu ifadelerde. Yüzündeki çizgiler, renkler karmakarışıkı. Kusmak istiyor gibiydi. Koyu gözleri kederli bakıyordu. Geriye doğru tökezledi. Korku dolu gözlerle bana baktı. Kalbim parçalandı adeta. Covid yetmiyormuş gibi birde tüberküloz eklenmişti hastalığına. Saatler ilerledikçe durumu kötüye gidiyordu. Ateşleniyor, ağrılarından iniliyordu. Bütün tedaviler planlanıp uygulandıktan sonra üçüncü basamak yoğun bakıma sevk edilmesi gerekiyordu. İşlemleri başlatıldı.

Sonraki birkaç saat oldukça bulanık geçti. Saatler gece yarısını çoktan geçmişti. Sabahın ilk ışıkları odayı aydınlatırken Nuri amca için boş bir yoğun bakım ünitesi bulamamıştık. Covit sanki o anki güçsüzlüğümüzden faydalanıyordu.

O şımarık ses tonuyla, ben acıktım dedi, yemeğini çabucak yedikten sonra su istedi. Ofisten iki tane su alıp verdim. İçti, samimi bir teşekkür etti. Tuvalete gitmek istedi ısrarla. Daha ben cevap vermeden ayağa kalkmıştı bile. Oksijen tüpüyle beraber tekerlekli sandalyeye oturttuk. Henüz tuvaletin köşesine bile varamamıştı. Personelin mavi kod diye haykırışı kulaklarımı çınlattı. İçim cız etti, hemen koştuk, kırmızı odaya aldık. Dakikalarca CPR yaptık.

Nuri amca nefes almıyor, hareket bile etmiyordu. Gücümüz tükenmişti, onunda enerjisi gitgide azalıyordu birkaç saniye sonrada tamamen durdu. Buna inanamıyordum. Az önce etrafına haykıran, dehşet saçan adamın yeşil ışığı sönmüştü. Sessizleşti, ardından karanlık tünelin derinliklerine kalbini gömüp teslim etmişti. Gözleri kapandı önce, vücudu gevşedi, son nefesini vermişti. Daha önce hiç ağlamadığım kadar ağladım o sabah. Hıçkırıklarım, ızdırabımı yansıtan yankıyla odayı sarmıştı. Gözyaşlarımı sildim. Başka zaman olsa utanırdım bu durumdan. Onu hayata döndürmek için her şeyi yaptığımdan eminim derdim. Ama o an

öyle hissedemiyordum. Her şeye rağmen onları kaybediyor oluşumuzda ki korku, soğuk bir çığ gibi sarmıştı bedenimi. Meslek hayatımın en travmatik gecesiydi. Sırtımızdaki ter, omuzlarımızdaki ve vicdanlarımızdaki acıyla birbirimize sarıldık. Peki ya diğerlerini ne bekliyordu? Normal bir günden çok fazla insan ölmüştü o gün. Çoğu acilde geçen meslek hayatımda, kazalar, doğal afetler sonucu kolu, kafası bacağı kopan, kırılanlar, atardamar kanamaları görmüştüm. Onların bir kısmı da ölmüştü fakat bu durum farklıydı. Ne kadar sürecekti? Ne zaman bitecekti? Bu bilinmezlik daha ürkütücü geliyordu insana.

Nöbetin başındaki neşemiz yerini acıya bıraktı. Onlar korkunç bir şekilde ölerken biz ertesi güne nasıl devam edecektik. Uyuyabilecek miydik! Çocuklarımıza sarılabilecek miydik! Annemize!!! Sadece camlarını açarak havalandıra bildiğimiz virüsle çepeçevre sarılmış kapalı bir kutunun içinde, yemek yiyip, uyumak zorunda kalarak ve onları kurtarmaya çalışırken, sarmaş dolaş olmak zorunluluğunda kaldıklarımızdan bize de bulaşmış mıydı? Kabus hala bitmemişti geçen yirmi dört saatlik zaman sonsuzluk gibi gelmişti.

Güneş doğdu sonunda. Pencereden içeri süzülen kasvetli grilik yerini dupduru bir maviliğe, yeni umutlara bıraktı kendini. Derin bir nefes aldım ondan. Yağmurdan kalan nemli bir rüzgar çarptı yüzüme. Biraz olsun canlandırdı beni.

Şu günlerdeki en önemli sorun, korku ve paniği yenmekle başlamalıydı, aşılanarak güçlendirilmeliydi. Benim 24 saatlik nöbetimin bittiği gün, hastalarımızın bazıları ya yaşam saatlerini kaybederek ya da kendi hayatları ve sevdiklerinin umutlarına çiçek olabilmek adına yeni başlıyordu, savaşmaya bu kısır döngü bitecek miydi.

Bütün bu yaşanmışlıklar; sağlığın, yaşamın, hijyenin, saygının ve huzurun değerini daha farklı algılamama,

kocaman mavi ağlayanların altından akan ve her damlasında bambaşka hayatların, bambaşka duyguların rengini taşıdığını anladım. Kısaca yaşamın değerini. Nefes alabilmek ne güzel bir nimetmiş.

Gamze ERDOĞAN

SADECE İNSAN

Öncelikle bir insan olarak, bende herkes gibi bu Covid-19 virüsünden ve insanların geçirdiği hem fiziksel hem psikolojik yorgunluktan etkilendim. Ama itiraf etmeliyim ki bu süreçte beni en çok yoran durum psikolojik etmenler oldu. 19 yaşımdan beri ailemden ayrı yaşıyorum. İşimi elbette severek yapıyorum. Ve bir sağlık çalışanı olmaktan gurur duyuyorum. Bu covid sürecinde her ne kadar zor olsa da emek verdiğim bu işte doğru yaptığım şeye inanıyorum. Tıpkı çoğu emekçi, sağlıkçı arkadaşlarım gibi.

Demek istediğim bir sağlıkçı olarak bu pandemi süreci, beni hiçbir zaman fiziksel olarak yormadı. Çünkü biliyordum. İnandığım, emek verdiğim ve bana kendimi her fırsatta anlatan bu mesleğe karşı sorumluluklarımı yerine getirme zamanıydı. Genel olarak duygularımızı yoğun olarak yaşadığımız karmaşalı bir dönem. İş arkadaşlarımızın ve yakın çevrelerimizin bu virüse yakalandıklarındaki halleri, ölümleri gözümün önünde yaşanırken bu durum kalbimde alışılmışın dışında bir boşluk oluşturdu. Bir sağlıkçı olmamdan ziyade bir insan olarak şapkamı önüme alıp, gerçekten düşünmem gereken ve çok daha fazla düşündüğüm bir dönemdi. Alıştığımız ve bizim için artık sıradanlaşan hatta bunlardan dolayı bazen şikâyet ettiğimiz günlük faaliyetlerimizi aslında tabiatın insanoğluna sunduğu en büyük ayrıcalığın olduğunu, bu süreçte yaşayarak tüm dünya insanları öğrendi.

Bir toplanıp hoş sohbet etmek ya da özgürce sokağa çıkabilmek...

Bunlar Covid-19 virüs olmadan önce hepimiz için, bir insan olarak basit eylemlerdi. Çıkıp bir hava almak mesele... Düşünsenize hayatımızda böyle güzel ayrıcalıkların olduğunu bile hala insan olarak şikâyetlerimiz bir türlü bitmiyor.

Hatta bir gün; bir iş çıkışı bir arkadaşımı aradım. Korona virüs olmuştu ve telefonda sesi çok kötü geliyordu. Biraz konuştuktan sonra ağlamaya başladı. Bana dedi ki;

-Gamze bilemiyorum 2 haftadır evin içindeyim. O kadar berbat bir şey ki bu sanki görünmez bir el boğazımı sıkıyor gibi. Ama ne önemli biliyor musun? Keşke biraz daha basit yaşayabilse idim. Her şeyin en mükemmeline kafayı takmış ve kendimi gerçekten olmak istediğim beni unutmış bir şekilde yaşıyordum. Ailemle çok tartışıyor idim ve o kadar gereksiz şeylere sinirleniyordum ki. Anlatamam! İnsanlarla çok sohbet etmeyi seven biri değilim biliyorsun. Ama şuan birine o kadar çok ihtiyacım var ki. Anneme, babama arkadaşlarıma...

Birisinin bile yanında varlığını hissetmek, şuan hayatta istediğim en büyük şey..

Arkadaşım bana bunları söylerken o kadar çok üzölmüşüm ki. Yalnızlık... Tüm insanoğlunun korkulu rüyası... İşte korkularla baş başa kaldığımız zamanlar.. Türk gelenek ve göreneklerimiz gereği birlikte hareket etmeyi seven toplumun cenazesi,düğünü,bayramı vs. hepsinde herkes acılarıyla, mutluluğuyla baş başa... Düşünme zamanı...

Bu dönem herkese çok fazla şey kattı. Anılarımı yazarken en az hayatım kadar dürüst olmak isterim. Çünkü bu virüsten bende çok şey öğrendim. Dediğim gibi. 19 yaşında çalışmak için ailemin bulunduğu şehirden ayrılmak zorunda kaldım. Şuan 28 yaşındayım ve yine onlardan uzakta yaşıyorum. Ama bu benim ruhen onlardan uzak olduğumu göstermez. Çünkü ben küçüklüğümden beri aileme düşkün birisi oldum. Ve her fırsatta annemi, babamı,

kardeşlerimi görmek için şehir dışına çıkıyorum. Ama bu geçtiğimiz ve devam etmekte olan 2020 yılının etkilerini hayatta en değer verdiğim insanları görmemi engelledi. Neredeyse 1 yıldır hiçbirinin yüzünü göremedim. Annemin boynuna sarılıp, kokusunu içime çekemedim mesela. Babamla çimlerde kebab yapamadık (Adanalı olmak diye de belirteyim) ya da diz dize verip bir fincan kahveyle dertleşemedik. Kardeşlerimle vakit geçiremedim. Olmadı...

Gitmemek, onları görememek için tek sebep corona virüsü. Hepimizin ulaşım için parası, yürümek için çok şükür ayağı ve yetilerimiz vardı işte. Ama virüs izin vermedi... Ne zengine, ne fakire, ne güzele ne çirkine, ne sağlıklıya ne sağlıksıza, hiç kimseye...

Sadece bekledik.

Zengin bir milyarder olarak değil ya da sofrada kuru soğan bir ekmeği olan aile olarak değil... Hepimiz insan olarak bekledik.

İrk, mezhep, din, dil ayrımı olmadan ya da millet farkı yapmadan bir dünya ulusu olarak bekledik. Çevremde virüse yakalanan çok fazla insan oldu. Ve onların tek söylediği şey "Bundan sonra çok daha farklı yaşayacağım."

Bu virüs ürkütücü bir durum olsa da bu açıdan insanların kendilerini tanımaları için iyi bir fırsat oldu da diyebiliriz.

Hayatını yaşamanın ve belki de yardımlaşmanın önemini kavradık 21. YY insanlığı ile...

Bu kötü corona virüs etkilerini iyi bir adım olarak lehimize çevirebiliriz. Belki de dışarı çıktığımızda doğaya bile farklı bakabiliriz. Çalıştığım hastanede, çalışanlarımız çok güler yüzlü. Ama artık eskisinden daha kırılgan daha hassas olduk. Sevdği insanı kaybetmemek için çılgınlıklar atan insanlar, koca bir yaşamışlığı, koca bir hayatı sadece beyaz bir kefen içerisinde görmek bizleri çok daha duygusal bir hale getirdi. O musalla taşında yazılan isimler, bu

dönemde kalabalık bir cemaati bile göremediler. O kadar zor bir durum ki aile yakınları için...

Diyecek çok fazla söz bulamıyorum. Yeri geldi fiziksel olarak zorlandık. Ama dediğim gibi bir sağlıkçı olarak halkımın sağlığı, ülkemizin huzuru için çalışırken fiziksel yorgunluk; bir kere bile şikâyet olmamıştır benim için. Tıpkı diğer cesur, fedakâr tüm sağlık çalışanlarımızın olduğu gibi. Bizi zorlayan tek durum psikolojik süreçti. Sevdiklerimizden uzak kalmamız, arkadaşlarımızın sağlığından endişe etmemiz ve virüse yakalanan insanlarımızı görmek ruhen yıpratıcı bir dönem. Ama gerek; ülkemizin sağlıkçılarımıza sağladığı imkânlar, gerek saygıdeğer devlet büyüklerimizin ve asil halkımızın iyi dilekleri, duaları bizlere çok büyük bir moral kaynağı oldu.

Herkese bu süreçte sağlık çalışanlarının daima yanında olanlara sonsuz şükranlarımı sunuyor ve zorlu zamanlarımızda tüm sabır ve metanetlerini koruyarak hem kendi hem çevresinin sağlığını koruma amacıyla büyük fedakârlık gösteren çok saygı değer teyzelerimin, amcalarımın, en güzel yaşlarında oyunlar oynayamayan ve eğlencelerinden taviz veren ülkemizin, dünyanın küçük kahramanları siz çocuklar hepinizin gözlerinden öpüyorum...

Sevgiyle Kalın...

Sevda ÇAKAR

SESSİZCEM

Bir tek gözlerini görüyordum annemin. Gülüşünden mahrum kaldığım için belki de daha çok bakıyordum gözlerine. Endişesini, korkusunu, çaresizliğini ve hala onca şeye rağmen sevgisini görüyordum en derinde.

Bir şeyler oluyordu! Okula gidemiyordum. Odam her zamankinden gri. Biliyorum anlamam diye bir şey söylemiyorlar anlatmıyorlar ama bir deneseydiler keşke. Korkuyordum olmuş bir şeyden değil de aksine olmayanlardan. Bir gün bu odaya, bu yatağa tamamen bağlanacağımı biliyordum ama yalnız kalacağımı sanmıyordum. Daha erken diyordu annem en son. Kulak misafiri olduğumda “tek sosyal aktivitesi okulu, taşıyabildiğimiz sürece gidecek okula” diyordu babama. Sadece okul da değil. Annem kitap okumuyordu bana. Hatta yemeğimi bile hızlıca yedirip çıkıyordu odamdan. Hiç gülmeden, konuşmadan hatta nefes almadan.

Alışık değildim annemin sessizliğine... Yedirdiği yemeğin tarifini bile anlatırdı uzunca her lokmamda. Acılarından, hüznülerinden hiç bahsetmiyorum bile. Hele üzerime damlatmaktan kaçındığı gözyaşlarına ne demeli? Etrafında o kadar güçlü görünen kadının benim yanımda ne kadar zayıf olduğunu görmek bana ne kadar ihtiyacı olduğunu bilmek beni onun için hayata bağlayan bir şey. Bana bir şey olursa annem nasıl yaşar?

Uzun süre sessizliğini anlamadım. Ne kadar güçlü olduğumu unutuyor bazen. Ve eninde sonunda bunu benimle paylaşacakken kendisini çaresiz hissetmesini izledim. Oturdüğüm yerden ve sessizce. Aklımın erdiği kadarıyla. Çünkü

kalkıp koşamıyorum peşinden anlatsın diye. Sorular soracak bir alfabem yok onun anlayacağı. Yaşım 19 olsa da tam da annemin bazen davrandığı kadar bebeğim. Çünkü se-rebral palsiliyim! Yürüyemiyor, konuşamıyor söylenen pek çok şeyi anlamıyorum. En iyi anladığım şey duygular. En iyi anladığım kişi annem!

“Sen benim şansısın” der kaşlarını severken. “Sen benim ışığımsın” der dalar gözlerime. Hiç söyleyemedim ona “asıl şans sensin, aydınlığımsın” diye. Ama tam da öyleydi işte.

Herkes bana özel bir çocuk diyor. Annemin ne kadar özel olduğunu ise ben biliyorum. İlk kez bu kadar açık ve kararlı konuşuyorlar aralarında. Basit bir hastalık değil bu salgın. Tüm dünya etkilenmiş durumda ve artık savaşın tam da içindeyiz. Okullar kapandı, sokağa çıkma yasakları var, yoğun bakıma salgınla ilgili gelen hasta sayısı artıyor ve henüz bu bilinmeyen düşmanla nasıl savaşıyor kimse bilmiyor. Oğlumuz çok riskli grupta hastalığı kapmamalı! Annem anlatıyor, babam soruyor sonunda “oğlumuza nasıl bakacağız?”

Biraz mahcup ama kesin kararlı ses tonuyla cevaplıyor annem. “Şimdi hemşire olmamın tüm meyvelerini verme zamanım. Oğlum için bu işten çekilme hakkımı kullanırsan ona her baktığımda bana muhtaç kişileri terk ettiğim gelecek aklıma.” İlk başta anlamadım gerçekten bunu neden söylüyor diye. Birilerini benim için terk etmeyecekse beni mi birileri için terk edecek. Kafam karıştı daha dikkatli dinlemeye başladım. “Şu an oğlumuza sen bakabilirsin. Bir gün oğlumuzun ihtiyaç duyduğunda hemşiresiz kalmasıyla o insanların bensiz kalması aynı şey. Bunu oğluma yapmam!” Annem yine yaptı yapacağını. Aslında iyi bir şey mi kötü mü anlamadım tabi. Ama yine bana olan hisleri ile karar verdi ve bana yapılmasını istemediği bir şeyi o da başkalarına yapmayı reddetti.

Hem annem hem babam hastanede çalışıyor olsa da babamın sağlıklı olmaması onu işi konusunda biraz daha esnek çalışmaya yönlendirebilirken, annem tam da ona yakışır biçimde yoğun bakımda görevinin başında olmayı tercih etti. İşler zaten baya karışmışken artık annemi de tamamen göremez olmuştum. İçeriden sesi geliyor, işe geliş gidiş saatlerini takip edip gözüm kapıda gelir mi diye beklerken dalıyordum uykuma. Babam bile tüm gün odama girerken maske takıyor, eskisinden daha az yanımda vakit geçiriyordu. Artık saati takip etmeme de gerek kalmıyor, odanın kapısı kapandığında annemin işten döndüğünü anlıyordum. Sonra uzun bir su sesi geliyordu banyodan. Annem o sıcak suyun altında arındırıyordu kendisini virüsten ama bana sarılmadan, konuşmadan geçirdiği her gün daha çok sarıyor vücudunu başka bir karanlık! Annem kansız kalır bana dokunmazsa, gözlerimi görmezse kör, benimle konuşmazsa lal olur. Öpmezse alnımdan migreni tutar, ninni söylemezse uyuyamaz, günaydın demezse uyanmaz güne. Yalan söylemiyorum yapamaz işte, aynı ben gibi.

Yaklaşık beş ay geçmiştir tam süreyi bilemem tabi. Ama dünyayı saran bu karanlık kâbusun evimizde bitmeyen geceleri getirmesi uzun sürmedi. Özlemin mideme vurduğu kamçılara dayanamayınca annemin yanıma maskeli de olsa gelmesi beş saniyeyi bulmadı. Ağrılı geçen birkaç günün ardından aslında itiraf edeyim yanımda olacaksa daha fazla çekmeye razı olsam da üzülmesine izin vermedim. Yanımda olduğu zaman daha iyi olduğumu anlayacak kadar nazlandım. Bir haftanın sonunda ise annemin de aslında yanımda çok daha iyi olduğunu fark ettim. Bu salgın gerçeği ile korunaklı ama normal yaşamaya başlamamız sağlığımız için gerekliydi.

Sonra babam da çalışmaya başladı. Annem evde ise babam işte, annem işte ise babam evde. Annem ilk zamanlar kadar endişeli değildi. O ilk bilinmeyen savaşın inceliklerini öğrendiğini, dikkatli olduğunu anlatıyor, halen her eve

geldiğinde banyoda kendisini virüsten temizliyor ama sonra mutlaka yanıma geliyordu. Tüm yorgunluğundan, hastalarının acısından ve benimle ilgili korkularından ise yanımda arınıyordu. Ben de tüm yalnızlığımdan, odamın duvarlarından. Okulumuz açılmıştı ama henüz annem babam okula göndermemek için ellerinden geleni yapıyor dönüşümlü çalışarak beni evde daha korunaklı tutmaya devam ediyorlardı. Özlemiştim okulumu ama söyleyemiyor kendim de kalkıp gidemiyordum. Yaşımın önemi yok benim durumumdakiler için. Sonuçta okul desek de özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi idi. Çok uzun sürmedi zaten bir süre sora annem de babam da tam zamanlı çalışmaya devam etmek zorunda kaldı. Annemin yoğun sorgularının alınının aklıyla geçebilen okuluma döndüm.

Bir yıl bitmek üzere olsa da hiçbir şey iyiye gitmiyordu anlaşılan. Annem her eve geldiğinde daha çok çöküyor, kaybettiği hastalarının ardından hüznüne gömülüyor, ne olacak diye düşünürken saçlarımı okşuyordu. Saçlarımı okşaması onun şükür göstergesiydi aslında. Aşı geliyor müjdesini verdi. Söz dedi sonra sana yapılırken çikolatayı hazır tutacağım. Bir an önce sıra gelmesini diledik uyuduk birlikte.

O hafta aşılama başlayınca peş peşe aşılarını oldu annem babam. Dört gözle aşırı bekledikleri için bir şeyler daha iyiye gider sandım ama hiç de öyle olmuyordu. Hala aynı işten dönüş merasimleri, korunma ve titizlik devam ediyor annem "çember iyice daraldı" diyordu. Artık aşıları oldukları için korkmaz sanıyordum ama asıl aşısız olan benim içindi korkusu ve bunu her baktığımda görüyordum gözlerinde. Bir yandan kızıyordum aslında bu kadar endişelenmesine bana güvenmemesine. Tamam birçok eksikim olabilir ama kaç defa ispat ettim ne kadar güçlü olduğumu. Onun en çok korktuğu ameliyatlarda, tedavilerde sabırlı ve güçlü oldum hep o üzülmesin diye.

Böyle bir yandan annemi anlamaya çalışıp, bir yandan korkmasını yersiz bulurken nasıl oldu bilmiyorum. Midem bulanır gibi olmaya, karnım ağrımaya başladı bir gün. Annem iki günlük mesaiden gelmişti ve onu üzmeye hiç niyetim yoktu. Erkenden uyudum o akşam. Gece annemi başımda buldum. Kendimden habersiz kustuğum yatağımı değiştiriyor, iç çekerek sessizce ağlamaklı nefes alıyordu. Işık açık olmasa da göğsüne dökülmüş birkaç avuç göz yaşı olduğuna da emindim. Karın ağrımı anlarsa daha çok üzüleceğini biliyorum ama duramıyorum. Ağrılı ve ağlama-lı bir sabaha bağladık geceyi. Sabah ise çıkan ateşim ile telaş zilleri çalmaya başladı evde. Annem ve babam hemen hastaneye gidip test yaptırdılar. Temiz çıkınca derin bir nefes aldılar. İki gün neredeyse ruh gibiydim ama o ziller etrafımda dönerken daha fazla telaş olmasın diye tüm gücümü toplayıp direndim anneme. Belli ki iyi olduğumu görmeden aklındaki acaba sorusu bir türlü geçmeyecek. Salgının en başında verdiği kararı sorgulaması ise beni en çok üzen şey olurdu. Benim için bana yakışır hemşire anne olmak için verdiği bir karardı ve bunun yüzünden vicdan azabı çekmesini istemiyordum. Üçüncü gün iyi oluşumla da ne kadar güçlü olduğumu kanıtlayıp susturdum annemin acabasını.

Ama tam beş gün sonra! Birkaç saat önce işe giden annem telaşla aradı babamı! Covid testinin pozitif olduğunu, eve filyasyon ekibinin gelip bize de bakacağını, kendisinin bir odada yine karantinaya gireceğini söyledi. Bu kez babamın telaş zilleri çalmaya başladı. Ve benim de...

Annemi görmek istiyordum. Hasta olması umurumda bile değildi. Nasıl olduğunu görmek istiyordum ama yine kaçtı benden, bizden. Çünkü biz negatif çıkınca kapattı kendisini bir odaya. Öksürüğünü duyuyordum. Ama nefesini duyamıyordum. Derin mi alıyor, iç mi çekiyor, korkuyor mu anlayamıyordum. Odamın kapısı yeniden kapandı üzerime. Adına korumak diyorlar. Korumak, korunmak,

yalnızlık. Annem en çok ona üzülyordu zaten. Korumak için yalnız bırakıyoruz, hasta ise korunmak için. Her durumda bu hastalık yalnızlık demek.

Sanki en başa dönmüştük yine. Tek farkı artık annemin hastalığı kapmış olması gerçeği. Bu gerçeğe tam dört gün geçirmişken gece kapı çaldı ve sağlık ekipleri gelip benden kan aldılar. Annem kaldığı odada dinlenmek yerine bir hafta önce olan rahatsızlığımın nedenini bir kez daha kurcalamış antikor testi için hastaneyi aramıştı. İki saat sonra uykuya dalacağım sırada ise annemi gördüm kapıda. En az on beş dakikadır ağladığı belli yüzündeki maskenin ıslaklığından. Saçımı okşamaya başladı yine. Nasıl anlamadım diye sayıklıyordu. Başkalarını iyi etmeye çalışırken senin hasta olduğunu nasıl anlamadım! Testim negatif çıkmıştı ama annemin tavrına bakılırsa antikor testim geçirdiğimi gösteriyordu ve o bir hafta önce olan iki günlük hastalığım aslında covid imiş. Annem anlamadığı için üzülyyor ama ben ona hep söylüyorum hiç kabul etmiyor ne kadar güçlü olduğumu. Babam çok kalma yine de yanında deyip çıkardı annemi odamdan. Annem öksürerek girdi yan odaya.

“Keşke gelebilsem ben de senin başına. Ben de okşasam saçlarını. Bana kendinden bulaştıracaksın diye korkarken ben sana bulaştırdım diyebilsem özür dileysem. Öpsem öpsem sen de iyileşsen...”

SESSİZ evladım CEM’in yüreğinden,kalemime dökülmesini isteyebileceklerim. Umarım daha fazlası yoktur SESSİZCEM.

Semih KARAKOÇ

COVID-19 - ÖN CEPHELERDEN ANILAR

Umarım bu anlamlı yarışma, hemşire meslektaşlarımızın cesaretini ve şefkatini yansıtan kalıcı bir miras olur!!!... DSÖ resmi rakamlarına göre 115.000 sağlık personeli yaşamını yitirdi. "Dum anima est, spes est." "Yaşıyorsam, ümidim de var....

Çoğu kişi için Mart 2020'nin başlangıcı hala normaldi. Çocuklarımız her gün okula gidiyordu, hafta sonu için mahalle toplantıları planlanıyordu ve ekonomi normalinde devam ediyordu. Tuvalet kâğıtlarını hiç kimse stoklamayı hayal bile etmiyordu. 11 Mart günü Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, "Hastanın virüsü, Avrupa teması üzerinden aldığı bilinmektedir. Dış dünyadan tamamen izole edilmiştir. Verilere göre tanı erken konmuştur, virüs bulaşmışsa bu çok sınırlıdır. Hasta bir erkektir ve genel durumu iyidir. Aile bireylerinin hepsi ve yakın çevresindeki tüm bireyler gözetim altındadır." ifadelerini kullandıktan sonra ki günlerde, haftalarda ve aylarda neler olduğuna hepimiz tanık olduk. Günümüzün sloganı "Hayat eve sığar!." olmuştu artık!.

Hayatımızı alt üst eden, 3.500.000 milyon insanın ölümüne yol açan bir Sars virüsü ile tüm güzel günlerimiz adeta kâbusa dönmüştü. Hemşirelerin toplumumuzdaki kritik öneminin COVID-19 salgını tarafından bu kadar net bir şekilde odak noktasına getirileceğini kim tahmin edebilirdi ki? Medya her gün hemşirelerin ve diğer bakım sağlayıcıların karşılaştığı zorlu koşulları ve personel eksikliğinin sağlık sisteminin hayat kurtarma yeteneğini nasıl etkileyebileceğini vurguluyor. Pandemi döneminde futbolun bile önüne geçmiş sağlık sektörünün boynu bükük, miskin, biçare

gariban bir neferi olarak, özel bir anımı sağlık sevenleri ile paylaşmak benim adıma bir onur olarak hatıralarımda yaşayacaktır. Öncelikle iyi ki bizleri kolektif düşünen ve moral veren bir sendikamız var. İnşallah en kısa zamanda istediği hayal ettiği vizyon ve misyonu ile daha yukarılarda, lider konumda yer alacağına inancım tamdır. Efendim! Yazmak, gördüklerini işlemenin bir yoludur. Anılarımda aklımda kalacak fısıltılar arasında; Bir hastanın eşinin en sevdiği şarkılarla yüklü bir iPad'den çalan müziğin sesi ve genç bir kadının "ne olur kurtar beni abi" 'diyen acı dolu feryatları...

Zatürre illeti hikâye ve romanlara konu olmuş müzmin bir hastalık olarak kalmıştır aklımın bir kenarında. Okuduğum bazı kitaplar ruhuma üfler edebiyatın dizelerini..... Dünyanın en yalnız şeyi, esrarengiz son yolculuğuna hazırlanan bir ruhtur, "Kahrolası bir sarmaşığın yaprakları dökülüyor diye öleceğini düşünen insanlar mı var bu dünyada! Ve pencereden bak hayatım, duvarın üzerindeki son yaprağa bak, o kadar rüzgâra rağmen onun niçin hiç düşmediğini, kopmadığını merak etmedin mi? Ah hayatım, o yaprak Behrman'ın başyapıtıydı. Son yaprağın düştüğü gece duvara senin için bir yaprak resmi çizmişti! "beklenmedik sonlarla" biten öykülerin yazarı 'Kısa Öykü Dalının Büyük Ustası' O. Henry ve Son yaprak hikâyesi bunlardan bir tanesi. Dokuzuncu hariciye koğuşu ve kemik veremi ile savaşıyor bir karakterin masalı. Rus edebiyatında hasta ve hemşire hikâyeleri. Benimde anılarımdaki gerçek yaşanmış olan hikâyemiz 11 Aralık günü öğrenim durumundan tayı ile geldiğim Mersin şehrinde başlıyor. Torosların yeşil zirvesinin güney eteklerine kurulmuş, limon ve portakal bahçelerinin koynuna dolanmış, uzakta karlı dağları ile beyazlara bürünmüş, Akdeniz'in sıcak ve bir o kadar sempatik şehri Mersin.. Yörükleri ile bütünleşmiş, dağlarından kışları bile güz meyveleri akan, ovalarında zeytin ve narenciye'nin sonsuz yeşilliğinden tüm ülkenin faydalandığı, denizi ve limanı ile hem turizm hem de ticaretin simgesi, bereketli bir kadim şehir... Dev kabartmaların gizemli mekânı:

“Adam Kayalar” ile binlerce yıllık tarihi anıları ve eserleri olan antik sahil kentlerinden... Mozaik kalıntıları eşsiz bir tarihi efsane sunan; Zeus’un kızları Aglaia, Euphrosyne ve Thalia çıplak olarak kumru ve keklikler arasında dans ederken bizleri binlerce yıl öncesine götüren Korasion kenti... Mersini anlatmak için edebiyat bilgim âcizane kalır. Bende bu kentin kuzey kesiminde otoban ile kol kola girmiş büyük ve başarılı bir hastanede T2 kule 4C servisinde yeni tanıştığım meslektaşlarımla pandemi servisinde çalışmaya başladım.... Kayseri ilinde genelde işyeri denetimi eksenli çalıştığım için pozitif hastalar ile neredeyse hiç temas etmemiş ve tedavilerinde aktif rol almamıştım... Mersin Şehir Hastanesinin T2 kulesinde 32 hastanın tedavisi için dizayn edilmiş serviste, COVID-19 olan bir hastanın odasına girdiğim andaki endişelerim anlatılır gibi değildi. Her kapıyı araladığımda sevenlerime bir daha kavuşamayacağım ve virüs ile enfekte olacağıma inanıyor 4 yaşındaki Metehan’ım gözlerimin önüne geliyordu. Lakin benim kutsal görevim insan sağlığı olarak yazılmıştı ve içeride bizleri bekleyen hastalar her şeyden önce geliyordu... İnsanlar COVID-19 hastalarıyla çalışmanın nasıl bir şey olduğunu sorduğunda, bunu paylaşmaktan çekiniyordum. İnsanlar karanlık ayrıntılarla ilgileniyor gibiydi... Kalp cerrahlarından hemşirelere, laborant ve teknisyenlere kadar birçok meslektaşım korona virüs nedeniyle hayatlarını kaybetmişti. Belki bende bunlardan biri olabilirdim. Her yaşadığım ve görev yaptığım güne şükretmeye başlamıştım. İşte yine günlerden corona servisinde nöbet günüydü... Havada ki kararmış bulutlar Mersin şehrine gölge gibi çökmüş, bohem bir hava yaratıyordu. Rüzgâr camlara hafiften ısıklık çalmaya devam ederken, gelen rahmet damlalarını müjdelemeye başlamıştı. Sabah nöbete gelirken eşim biraz ateşlenmiş ve ağrıları artmıştı. Kendisine gitmeden parasetamol içeren bir hap vererek “gitmem gerekiyor, nöbet arkadaşlarım serviste beni bekliyor. Rapor falan alırsam onlar nice olur. Gözleri yollarda beni bekliyor olurlar, benim yerime kimi çağıracaklar, zaten personel sayısı kısıtlı ve neredeyse büyük

çoğunluk coronadan izinli. Eğer ayakta kalanlar mücadele etmezsek, bu illet bizleri alt etmiş olacak.. Bu yüzden seni burada gözlerim arkada bir şekilde bırakmak zorundayım. İnşallah tahmin ettiğim gibi koronavirüs değildir” diyerek, elem ve metanet dolu gözlerle eşimi ve diğer odada her şeyden habersiz çocuklarımı bırakarak hızla kapıdan çıktım..... Saat 23.00 nöbete başlayalı saatler oldu, serviste 29 hasta yatıyor. Yer olsa ateş polikliniğinden çok daha yatışlar gelecek lakin yatak sayısı tamı tamına ancak yetiyor. Bayan hemşire arkadaşlarım odada günün karmaşasını laflayarak geçiriyor. Ben hasta izlemelerini bilgisayar üzerinden hemşire bankosunda girmekle meşgulüm... Hastaların ve refakatçilerin koridora çıkmaları ve bankoya gelmeleri servis kuralları gereği yasak olduğu için tüm hasta ve yakınları odalarında sessiz bir bekleyişte sanki... Derken en son odadan bir genç adamın yüzü kapıda beliriverdi. Çaresiz gözler ile bana el işareti yapıyor.. Sesi kısık ve titrek, ‘abi bir gelebilir misin diye el işareti ile desteklercesine bana sesleniyor’!!...hemen bir hışımla odaya doğru yöneldim. Koridorun en sonundaki 11 numaralı oda. İçeri girdiğimde ilk yatakta gözleri mavi, ayaklarında hala pembe kadınsı po-fudukları giyilmiş, çırpınırcasına konuşmaya çalışan, yüzü kızarmış ve yutkunarak bana elem dolu gözlerle bakan bir genç bayan hasta fark ettim. Bana doğru mecali kalmamış bir şekilde elinin” yetiş abi, lütfen ben ben ölüyorum galiba, lütfen kurtar lütfen, boğuluyorum, yaşamak istiyorum.. abi ” diye serzenişte bulunan bu hastamızın durumu beni gerçekten üzmeye yetmişti. Hemen vital bulgularına baktım. Arkasına iki yastıkla destek yapıp, nazal kanül ile 4 litre kadar oksijen desteği sağladım. Yanında bulunan nebulizatör ile verilen ilaçlarının hemen karıştırıp nebul başlığı ile idame ettim... Yanına bir an oturuverdim nedense. Sanki benim bir yakınım gibiydi o an. Eşi çok acemiydi. Sadece bakmakla yetiniyordu. Yeni evliymişler. Lakin eş, korku ile olanları izliyordu. Destek sağlayıp oksijen saturasyon değerlerini takip ettim biraz. “İşte yanındayım korkma kardeşim, inşallah bunları anlatacaksın, bak değerlerin güzel,

sakin ol daha gençsin ve çok güzel günler sizleri bekliyor” diye teselli ettim. Gözleri mağduriyetle değil metanet ile bakıyor ve bu süreci sanki anlatamayacağım der gibi bir anlam veriyordu. O gece nöbetçi hekimi de hemen odasından çağırıp gerekli muayenesini yaptırdım. Sabaha kadar uyumadan sürekli odasına gittim. Defalarca... Bir saat bile uyumadan.. Diğer hemşire arkadaşlarımda bazen bana destek verdiler. Lakin onlar hepsi anneydi ve onlara kıyamıyordum. Çünkü nöbetten çıktıktan sonra onların görevi daha yeni başlayacaktı. Zaten benimle birlikte defalarca hastaların odalarına girip görevlerini eksiksiz yapmışlardı. Tedaviler ve takipleri el birliği ile almış ve tulumlarımız içinde ateşten gömleğe dönüşmüş, ter ile imtihanımız saatlerce sürmüştü... Tek erkek personel olarak biraz daha sorumluluk aldım galiba. 11 numaralı odadan gelen netmeli inlemeler sabaha kadar sürdü. Oksijen değeri % 92 civarında gidip geliyordu. Bu hanım kızımız için bir kötü durumda kronik bir diyabet rahatsızlığının olmasıydı. Uykusuz, gergin ve stresli bir nöbet sonunda yeni ve dinamik bir ekip bizlerden nöbeti teslim almıştı. Servisten çıkmadan son bir kez 11 numaralı odaya yöneldim. Girdiğimde eşi yine yayında oturmuş, kadını derin kaygılı gözlerle izliyordu. ...Bayan uyumuştı.. Rahatsız etmeden sessizce kapıyı kapatıp çıkıverdim. Geride uykusuz 24 saat ve umutlarını yeni güne taşımayı başardığımız hastalar bırakarak hastaneden ayrıldım. 3 gün sonra geldiğimde 11 numaralı odanın ilk yatağında artık başka bir hasta yatıyordu. O bayan mı? Yoğun bakıma gönderilmişti. Transfer notlarında öyle yazıyordu. Belki oradan ötesi bir muamma olarak kalacaktı bende. Onun ne olduğunu arayıp sormaya cesaret edemedim. Belki güler yüzle taburcu oldu. Belki başka bir servise tekrar gönderildi. Görevimi yapmamın şefkati ve onuru ile sonsuza dek o ses yankılandı kulaklarımda’ ‘ne olur kurtar beni abi.....!!! SON...

NOT: O kargaşa ve üzüntü anında ve iyi bir şeye tutunma ihtiyacı duyduğumda, beni bu trajik olay hep motive

etmiş ve insanı yaşatmanın ne kadar kutsal bir görev ve sorumluluk olduğunu derinden hissetmişimdir. Uykusuz kalmaya değer "nk gökkuşağı ne zaman ortaya çıkıyor? şiddetli bir sağanak veya büyük bir fırtınanın sonunda....

Hazal AKYÜZ

AYDINLIĞA AÇILAN KORİDORLAR

Gecedен kalan bütün yorgunluğum azalmadan sabaha devrediyor yükünü. Beynim cam kırıklarıyla dolu her gün. Bir şeyler düşünmeye çalışsam tek tek batıyorlar düşüncelerime. En iyisi hiç düşünmeden tavanı izlemek diyorum kendi kendime; ama düşüncelerim ve sahip olduğum her şey benden alınmış gibi. Yapmayı düşündüğüm yığınla şey... Bir müddet duraksıyorum. Biraz sonra üşengeçliğimi üzerimden atarak yapacağım kahve her şeyi normale döndürecek. Yumuşaklığını göz kararı attığım süttен alan bu kahve, annemin acılarımı dindiren tarhana çorbası gibi. Ne zaman kötü hissetsem bir bardak kahve koşuyor imdadıma. Annemin tarhana çorbasının yerini tutmuyor tabii. Size sunulan tek seçenek olunca en çok sevdiğiniz şeyin yerini başkası alıyor ne yazık ki.

Yola çıkıyorum.

Önümde upuzun bir koridor; gün geçtikçe daha da uzuyormuş gibi gelen... Kafamın içindeki düşüncelerimin, mantığımın, vicdanımın ve en sonunda ruhumun bedenime ağır geldiği anlar... O uzun koridorlarda yürürken yoğun bakım alanında stresten, kargaşadan, insanın canını kurtarma endişesinden düşünemediklerim ve hissedemediklerim o kısa fakat bir o kadar uzun anlarda beyin hücrelerime hücum ediyor; ama onları da o kadar derin hissedemiyorum. Adımlarımın hızlanması veya yavaşlaması alan içerisindeki yoğunluğa göre şekil alıyor. Bazen ne kadar hızlansam da ya da koşmaya çalışsam gideceğim yere yetişemeyecekmişim gibi hissettiren bir ucu sonsuzluğa uzanan uzun ama upuzun hastane koridorları... Belki de gerçekten sonsuzluğa uzanan...

Mesleğimin henüz ilk yılları. Buna rağmen bu kadar yıpranmışlık, bu kadar ölüm, bu kadar çaresizlikten sonra umut var etmeye çalışmak epey zorluyor beni. Duygu durumumu dışardan başka insanlara anlatsam anlaşılır mıyım? Bilmem. Anlaşılabilmem için doğru kelimeleri bulabileceğimden bile şüpheliyim. Gerçi yoğunluktan, gün aşırı nöbetlerden insan kendi duygularına değil başka insanların hislerine "can"larına öncelik veriyor. Bu cümleleri okuyunca "Olması gereken bu!" diyebilirsiniz. Fakat demek istediğim özel hayatla alakalı hisler değil, onları zaten hastane kapısında bırakıyoruz. Bahsettiklerim insanın temel biyokimyasıyla alakalı problemler... Yirmi dört saatin sonundaki tükenmişlik, uykusuzluk, göz altı morlukları... Birbirini takip eden başka yirmi dörtler... Otobüste, sokakta bile kafanın içinde sürekli öten monitör sesleri, perfizör sesleri... Açlık, susuzluk ve uykusuzlukla gelen migren atakları... Vücudun kafeine artık direnç geliştirmesi... Geçmeyen bel ve eklem ağrıları... Her mesleğin kendine özgü zorlukları vardır. Fakat benim içerlemem veya sitemim bu kadar çabanın iyi sonuçlar verememesi. Nefes almakta zorlanan ve saç köklerine kadar terleyen insanların yüz ifadelerindeki çaresizlik anlarında ben de aldığım ve verdiğim her nefeste çaresizliği soluyorum. Keşke diyorum keşke her defasında yutkunarak...

Evet, Covid-19 ile bir yılı aşkındır mücadele içerindeyiz. Hem şehir hem de pandemi hastanesi olduğumuzdan ilçelerden ve civar illerden de hastalar alıyoruz. Covid-19'un ilk senesinin yazı, salgının daha da yayıldığı dönemler. Hasta profilleri çok kötü, entübe sayıları artıyor ve yaş ortalaması gittikçe düşüyor. Temiz yoğun bakım sayılarımız azalıyor, çoğunlukla Covid Yoğun Bakım olarak çalışıyoruz. Elimizdeki tüm imkânları hastalar için kullanıyoruz. Gerek insan gücü gerek farmakolojik girişimler, hemşirelik bakımları, teknolojik destekler... Bu yeni hastalıkla nasıl mücadele edeceğimizi yeni yeni öğreniyoruz. Onları iyileştirebilecek her yolu denedik, deniyoruz. Prane pozisyonları, ilaç

destekleri, immun plazma tedavileri, PAP maskeler, nebülizatörler ve en sonunda mekanik ventilatörler, inotropolar, sedasyonlar... Hastaların çok zorlandıklarının farkındayız. Özellikle bilinci açık hastalarda uygulamaların ve pozisyonların onlar için önemini kavrasınlar, onlara uygulayalım diye tulumun, kaskların ve onca maskenin ardında tekrar tekrar anlatmaya çalışıyoruz. O kadar zorluk ve tempoda mütevazı bir tavır, bir teşekkür veya bir el sıkma tebessüm etmemize yetiyor.

Yaz dönemi on dokuz yaşlarında "Spina Bifida" trakeostomisi olan gencecik bir hasta yatırıldı. Küçük yaşlardan beri bakım hastası, evde annesi ve babası bakıyormuş. Senelerdir yatağa bağımlı olduğu halde hiç bası yarası da yoktu. Elleri, ayakları o kadar küçük ve narindi ki insan bakımında ister istemez çok hassas davranıyordu. Bir gün babası hastaneye bizimle görüşmeye geldi. "Kızım emir gibi algılama da bir ricam var, annesinin de kafasına çok takıldı. Size zahmet saç sakal tıraşını yapar mısınız? O çok terler, konuşamaz ama terlemekten nefret eder" dedi. "Tamam, rutin olarak bakımlarımızda var ama onunkini şimdi içeri geçince hemen yaparım" deyince adam ağlamaya başladı. "Hemen annesine de söyleyeyim de onun içi rahatlasın" diyerek yanımdan uzaklaştı. Ben de güçlü gözükmeye çalışsam da yutkunarak gözyaşlarının verdiği huzurla yoğun bakım alanına girdim. İlk işim tulumları giyip genç hastayı tıraş etmek oldu. O an gerçekten ferahlamış mutluluğu gözlerinden okunuyordu. "Babanla annen selam söyledi, seni böyle yeni tıraş olmuş görseler çok sevinirlerdi deyince hafiften o da gülmeye başladı. Tıraşı yatak değişimi, bakım derken iki saatten uzun sürmüştü. Tulumları çıkardığımda formam, saçlarım ter içindeydi. Aslında Bursa'nın bu nemli boğucu yazında ben de terlemekten nefret ederim diye düşündüm. Fakat o zaman hiç huzursuz bir terleme değildi. Sadece formlarımı değiştirip, yorgunluğuma değdiğini düşünmüştüm.

Ve yirmi dört nöbetleri...

Günler art arda geçiyor, salgın devam ediyordu. Dışardaki insanların bilinçsizliği, bencilliği beni öfkeliyordu. Yatan hastaların durumlarını keşke görebilseler de ciddiye alsalar diye düşünüyordum. Çünkü durumlar git gide kötüleşiyor, artık ek hastalığı olmayan insanlar bile ağır geçiyor. Kırklı yaşlarda olan yoğun bakım hastalarının da entübasyon sayıları artıyordu. Kurtaramadığımız her hasta da karamsarlığa, ümitsizliğe istemesek de yaklaşıyorduk. Yine tüm gücümüzle çalışmaya devam ettik. Covid-19 hastaları diye hasta odasına hiç girmemezlik yapmadık. Gerekirse sadece pump cihazı ötüyor diye tulumları giyip maskalarımızı takıp girdik odalara. Bu hastalıkta bizim de sorguladığımız, hayretler içerisinde kaldığımız, elimizin kolumuzun bağlandığı çok anılar oldu.

Yaş ortalaması düşük derdim ya, kırk yaşında hiç bir kronik hastalığı olmayan bir hastamız vardı. Satürasyonunu ve kan gazındaki oksijeni bir türlü toparlanmayınca mecbur entübe edildi. O hastamızın üzerine titredik, genelde teklenir kızımlarımız bakardı. Eşi her gün hastaneye gelir doktora yalvarırdı: "Bir çözüm yok mu, yapabiliyorsanız benim akciğeri verin" diye. Her gün oğlunun çizdiği resimleri, yazdığı şiirleri getirirdi. Kadın müzik çalara eşinin sevdiği şarkıları indirmiş, kendi sesinden şiirler ve kitaplar okuyup kaydetmişti. Tüm o resimleri hasta odasının duvarına astık. Müzik çaları her gün dinlettirip hissetmesini bekledik. Hastaların sedasyon olmalarına rağmen tanıdık bir sese tepki verdiklerine çoğu kez şahit olmuştuk. Hatta hissedip gözyaşlarının aktığına. Fakat bu hastamız hiç tepki göstermiyordu, durumu gittikçe kötüleşiyordu. Bir gece yarısından sonra kalbi durdu. Doktora haber verilip CPR denilen kalp masajına başlandı. Tulumlar içerisinde saatlerce ağlaya ağlaya süren bir CPR. Adrenalinler, atropinler, ambu ve kalp masajları... Olmadı. Hastayı geri döndüremedik. Kayıtlara tarih ve saatle beraber "Eksitus kabul edildi." diye geçti. Doktor eşine telefon açtı. Kadın çok az ve ağlamaklı bir sesle "Yaptığınız her şey için teşekkür

ederim.” diyebildi ve kapattı. Hepimiz karanlığa çekilmiş gibi bir köşeye çekilip gözümüzde yaşlarla sadece suskunluğa gömüldük. Dışarda insanların yoğun bakım hemşireleri çok ölüm görüyor bu yüzden duygusuzlaşıyorlar demelerine karşın sadece sustuk. Sadece sustuk...

Zaman geçiyor. Şu an içinde yaşadığımız ayların vaka sayıları diğer aylara göre azaldı. Servise çıkardığımız, ekstübe ettiğimiz hasta sayıları da artıyor. Emeklerimizin karşılığını görüyor gibi hissediyoruz. Onlar rahat nefes alıp verdikçe biz de derinden bir nefes alabiliyoruz. Keşke tüm bunları anlatabilsem, hissettirebilsem insanlara. İnsanlar sevdiklerine bir şey olunca diğer insanlarla duygudaşlık kuramabiliyor bazen. Fakat işin saygı ve vicdan boyutu tamamen farklı. Yoğun bakımda yatmakta olan bir hastamız servise çıkacaktı. Ona bakan hemşire arkadaşımız yakınlarına haber vermiş, yukarı katta serviste yer ayarlanmasını bekliyorduk. Benim de hastalarımın biri entübe ve kendi kullandığı ilaçları bitmişti. Hasta yakınına ilaçları getirsin diye aradım. Güvenliğe geldiğini söyleyince ilaçları almaya gittim. Oraya varınca, güvenlik yatmakta olan bir hastanın bizde mi olduğunu sorunca ben de “Evet” dedim. Bunu dememle karşıdan bir kadının üstüme yürümesi bir oldu. Servise çıkacak olan hastamızın kızymış. Söylenmeye başladı. Sesini yükselterek. “Sizin gibi sorumsuz insanlar görmedim, sabahtan beni aradınız, hastaneye gelin hastanız servise çıkacak diye. Saatlerce bekletiyorsunuz ” dedi. Sakinliğimi koruyarak: “Hanımefendi keyfi olarak sizi tutmuyoruz. Prosedür gereği sizi arıyoruz, yer ayarlanır ayarlanmaz zaten hemen hasta yakını eşliğinde servise çıkarıyoruz; sakın olur musunuz?” dedim. Bana “Çok bencilsiniz, ben sabahtan beri hastanedeyim. Buranın lavabosunu, kafeteryasını kullandım. Burası pandemi hastanesi, evde eşim ve çocuklarım var. Çok riskli ya virüsü taşırsam, düşünmüyor musunuz siz bunu?” deyince bu cevap karşısında üzülmüştüm, duraksadım. Bencil olan biz miydik? Haksız mıydık acaba? Onun çocuğu vardı da bizlerin bir ailesi yok muydu?

Tüm gün boyunca bu zor şartlarda biraz derman olmak için oraya buraya koşturduğumuzda bencil mi oluyorduk? Beynim bu denklemin karmaşıklığıyla uğuldarken yan taraftan bir adam girdi lafa: "Sizin babanız ne güzel servise çıkıyormuş. Keşke benim annem de çıksa, değil saatlerce günlerce beklerim onu. Ne kadar şanslı olduğunuzu bilmiyorsunuz" dedi. Adama döndüm, ilaçları için çağırdığım hastamızın oğluydu. İlaçları verdi ve "Annem nasıl, bir gelişme var mı?" diye sordu. O an ona annesi hakkında güzel bir şey söylemek için neler yapmazdım. "Doktorun size bilgi verdiği gibi, şu an takip ediyoruz" diyebilirdim sadece. Annesi entübeydi ve satürasyonunu toparlayamıyorduk. Doktorla prane pozisyonu veriyorduk belki akciğerleri havalanır diye. Ventilator modlarını ve frekanslarını sürekli değiştirip en uygun olanı ayarlamaya çalışıyorduk.

Birkaç gün sonra yıllık izne yarıldım. İzinden sonra nöbete geldiğimde o hastamızın kapısının önünden geçerken rezervuar maske ile takip edildiğini gördüm. Dönüp tekrar tekrar hastaya, dosyasına ve hemşire gözlemine baktım. Evet, o ta kendisiydi. Ben izin deyken toparlayabilmiş, ekstübe olmuştu. Benim için mucize gibi bir şeydi. Birkaç gün toparlanmadan sonra servise çıkması planlandı. Oğlu ziyarette gelip annesiyle konuşurken dayanamayıp hasta odasına girdim. Oğluna yaşadığımız anıyı hatırlattım. "Aa evet hatırladım" deyip annesine döndü. "Anne bak seni ne kadar sevdiğime inanabilirsin hemşire de şahit " dedi gözleri dolarak. O gün o hastamıza da el sallayarak servise çıkardık.

Vaka sayıları ve ölümler azaldıkça bizim de karamsarlığımız ve ümitsizliğimiz azalıyordu. Şimdi düşünüyorum da biz gerçekten duygularını kaybetmiş insanlar değiliz. Her ölümden duygularımıza yenik düşecek kadar vaktimiz olmuyor, kaldı ki o anlarda soğukkanlı olup mantıklı davranmak gerekiyor. Aynı anda kalbi durmuş, vefat etmiş ve yeni yatışların olduğu nöbetlerimiz oldu. Öyle vakitlerde ekibi

kaça bölüp yetişeceğimizi ancak planlayabiliyoruz. Fakat duygu, vicdan ve mantıklı davranmak arasındaki çizgiler o kadar hassas ki o an hastaların iyiliği için onları çok iyi belirlemeliyiz.

Uykusuz, stresli ve tükenmiş de olsak kalbimiz ve beynimiz ne yapmamız gerektiğini bizlere gösteriyor. O uzun hastane koridorları şimdi bir tünel. Bizler bu karanlığın içindeyiz; hepimizin elinde birer kandil, kafamızda kasklar asılı ışığın, aydınlık geleceğin kaynağını arıyoruz. Her nefeste, her adımda bulabilmemiz ümidi ile... Kim bilir belki çok yakındır. Hıhı, hıhı, hıhı... Tak, tak, tak, tak...

Zekiye ARMAĞAN

BAŞKANLA SON 40 DAKİKA

10 Aralık 2020 saat 15.20. Pandeminin en kara günü benim için. Covid Acil servis...Gözüm hasta dosyalarında... Tetkikleri çıkanları, tomografiye gitmeyenleri kontrol ediyorum. Hasta dosyalarından başımı kaldırmamla birlikte bir an şimşekler çaktı bütün acilin içinde. Tekerlekli sandalyede gelen bir hasta. Ayağa kalktım boş sedyeyi gösterdim. O an sendelediğimi hatırlıyorum. Başkandı gelen...Boz-kırlardan daha sarı bir yüz, gözlerinin ferisi sönmüş. Ayağa kalkarken arkadaşım sapsarı olmuş diye fısıldadı kulağıma. Başkan hasta mıydı? Duymamıştım...Olamaz... Dur canım iyidir o, takibini alayım diye sedyeye gittim.

Doktor Bey de geldi benimle birlikte. Puls oksimetre ile hastalarımızın kandaki oksijen seviyesine ve nabzına bakarız. Parmağına taktığımda gecenin karanlığını aydınlatan şimşekler bir kez daha hızlı hızlı çaktı beynimde 52 satürasyonu görünce. O güne kadar bu kadar düşük satürasyonlu hastam olmamıştı acil serviste. Yanlıştır dedim çıkarıp tekrar taktım. Doktor Bey'e gösterdim. Hemen monitörize edelim dedi. Monitörlü alana aldık başkanımı. Diğer arkadaşlarıma seslendim, monitörize edip oksijen tedavisine başladık.

Damar yolu açmaya çalışıyoruz. Genel durum kötü, damar yolu açmak zorlayacak. Ben elinden bakıyorum, arkadaşlarım diğer koldan. Damarları belirginleşsin diye eline vuruyorum. Kusura bakmayın elinize vuruyorum diyorum ses yok. Damar yolunu açtık. Kanlarını aldık, tedavilerine başladık. Tomografiye gönderemiyoruz henüz. Oksijen seviyesinin yükselmesini bekliyoruz.

Göğsü hızlı hızlı inip kalkıyor, zor soluk alıp veriyor. Oksijen yükselmiyor. Moralim iyice bozuldu. Maskesi çıktı, tekrar taktım. Maskesini düzeltirken favira kullandınız mı diye sordum. Cevaplandıramıyor maalesef...Olsun iyi olacak başkanım...Tomografiye bir gönderebilsek...Oksijen seviyesi yükselmeye başladı biraz. Ha gayret başkanım. Tedavileri yaparken bir yandan da neler olabilir diye düşünüyorum. Yatırılıp tedavisini olacaktı. Güçlüdür bizim başkanımız. Covid de nedir ki? Evet bitmek tükenmek bilmeyen azmini, mücadele ruhunu gösterme zamanı başkanım. Arkanda koca bir camia var, iyi olmalısın. Arada diğer hastalarımın tedavi ve takipleri ile ilgileniyorum. Dönüp geliyorum, aklım başkanda. Sedyeye sığmakta zorlanıyor. Doktor Bey geldi o anda. "Adam sedyeye sığmıyor canım" diye nükte yaptı. Öyleydi tabi, böyle bir devi sedyeye sığdırmak mümkün müydü? Sedyelere sığmadı benim başkanım. Bir ara oksijen maskesini çıkarıp "hava gelmiyor" diye hafifçe seslenebildi.

Çok kısık bir sesteki güçlükle anladım. Ne olmuştu meydanları inleyen o sese Allahım? Oksijen maskesini kontrol edip tekrar taktım. Oksijen seviyesi biraz yükselince tomografiye gönderme kararı aldık, tüm tedbirleri alarak tabiki. Tomografi de çekildi çok şükür. Yeniden monitörize edip beklemeye başladık. Çok zor bir bekleyiş bu... Tomografisi nasıldı acaba? İyiyi düşünmeye çalışıyorum çok zor da olsa...Rahat değil başkan. Yok duramayacağım. Tomografiyi Kaan çekti. Kaan'a sormaya gideceğim. Ümit ile ümitsizlik arasındaki ince çizgideyim. Bir yandan kendime diyorum ki böyle bir tabloda iyi bir tomografi olur mu hiç? bir yandan da tutulumu azsa tedavi olur diye ümitleniyorum." Kaan nasıl Rayif Başkanımın tomografisi? Ve şok cevap geliyor "tutulum çok geniş "Önce bir karamsarlık çöküyor yüreğime...sonra yine ümit tohumları yeşeriyor yine. Olsun kimler tedavi olmamıştı ki? Ne zorlu tedavi süreçleri, ne kurtuluşlar, ne mucizeler yaşanmıştı. Mucizelerin en büyüğüne tanıklık edecektik.

Saat 16.00 Nöbet teslim zamanı. Bırakıp gitmek çok zor gelecek. Netleşseydi bir durum. Biraz daha bekledim. Başkanı nöbetçi ekibe teslim ettik. Müşahede salonundan çıkarken arkama dönüp bir kez daha baktım başkana. Ne kadar kabul edemesem de biliyordum son bakıştı bu. Son görüşümüz başkanı...

Sonrası acıların çığ gibi büyüyüp yüreğimize oturduğu o güne kadar zorlu bir bekleyiş...Her yeni güne ümitle başlayış...Küçük bir haberde taburcu olmuş gibi sevinç . Dua etmekten başka bir şey gelmiyordu elimizden. Çıkmalıydı o yoğun bakımdan...

Olmadı...Bizim mucizemiz gerçekleşmedi...Yüreğimize serpilen ümit tohumları yeşeremedi. Kurudu... Yandı cayır cayır...

3 Ocak 2021 Nöbette sabah 05.30 gibi aldık başkanımızın Hakka teslimiyet haberini. Emaneti sahibine teslim etmeyi biz senden öğrendik başkanım .Seni de sonsuzluğun sahibine teslim ettik .Mücadele sensiz çok zor. Ama kaldığımız yerden devam. Sana yakışır şekilde taşıyacağız mücadelemizi. Gör ve gururlan. Sözün sözümüz, yolun yolumuz.

Egede dağlar denize dik uzanır. Dimdiktir bizim dağlarımız. Egede başı dumanlı, dimdik, azametli bir dağ daha vardır. KURŞUNOĞLU dur o dağın adı. İster inanın ister inanmayın KURŞUNOĞLU diye bir dağ vardır Denizli de. Coğrafi işaretlerle gösterilemese de. Dağlar kıyamete kadar kalacak coğrafi yapılardır .Buzullar erir, yanardağlar söner, dağlar dimdik kalır hep .O kadar güçlüdür işte bizim dağımız .Sizin var mı böyle bir dağınız?

Denizli de başkanımın lâkâbı "GOCA REİS"ti .Şimdi bir Denizlili gibi feryat etmek istiyorum. Netçez hindi gari goca reis?...